Strategia Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2026-2034

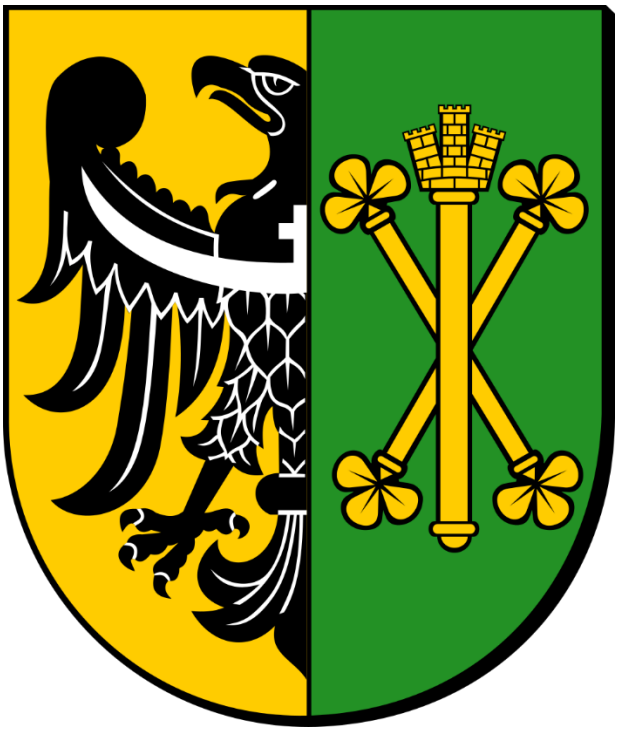

ŚRODA ŚLĄSKA, 2026 r.

Zamawiający:

Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej

ul. Wrocławska 2, 55-300 Środa Śląska

www.powiat-sredzki.pl

Opracowanie:

Zespół EKO – GEO GLOB

www.ekogeoglob.pl

Strategię Rozwoju Powiatu Średzkiego opracowano na podstawie materiałów i informacji przekazanych przez wydziały Starostwa Powiatowego w Środzie Śląskiej, jednostki organizacyjne Powiatu Średzkiego, powiatowe służby, inspekcje i straże, a także danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz innych ogólnodostępnych źródeł statystycznych i dokumentów programowych.

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim osobom i instytucjom, które włączyły się w proces opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Średzkiego.

Szczególne podziękowania kierujemy do mieszkańców powiatu za udział w badaniu ankietowym i konsultacjach społecznych oraz za przekazane opinie, uwagi i propozycje dotyczące przyszłych kierunków rozwoju.

Dziękujemy również przedstawicielom gmin, jednostek organizacyjnych Powiatu Średzkiego, powiatowych służb, inspekcji i straży, instytucji publicznych, przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym oraz pozostałym partnerom społeczno-gospodarczym za udostępnione materiały, dane i merytoryczne zaangażowanie.

Współpraca wszystkich uczestników procesu pozwoliła przygotować dokument odpowiadający na rzeczywiste potrzeby mieszkańców oraz uwzględniający potencjał i wyzwania rozwojowe Powiatu Średzkiego.

Dziękujemy za wspólny wkład w tworzenie przyszłości Powiatu Średzkiego.

Wykaz skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych
FENG	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki na lata 2021-2027
FEnIKS	Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027
FERC	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy na lata 2021-2027
FERS	Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KPP	Komenda Powiatowa Policji
LGD	Lokalna Grupa Działania
PCKA	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej w Środzie Śląskiej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
PZS	Powiatowy Zespół Szkół
SPZOZ	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
SRPŚ	Strategia Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2026-2034
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia)
URE	Urząd Regulacji Energetyki

Spis treści

1. WSTĘP 5

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ 7

2.1. W zakresie sytuacji przestrzennej 8

2.2. W zakresie sytuacji społecznej 25

2.3. W zakresie sytuacji gospodarczej 43

2.4. Ocena jakości życia w powiecie średzkim na podstawie wyników badań ankietowych 52

3. ANALIZA SWOT 56

4. STRATEGICZNE KIERUNKI 67

4.1. Wizja i misja rozwoju powiatu średzkiego 68

4.2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, społecznym, gospodarczym 69

5. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI NADRZĘDNYMI 99

6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII 103

6.1. Wdrażanie 104

6.2. Monitoring 106

6.3. Ewaluacja 109

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WRAZ Z OKREŚLENIEM HARMONOGRAMU FINANSOWEGO 111

Spis tabel 132

Spis rysunków i wykresów 133

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2026-2034 stanowi podstawowy dokument wyznaczający długofalowe kierunki rozwoju powiatu oraz zasady prowadzenia polityki rozwoju w przyjętej perspektywie czasowej. Jej zadaniem jest uporządkowanie najważniejszych potrzeb i wyzwań, określenie celów strategicznych i operacyjnych, a także wskazanie kierunków działań, które będą podejmowane przez samorząd powiatowy samodzielnie lub we współpracy z innymi podmiotami.

Opracowanie Strategii wynika z potrzeby prowadzenia spójnej i odpowiedzialnej polityki rozwoju, uwzględniającej zachodzące zmiany społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe. Dokument stanowi podstawę do planowania przedsięwzięć publicznych, koordynowania działań jednostek organizacyjnych powiatu oraz podejmowania współpracy z gminami, administracją rządową i samorządową, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi, instytucjami kultury i mieszkańcami.

Strategia została przygotowana w oparciu o diagnozę sytuacji powiatu, obejmującą analizę jego uwarunkowań przestrzennych, potencjału społecznego i gospodarczego, stanu infrastruktury, rynku pracy, edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, bezpieczeństwa, środowiska, kultury oraz turystyki. Uwzględniono również zróżnicowanie wewnętrzne poszczególnych gmin, ich potencjały rozwojowe oraz problemy wymagające skoordynowanej interwencji na poziomie ponadgminnym.

Przyjęte cele i kierunki działań odnoszą się przede wszystkim do ustawowych zadań i kompetencji powiatu. Jednocześnie dokument uwzględnia obszary, w których rola samorządu powiatowego ma charakter inicjujący, koordynacyjny, wspierający lub partnerski. Dotyczy to w szczególności przedsięwzięć wymagających współpracy z gminami, zarządcami infrastruktury, służbami publicznymi, podmiotami leczniczymi, instytucjami rynku pracy oraz sektorem gospodarczym i społecznym.

Strategia ma również służyć efektywnemu pozyskiwaniu i wykorzystywaniu środków zewnętrznych. Jasne określenie celów oraz priorytetowych kierunków interwencji zwiększa możliwość przygotowania spójnych projektów inwestycyjnych i społecznych, a także ich współfinansowania ze środków krajowych, regionalnych i europejskich.

Proces opracowania dokumentu zakładał wykorzystanie danych statystycznych, dokumentów planistycznych i programowych, informacji przekazanych przez jednostki organizacyjne oraz wyników konsultacji i prac warsztatowych. Pozwoliło to połączyć wiedzę ekspercką z doświadczeniem samorządów, instytucji i mieszkańców, a tym samym lepiej dostosować Strategię do rzeczywistych potrzeb powiatu.

Ważnym elementem przygotowania Strategii była partycypacja społeczna. Przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców powiatu, którego celem było poznanie ich opinii na temat warunków życia, dostępności i jakości usług publicznych, najważniejszych problemów oraz oczekiwanych kierunków rozwoju.

Przyjęta koncepcja rozwoju opiera się na trzech wzajemnie powiązanych sferach:

- przestrzennej – obejmującej dostępność komunikacyjną, bezpieczeństwo, ochronę środowiska i jakość przestrzeni;
- społecznej – dotyczącej jakości życia, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kultury i bezpieczeństwa publicznego;
- gospodarczej – ukierunkowanej na rozwój przedsiębiorczości, rynku pracy, terenów inwestycyjnych oraz promocji gospodarczej i turystycznej.

Realizacja Strategii powinna prowadzić do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia dostępności usług publicznych, wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu, wzmocnienia lokalnej gospodarki oraz lepszego wykorzystania jego zasobów społecznych, przestrzennych, kulturowych i przyrodniczych. Dokument ma charakter otwarty i będzie podlegał monitorowaniu, a w razie istotnych zmian uwarunkowań również aktualizacji.

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

2.1. W zakresie sytuacji przestrzennej

Powiat średzki położony jest w centralnej części województwa dolnośląskiego, na zachód od Wrocławia. Jego siedzibą administracyjną jest Środa Śląska.

Administracyjnie powiat graniczy od północy z powiatami trzebnickim i wołowskim, od zachodu z powiatami legnickim i jaworskim, od południa z powiatem świdnickim, a od wschodu z Wrocławiem oraz powiatem wrocławskim. Takie położenie sprawia, że powiat średzki leży w strefie oddziaływania aglomeracji wrocławskiej, ale jednocześnie stanowi obszar przejściowy między Wrocławiem a zachodnią częścią województwa dolnośląskiego.

W skład powiatu średzkiego wchodzą następujące gminy: **Środa Śląska**, **Kostomłoty**, **Malczyce**, **Miękinia** i **Udanin**.

Rysunek 1. Podział administracyjny powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne)

Tabela 1. Powierzchnia gmin powiatu średzkiego (Źródło: GUS)

JST	Rodzaj gminy	powierzchnia (ha)	% powierzchni powiatu
Kostomłoty	wiejska	14 602	20,7%
Malczyce	wiejska	5 270	7,5%
Miękinia	miejsko-wiejska	17 950	25,5%
Środa Śląska	miejsko-wiejska	21 509	30,5%
Udanin	wiejska	11 090	15,7%
Razem	-	70 421	100,0%

Komunikacja

Powiat średzki charakteryzuje się korzystnym położeniem komunikacyjnym w centralnej części województwa dolnośląskiego, pomiędzy Wrocławiem a Legnicą. Najważniejsze powiązania transportowe mają przebieg równoleżnikowy i zapewniają dostęp do stolicy województwa, Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz zachodniej części kraju.

Podstawowe znaczenie dla obsługi komunikacyjnej powiatu ma autostrada A4, przebiegająca przez jego południową część. Dostęp do autostrady zapewnia przede wszystkim węzeł Kostomłoty, który umożliwia szybkie połączenie z Wrocławiem, Legnicą, a w dalszej kolejności z aglomeracją śląską i granicą z Niemcami. Autostrada pełni istotną funkcję w obsłudze ruchu tranzytowego, gospodarczego i osobowego, a jej dostępność zwiększa atrakcyjność inwestycyjną terenów położonych w gminach Kostomłoty i Udanin.

Istotnym uwarunkowaniem dalszego rozwoju gospodarczego Powiatu Średzkiego będą planowane inwestycje w ponadlokalny układ drogowy, w szczególności przebudowa autostrady A4 oraz realizacja drogi wojewódzkiej Kąty Wrocławskie–Błonie, stanowiącej element projektowanego połączenia A4–S5. Planowany łącznik przebiegać będzie m.in. przez obszar powiatu średzkiego, w tym gminy Kostomłoty i Miękinia, i może istotnie poprawić dostępność komunikacyjną rozwijających się terenów inwestycyjnych.

Znaczenie tych przedsięwzięć wzrasta w związku z dynamicznym rozwojem Parku Przemysłowego Środa Śląska–Miękinia oraz planowaną realizacją TEEMA Technology Park. Rozwój dużych projektów przemysłowych i technologicznych będzie generował dodatkowy ruch osobowy i ciężarowy, dlatego zapewnienie odpowiedniej przepustowości układu drogowego oraz sprawnych połączeń pomiędzy terenami inwestycyjnymi a autostradą A4 należy traktować jako jeden z kluczowych warunków dalszego rozwoju gospodarczego powiatu.

Drugim najważniejszym ciągiem komunikacyjnym jest droga krajowa nr 94, przebiegająca na osi Wrocław–Miękinia–Środa Śląska–Malczyce–Legnica. Droga ta zapewnia bezpośrednią obsługę największych ośrodków osadniczych powiatu oraz stanowi alternatywę dla autostrady A4. Jest również głównym ciągiem dojazdowym do Wrocławia dla mieszkańców gmin Miękinia i Środa Śląska.

Na terenie powiatu średzkiego planowana jest kompleksowa przebudowa drogi krajowej nr 94, realizowana w ramach zadania obejmującego trasę Wrocław–Lubin. Inwestycja dotyczy odcinków Prochowice–Środa Śląska oraz Środa Śląska–Wrocław. Planowany zakres obejmuje m.in. rozbudowę drogi, miejscami do przekroju dwujezdniowego, budowę obwodnic wybranych miejscowości, przebudowę skrzyżowań oraz wykonanie urządzeń bezpieczeństwa ruchu.

Drogi powiatowe pełnią przede wszystkim funkcję wewnętrzną. Łączą Środę Śląską z pozostałymi gminami, zapewniają dojazd do szkół, urzędów, placówek ochrony zdrowia, zakładów pracy oraz przystanków kolejowych i autobusowych.

Ważnym elementem dostępności transportowej jest również linia kolejowa nr 275, stanowiąca część międzynarodowego korytarza E30. Linia prowadzi z Wrocławia przez Miękinię, Środę Śląską i Malczyce w kierunku Legnicy, Węglińca i granicy państwa. Zapewnia ona mieszkańcom możliwość dojazdu do Wrocławia i Legnicy oraz stanowi alternatywę dla transportu samochodowego. Na terenie powiatu funkcjonują stacje i przystanki w Miękini, Środzie Śląskiej i Malczycach.

Uzupełnieniem transportu drogowego i kolejowego jest powiatowa komunikacja autobusowa, której układ jest skoncentrowany na Środzie Śląskiej. Linie łączą miasto m.in. z Miękinią, Udaninem, Kostomłotami i Malczycami oraz z mniejszymi miejscowościami położonymi na terenie powiatu.

W 2024 r. poziom rozwoju infrastruktury drogowej i rowerowej w powiecie średzkim był niższy niż przeciętnie w województwie dolnośląskim oraz w kraju. Długość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni wynosiła 82,1 km na 100 km^2, podczas gdy średnia dla województwa dolnośląskiego osiągnęła 86,4 km, a dla Polski 85,8 km. Oznacza to, że gęstość utwardzonej sieci drogowej w powiecie była niższa odpowiednio o 4,3 km i 3,7 km na 100 km^2.

Udział dróg powiatowych o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej wyniósł 91,77%. Wartość ta była wyraźnie niższa od średniej wojewódzkiej, wynoszącej 97,83%, oraz średniej krajowej na poziomie 96,39%. Wskazuje to na potrzebę dalszej modernizacji części dróg powiatowych, zwłaszcza odcinków o nawierzchni nieulepszonej lub gorszym stanie technicznym.

Również pod względem infrastruktury rowerowej powiat średzki wypadał słabiej niż województwo i kraj. Na 100 km^2 przypadało 5,34 km dróg dla rowerów, wobec 7,27 km w województwie dolnośląskim i 7,36 km w Polsce. Dane wskazują więc na stosunkowo ograniczoną dostępność tras rowerowych i potrzebę dalszego rozwoju spójnej sieci łączącej miejscowości, obiekty użyteczności publicznej, stacje kolejowe oraz tereny rekreacyjne.

Tabela 2. Stan dróg i ścieżek rowerowych w powiecie średzkim na tle województwa i kraju w 2024 r. (Źródło: Opracowanie własne)

JST	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km^2	Udział dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej do dróg powiatowych ogółem	Drogi dla rowerów na 100 km^2
Polska	85,8	96,39%	7,36
woj. dolnośląskie	86,4	97,83%	7,27
powiat średzki	82,1	91,77%	5,34

Sieć dróg powiatowych liczy łącznie 330,60 km i obejmuje 52 odcinki dróg o zróżnicowanej klasie technicznej, długości, szerokości oraz rodzaju nawierzchni. Średnia długość jednego odcinka wynosi około 6,36 km. Najdłuższa droga ma 31,89 km, natomiast najkrótsza 0,50 km, co wskazuje na znaczne zróżnicowanie układu drogowego – od krótkich dróg dojazdowych po dłuższe ciągi o znaczeniu ponadlokalnym. Pod względem klasy funkcjonalnej największą część sieci stanowią drogi lokalne, których łączna długość wynosi 138,99 km. Niewiele mniejszą długość mają drogi zbiorcze – 126,85 km. Drogi dojazdowe obejmują 45,50 km, natomiast droga klasy głównej ma długość 19,27 km. Średnia ważona szerokość dróg wynosi około 5,23 m. Najszerszy odcinek osiąga średnią szerokość około 8,05 m, natomiast najwęższy około 3,27 m. Największy udział wśród dróg powiatowych ma nawierzchnia bitumiczna – 89,34%. Pozostała lub niewykazana powierzchnia stanowi 7,92%, kostka 0,97%, nawierzchnia brukowa 0,90%, żwirowa 0,61%, a tłuczniowa 0,26%. Wykaz dróg powiatowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wykaz dróg powiatowych z terenu powiatu średzkiego (Źródło: Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej)

Lp.	NR DROGI	KLASA DROGI	PRZEBIEG DROGI - RELACJA (od – do)
1.	2075D	G - główna	Środa Śląska – Cesarzowice – Kostomłoty – granica powiatu wrocławskiego (Wawrzeńczyce)
2.	1606D	Z - zbiorcza	granica powiatu średzkiego z miastem Wrocław – Lutynia – Karczyce – Chmielów – Pełcznica
3.	1607D	Z - zbiorcza	granica powiatu średzkiego z miastem Wrocław – Gałów – Kolonia Zakrzyce
4.	2014D	Z - zbiorcza	Pełcznica – Piotrowice - Kostomłoty
5.	2020D	Z - zbiorcza	granica powiatu wrocławskiego – Ramułtowice – Cesarzowice – Ujazd Górny – Łagiewniki Średzkie - Jenków
6.	2056D	Z - zbiorcza	DW 334 – Księginice – Klęka
7.	2060D	Z - zbiorcza	Szczepanów – Kobylniki - Klęka
8.	2066D	Z - zbiorcza	Jastrzębce – Chomiąża - Malczyce
9.	2067D	Z - zbiorcza	Malczyce – Rachów – DK 94
10.	2070D	Z - zbiorcza	Ciechów – Wrocisławice – Chełm – DW 345
11.	2085D	Z -zbiorcza	Łagiewniki Średzkie – Pielaszkowice – Mieczków – Osiek – Bogdanów – granica powiatu
12.	2086D	Z -zbiorcza	Gościsław – Wichrów – DK 5
13.	2091D	Z -zbiorcza	Gościsław – Udanin – Piekary – Konary (DW 345)
14.	2052D	L - lokalna	Księginice – Lenartowice – Prężyce – Brzezinka Średzka – Brzezina – granica powiatu średzkiego z miastem Wrocław
15.	2053D	L - lokalna	Prężyce – rzeka Odra (wały)
16.	2054D	L - lokalna	Brzezina - Mrozów
17.	2055D	L - lokalna	Mrozów – Wojnowice – Wilkostów – Czerna
18.	2064D	L - lokalna	Rzeczyca – Brodno – Szczepanów – Środa Śląska
19.	2068D	L - lokalna	granica powiatu legnickiego – Mazurowice - Malczyce
20.	2071D	L - lokalna	Chełm (DW 345) – Ujazd Dolny – Ujazd Górny
21.	2072D	L - lokalna	Ujazd Górny – Pielaszkowice - Udanin
22.	2073D	L - lokalna	Jarosław – Samborz – Kostomłoty
23.	2074D	L - lokalna	Piersno – Samborz
24.	2079D	L - lokalna	autostrada A4 – Kostomłoty – Siemidrożyce – Wilków Średzki (DW 346)
25.	2080D	L - lokalna	Sobkowice (DW 346) – Samsonowice - granica powiatu wrocławskiego
26.	2081D	L - lokalna	Piersno – Jakubkowice – Samsonowice – granica powiatu wrocławskiego
27.	2082D	L - lokalna	Lutynia - Jarząbkowice – granica powiatu
28.	2084D	L - lokalna	Bogdanów – Godków – Październorno
29.	2087D	L - lokalna	Łagiewniki Średzkie – Udanin – granica powiatu świdnickiego
30.	2088D	L - lokalna	Łagiewniki Średzkie – Konary – Damianowo
31.	2089D	L - lokalna	Piekary – Lusina (DW 345)
32.	2090D	L - lokalna	Udanin – Lasek – granica powiatu świdnickiego – DK 5
33.	2177D	L - lokalna	Budziszów Mały – granica powiatu jaworskiego – Karnice – Ujazd Górny
34.	2192D	L - lokalna	Strzałkowice – granica powiatu legnickiego – Dębice (DW 345)
35.	2790D	L - lokalna	Bielany – granica powiatu jaworskiego - Drogomiłowice

Lp.	NR DROGI	KLASA DROGI	PRZEBIEG DROGI - RELACJA (od – do)
36.	2791D	L - lokalna	Granowice – granica powiatu jaworskiego – Księżyce (DW 363) – Pieszczanka – granica powiatu jaworskiego
37.	2893D	L - lokalna	granica powiatu świdnickiego – DK 5 – Gościsław
38.	2928D	L - lokalna	od granicy z powiatem świdnickim (Goczałków Górny) – Lusina – granica powiatu świdnickiego (skrzyżowanie z drogą 2087D)
39.	2942D	L - lokalna	DK 5 – granica powiatu świdnickiego – Gościsław - Pielaszkowice
40.	3396D	L - lokalna	Mielęcin – granica powiatu świdnickiego – DK nr 5 – skrzyżowanie z drogą 2942D
41.	2057D	D - dojazdowa	od drogi 2052D – Warzyna – wał Odry
42.	2061D	D - dojazdowa	Kobylniki – Przedmoście – Komorniki – Jugowiec
43.	2062D	D - dojazdowa	od drogi 2060D do miejscowości Słup
44.	2063D	D - dojazdowa	od drogi 2064D do miejscowości Zakrzów
45.	2065D	D - dojazdowa	Lipnica - Szczepanów
46.	2069D	D - dojazdowa	Zawadka – Szymanów
47.	2076D	D - dojazdowa	DK 94 – Proszków - Bukówek
48.	2077D	D - dojazdowa	od drogi 2075D do miejscowości Chwalimierz
49.	2078D	D - dojazdowa	Kryniczno – Wojczyce
50.	2083D	D - dojazdowa	Lutynia – Gałów
51.	2092D	D - dojazdowa	od drogi 2084D w miejscowości Godków – w kierunku miejscowości Ujów – do granicy powiatu
52.	2191D	D - dojazdowa	od granicy z powiatem legnickim (z kierunku Kawice) do Malczyc

W latach 2015–2024 udział wydatków na drogi w budżecie powiatu średzkiego był wyraźnie zmienny. Najwyższy poziom odnotowano w 2024 r., kiedy wydatki na drogi stanowiły niemal jedną trzecią wszystkich wydatków budżetowych. Wskazuje to na bardzo duże znaczenie inwestycji drogowych w polityce finansowej powiatu oraz intensyfikację działań związanych z modernizacją i poprawą stanu infrastruktury transportowej.

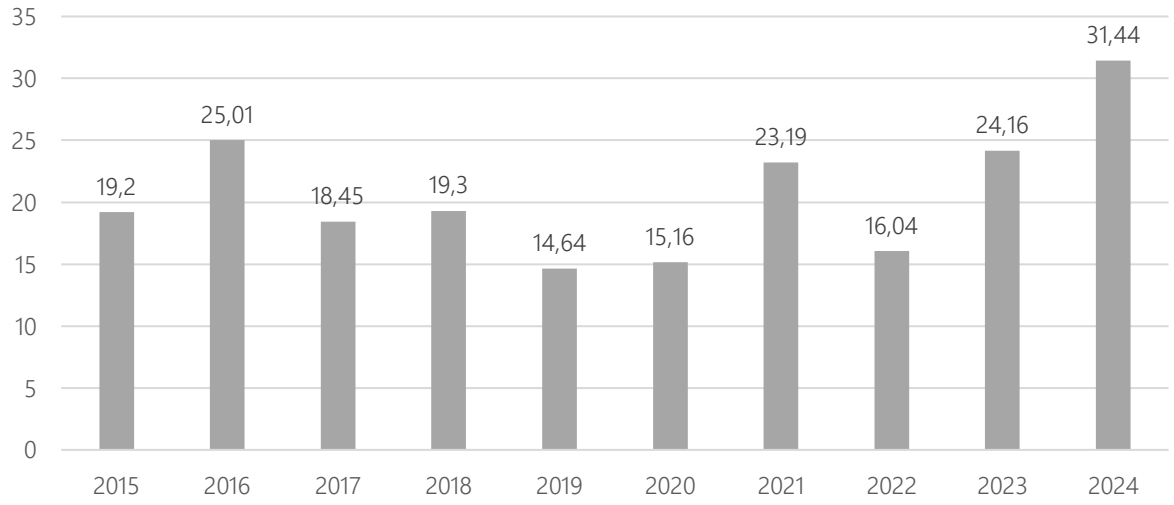

Wykres 1. Udział wydatków na drogi w wydatkach ogółem budżetu powiatu średzkiego (Źródło: GUS)

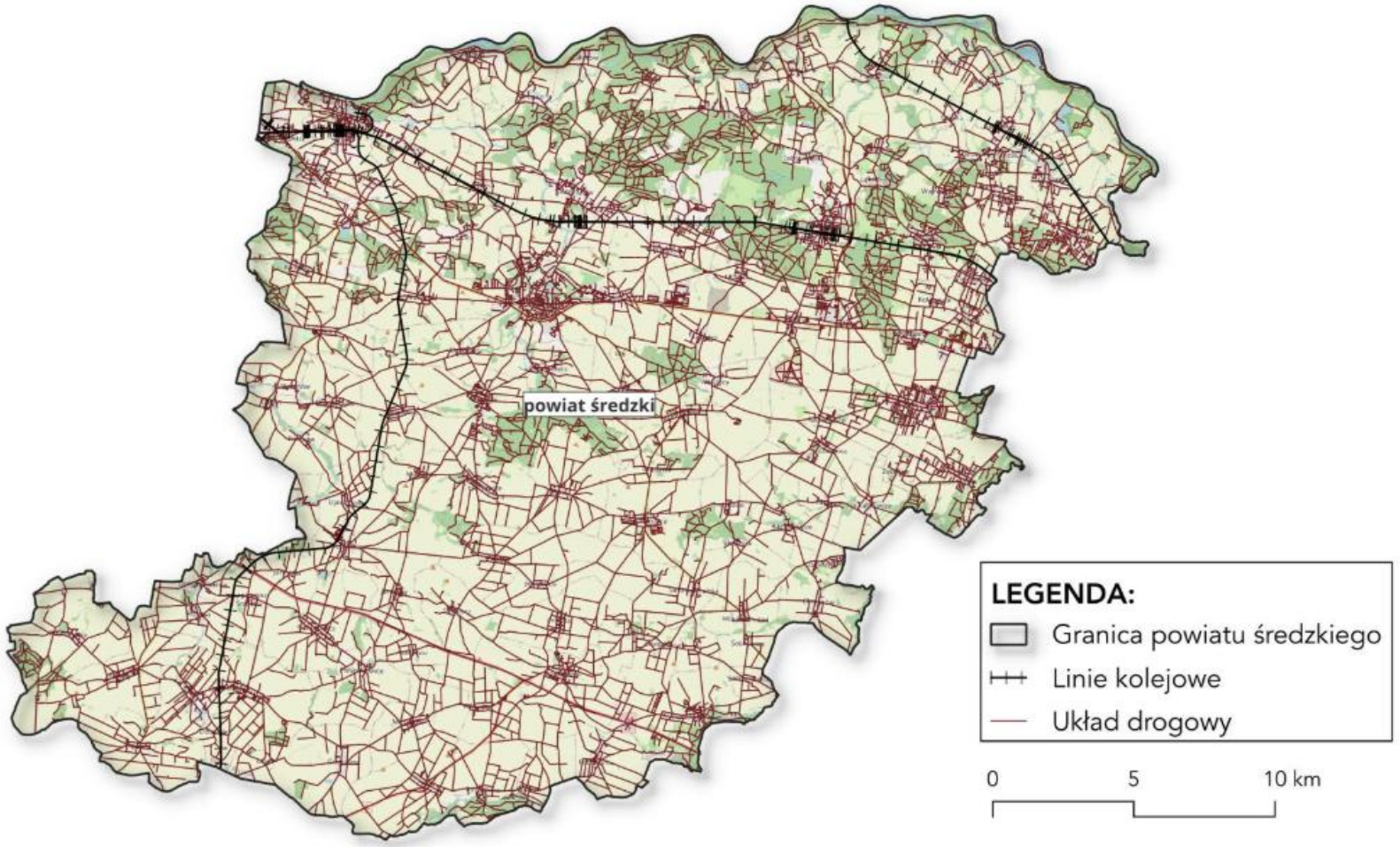

Rysunek 2. Układ komunikacyjny powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne)

Ruch budowlany

Poniższa tabela przedstawia zmiany zasobu mieszkaniowego powiatu średzkiego oraz poszczególnych gmin w latach 2023–2025. W analizowanym okresie liczba mieszkań w powiecie wzrosła z 22 241 w 2023 r. do 23 582 w 2025 r., co oznacza wzrost o 6,03%.

Największy zasób mieszkaniowy w 2025 r. posiadała gmina Miękinia – 9 140 mieszkań, co stanowiło około 38,6% zasobu całego powiatu. Drugą pozycję zajmowała gmina Środa Śląska z 8 157 mieszkaniami i udziałem 34,59%. Łącznie na obie gminy przypadało ponad 73% wszystkich mieszkań w powiecie.

Najmniejszy zasób mieszkaniowy odnotowano w gminie Udanin – 1 745 mieszkań, tj. 7,40% zasobu powiatowego. W gminach Kostomłoty i Malczyce liczba mieszkań była zbliżona i wynosiła odpowiednio 2 290 oraz 2 250.

Największą dynamiką wzrostu w latach 2023–2025 charakteryzowała się gmina Miękinia, gdzie zasób mieszkaniowy zwiększył się o 11,65%. W pozostałych gminach wzrost był znacznie wolniejszy: w Środzie Śląskiej wyniósł 3,69%, w Malczycach 2,13%, w Kostomłotach 1,82%, a w Udaninie jedynie 0,52%. Dane wskazują, że rozwój budownictwa mieszkaniowego w powiecie koncentruje się przede wszystkim w gminie Miękinia.

Tabela 4. Zasób mieszkaniowy powiatu średzkiego (Źródło: GUS)

JST	2023	2024	2025	Udział w 2025 r. [%]	Dynamika zmian
Powiat średzki	22 241	23 068	23 582	100,00	6,03
Kostomłoty	2 249	2 269	2 290	9,71	1,82
Malczyce	2 203	2 222	2 250	9,54	2,13
Miękinia	8 186	8 872	9 140	38,59	11,65
Środa Śląska	7 867	7 964	8 157	34,59	3,69
Udanin	1 736	1 741	1 745	7,40	0,52

Poniższy wykres przedstawia porównanie średnich cen lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w 2024 r. w Polsce, województwie dolnośląskim oraz powiecie średzkim, z uwzględnieniem rynku pierwotnego i wtórnego.

W 2024 r. średnia cena lokalu mieszkalnego sprzedanego na terenie powiatu średzkiego wyniosła 432 934 zł, podczas gdy w województwie dolnośląskim osiągnęła 481 437 zł, a w Polsce 487 751 zł.

Największe różnice widoczne były na rynku pierwotnym. W powiecie średzkim średnia cena wynosiła 452 025 zł i była o około 136,5 tys. zł niższa od średniej wojewódzkiej oraz o około 84,3 tys. zł niższa od średniej krajowej. Na rynku wtórnym przeciętna cena w powiecie wyniosła 387 701 zł, wobec 409 879 zł w województwie dolnośląskim i 451 540 zł w skali kraju.

Dane wskazują, że rynek mieszkaniowy powiatu średzkiego pozostaje relatywnie bardziej dostępny cenowo niż rynek wojewódzki i krajowy. Jednocześnie, podobnie jak w pozostałych analizowanych jednostkach, wyższe ceny odnotowano na rynku pierwotnym niż wtórnym. Różnica ta w powiecie średzkim wynosiła około 64,3 tys. zł.

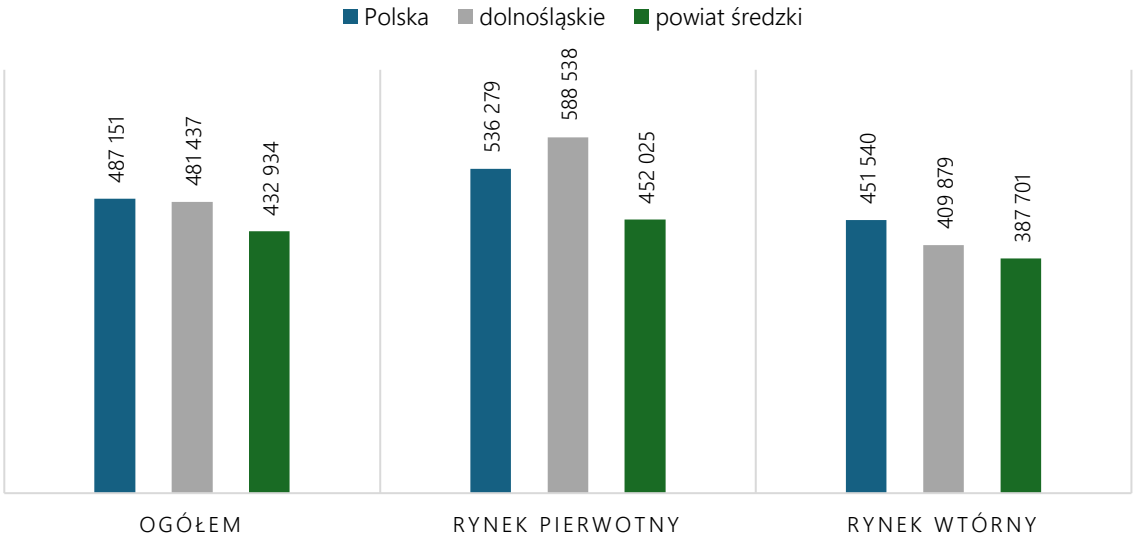

Wykres 2. Średnia cena lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w 2024 roku [zł] (Źródło: GUS)

Poniższy wykres przedstawia zmiany wartości nowo oddanej powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca w wieku 25–34 lata w powiecie średzkim w latach 2015–2024.

W 2024 r. wartość wskaźnika spadła do 10,96 m^2, jednak nadal pozostawała ponad dwukrotnie wyższa niż w 2015 r. Dane wskazują zatem na wyraźny rozwój budownictwa mieszkaniowego w powiecie średzkim, szczególnie po 2020 r., pomimo niewielkiego osłabienia dynamiki w ostatnim analizowanym roku.

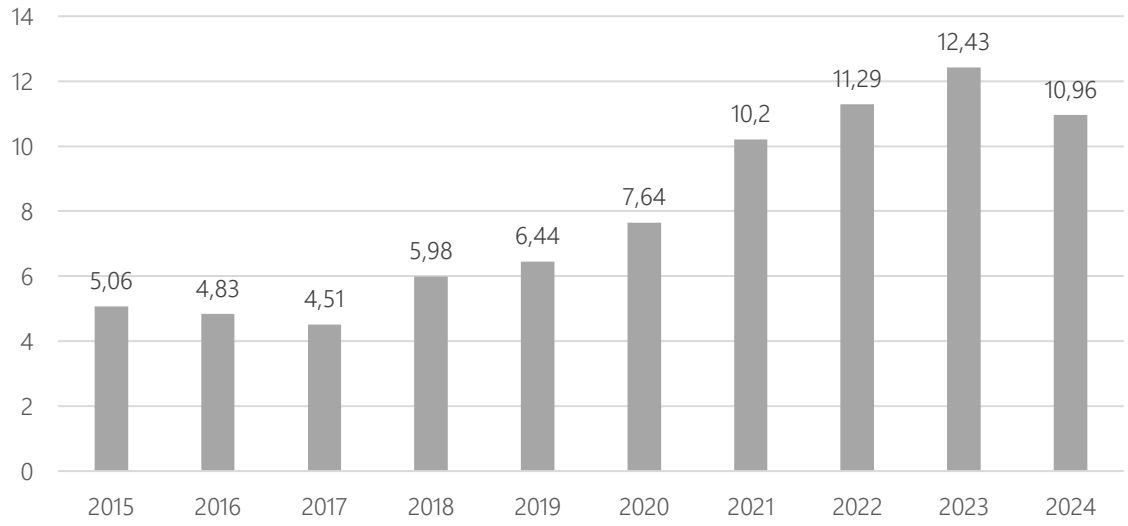

Wykres 3. Nowo oddana powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na mieszkańca w wieku 25-34 lata [m^2] w powiecie średzkim (Źródło: GUS)

Środowisko przyrodnicze

Lasy

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie powiatu średzkiego wynosi 9 130,65 ha, co daje lesistość na poziomie 12,97%. Wskaźnik lesistości dla omawianego obszaru jest znacznie niższy od średniej krajowej, która wynosi 29,6%. Do najbardziej zalesionych gmin powiatu należy gmina Miękinia.

Tabela 5. Wskaźniki lesistości na terenie powiatu średzkiego (stan na 31.12.2025 r.) (Źródło: GUS)

Jednostka terytorialna	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]			Lesistość [%]
	Ogółem	Lasy publiczne ogółem	Lasy prywatne ogółem	
Kostomłoty	655,34	618,88	36,46	4,49%
Malczyce	592,88	555,11	37,77	11,25%
Miękinia	3 673,42	3 616,91	56,51	20,46%
Środa Śląska	3 753,63	3 664,11	89,52	17,45%
Udanin	455,38	409,93	45,45	4,11%
Razem	9 130,65	8 864,94	265,71	12,97%

Odnawialne źródła energii

Struktura odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu średzkiego opiera się przede wszystkim na energetyce wiatrowej i słonecznej. Największą instalacją odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu jest Farma Wiatrowa Udanin o łącznej mocy zainstalowanej 50,6 MW. Instalacja obejmuje zespół turbin wiatrowych rozmieszczonych na terenie gminy Udanin, m.in. w rejonie miejscowości Udanin, Różana, Piekary, Damianowo, Konary i Lusina. Farma została oddana do użytkowania w 2021 r. i stanowi istotny element lokalnego systemu wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Oprócz Farmy Wiatrowej Udanin o mocy 50,6 MW na terenie powiatu funkcjonuje instalacja wiatrowa o mocy 27 MW, zlokalizowana w rejonie miejscowości Październiorno i Godków w gminie Kostomłoty. Uzupełnienie systemu stanowią instalacje fotowoltaiczne rozmieszczone w gminach Kostomłoty, Miękinia i Środa Śląska. Łączna moc 16 wykazanych instalacji fotowoltaicznych wynosi około 12,38 MW. Większość z nich stanowią farmy o mocy zbliżonej do 1 MW.

Tabela 6. Wykaz dużych instalacji OZE na terenie gmin powiatu średzkiego (Źródło: URE)

Miejscowość	Gmina	Moc elektryczna [MW]	Rodzaj OZE
Święte	Środa Śląska – obszar wiejski	0,100	PVA
Udanin, Różana, Piekary, Konary, Lusina	Udanin – gmina wiejska	50,600	WIL
Kostomłoty	Kostomłoty – gmina wiejska	0,999	PVA
Kostomłoty	Kostomłoty – gmina wiejska	0,999	PVA
Kostomłoty	Kostomłoty – gmina wiejska	0,999	PVA

Październorno, Godków, Wichrów	Kostomłoty – gmina wiejska	27,000	WIL
Świdnica Polska	Kostomłoty – gmina wiejska	0,999	PVA
Krępice	Miękinia – gm. m.-w.	0,499	PVA
Krępice	Miękinia – gm. m.-w.	0,499	PVA
Jastrzębce	Środa Śląska – gm. m.-w.	0,998	PVA
Jastrzębce	Środa Śląska – gm. m.-w.	0,998	PVA
Jastrzębce	Środa Śląska – gm. m.-w.	0,998	PVA
Jastrzębce	Środa Śląska – gm. m.-w.	0,998	PVA
Wróblowice	Miękinia	0,199	PVA
Źródła	Miękinia	0,100	PVA
Krępice	Miękinia	0,999	PVA
Łowęcice	Miękinia – gm. m.-w.	0,998	PVA
Wilków Średzki	Kostomłoty – gmina wiejska	0,998	PVA

Formy ochrony przyrody

Na terenie powiatu średzkiego występują obszary o wysokich walorach przyrodniczych, koncentrujące się przede wszystkim w dolinach Odry, Bystrzycy i Widawy. Obszary te chronią głównie lasy łęgowe i grądowe, starorzecza, łąki zalewowe, tereny podmokłe oraz siedliska rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Pod względem powierzchniowym obszary chronione na terenie powiatu średzkiego koncentrują się przede wszystkim w gminie Miękinia. Wynika to z występowania na jej obszarze rozległych terenów objętych ochroną, związanych głównie z dolinami Odry, Bystrzycy i Widawy, w tym obszarów Natura 2000 oraz Parku Krajobrazowego „Dolina Bystrzycy".

Park krajobrazowy

Park Krajobrazowy „Dolina Bystrzycy" – obejmuje fragment gminy Miękinia. Park chroni dolinę Bystrzycy wraz z kompleksami lasów łęgowych, łąkami, starorzeczami i innymi siedliskami związanymi z doliną rzeczną. Całkowita powierzchnia parku wynosi 8 570 ha.

Obszary Natura 2000

Na terenie powiatu średzkiego, w gminach Miękinia, Malczyce i Środa Śląska, znajduje się obszar Natura 2000 „Łęgi Odrzańskie" PLC020002, obejmujący ochronę siedlisk przyrodniczych oraz ptaków. Powstał on z połączenia obszarów oznaczonych wcześniej kodami PLB020008 i PLH020018. Chroni cenne ekosystemy doliny Odry, w tym lasy łęgowe, łąki zalewowe i starorzecza oraz związane z nimi gatunki zwierząt.

Obszar Natura 2000 „Łęgi nad Bystrzycą" PLH020103 – obejmuje fragmenty gmin Miękinia i Kostomłoty. Chroni siedliska doliny Bystrzycy, w szczególności lasy łęgowe i grądowe, łąki oraz siedliska gatunków związanych z wodami i terenami podmokłymi.

Obszar Natura 2000 „Dolina Widawy" PLH020036 – niewielkim fragmentem wchodzi na teren gminy Miękinia. Obejmuje cenne siedliska doliny rzecznej, w tym lasy łęgowe, łąki, starorzecza oraz miejsca występowania chronionych gatunków.

Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody „Zabór" – położony w rejonie miejscowości Zabór Wielki (gm. Miękinia). Został utworzony w 1959 r. i zajmuje 35,23 ha. Celem ochrony jest zachowanie cennego lasu łęgowego o bogatym składzie gatunkowym i naturalnie wykształconych zbiorowiskach roślinnych.

Obszar chronionego krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Odry ma rzadko spotykany rodzaj krajobrazu zasługujący na zabezpieczenie. Oprócz funkcji wodochronnej, jaką pełnią lasy, spełniają one jeszcze rolę pasa zieleni przechwytującego zanieczyszczenia przenoszone z wiatrami z LGOM. Lasy tu występujące odznaczają się bogatym zespołem łęgowym oraz drzewostanami dębowo-grabowymi. Występuje tu także bogata fauna z rzadkimi ptakami: czaplą siwą, bocianem czarnym, kanią rdzawą i pustułką. Obejmuje fragment gminy Malczyce na terenie powiatu średzkiego.

Pomniki przyrody

Na terenie powiatu średzkiego ochroną w formie pomników przyrody objęto przede wszystkim okazałe, wiekowe drzewa o szczególnych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i historycznych. Do najbardziej rozpoznawalnych obiektów należą dąb szypułkowy „Bartek", „Cis Cesarzowicki", platan klonolistny „Cesarz" oraz głaz narzutowy „Chwalimir". Większość pozostałych pomników nie posiada nazw własnych. Łącznie na terenie powiatu zlokalizowanych jest 17 pomników przyrody.

Użytek ekologiczny

Na terenie powiatu średzkiego, w gminie Miękinia, znajduje się użytek ekologiczny „Stanowisko występowania sasanki łąkowej *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill.", ustanowiony w 2002 r. Celem ochrony jest zachowanie cennego stanowiska rzadkiego gatunku rośliny oraz siedlisk ciepłolubnych, niezbędnych do jego występowania. Użytek ma istotne znaczenie dla ochrony lokalnej różnorodności biologicznej i wymaga utrzymania otwartego, dobrze nasłonecznionego charakteru siedliska.

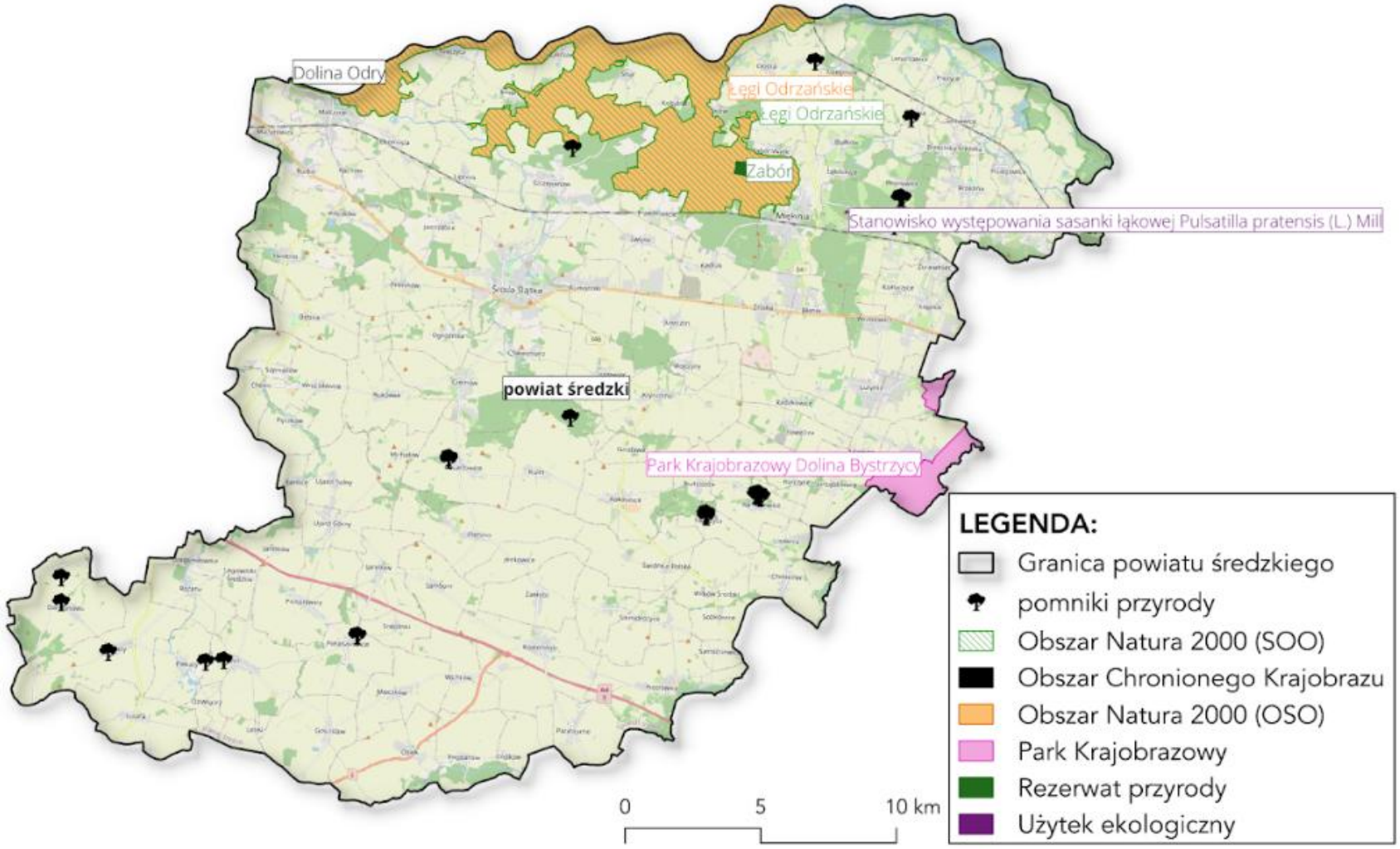

Rysunek 3. Obszary chronione na terenie powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne)

Lasy

Powierzchnia lasów na terenie powiatu średzkiego w latach 2023–2025 nieznacznie wzrosła. W 2023 r. wynosiła 9 012,86 ha, natomiast w 2025 r. osiągnęła 9 130,65 ha, co oznacza wzrost o 1,31%. Zmiany te wskazują na względną stabilność zasobów leśnych powiatu.

Największe powierzchnie lasów znajdują się w gminach Środa Śląska i Miękinia. W 2025 r. na gminę Środa Śląska przypadało 3 753,63 ha lasów, czyli 41,11% całkowitej powierzchni leśnej powiatu. W gminie Miękinia było to 3 673,42 ha, co stanowiło 40,23%. Łącznie obie gminy skupiały ponad 81% wszystkich lasów powiatu średzkiego.

Znacznie mniejsze powierzchnie leśne występowały w gminach Kostomłoty i Malczyce, odpowiednio 655,34 ha i 592,88 ha. Najmniejszy udział miała gmina Udanin, gdzie w 2025 r. znajdowało się 455,38 ha lasów, tj. 4,99% powierzchni leśnej powiatu.

W latach 2023–2025 największą dynamikę wzrostu powierzchni lasów odnotowano w gminach Miękinia i Malczyce. Niewielki spadek wystąpił jedynie w gminie Udanin. Ogólnie zasoby leśne powiatu pozostają skoncentrowane przede wszystkim w jego północnej i wschodniej części, zwłaszcza na terenach gmin Miękinia i Środa Śląska.

Tabela 7. Powierzchnia lasów na terenie powiatu średzkiego w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

JST	2023	2024	2025	Udział w 2025 r. [%]	Dynamika zmian 2023-2025
Powiat średzki	9 012,86	9 013,23	9 130,65	100,00%	1,31
Kostomłoty	650,29	650,28	655,34	7,18%	0,78
Malczyce	583,82	583,82	592,88	6,49%	1,55
Miękinia	3 616,91	3 618,58	3 673,42	40,23%	1,56
Środa Śląska	3 705,41	3 705,84	3 753,63	41,11%	1,30
Udanin	456,43	454,71	455,38	4,99%	-0,23

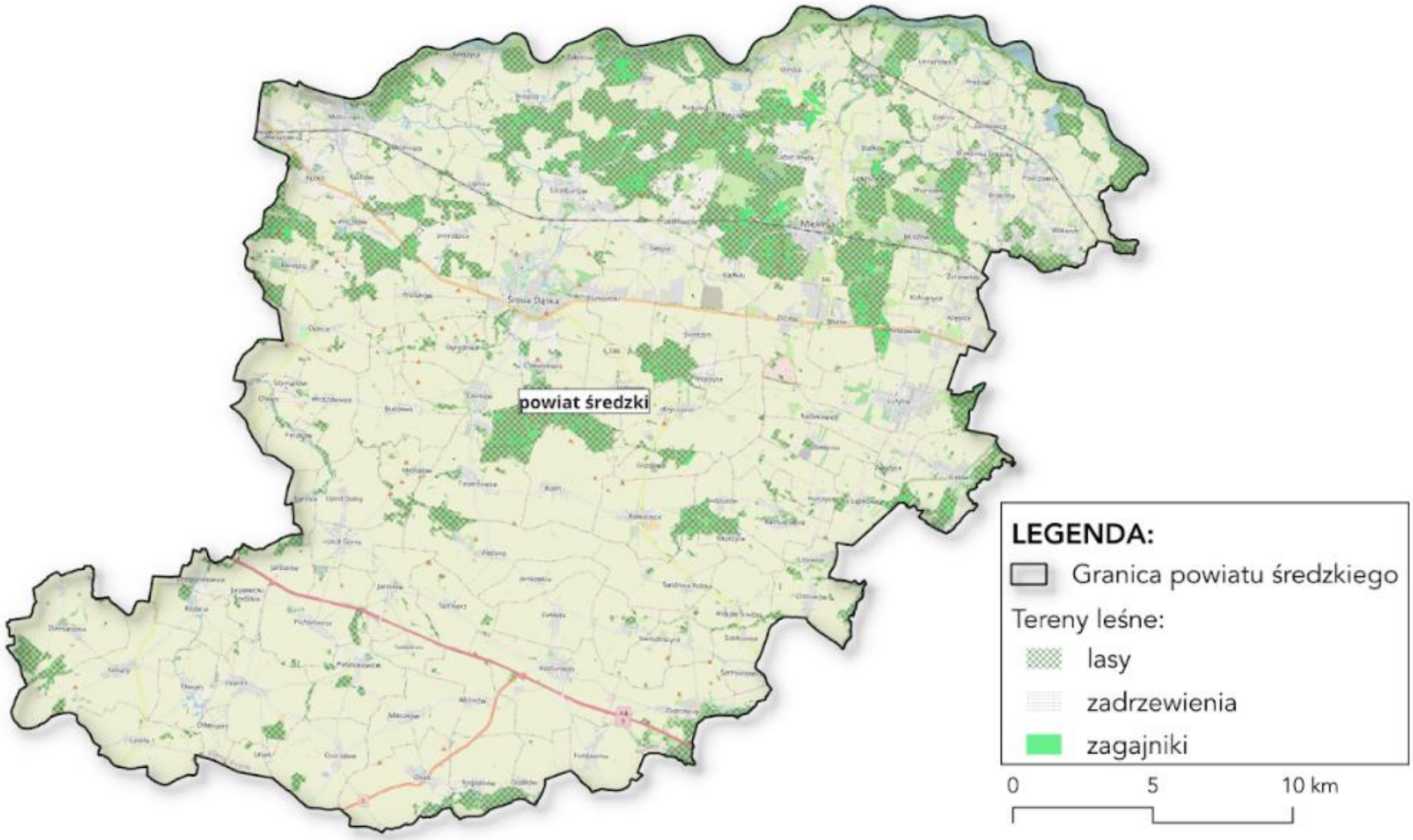

Rysunek 4. Rozmieszczenie lasów na terenie powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne)

Tereny zieleni

Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki dotyczące terenów zieleni w powiecie średzkim w latach 2023-2025. Zawarte w niej dane ilustrują zarówno udział powierzchni terenów zieleni w całkowitej powierzchni powiatu, jak i ich dostępność w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Tereny zieleni (parki, skwery, zieleńce, zieleń osiedlowa, cmentarze) pełnią istotną rolę w kształtowaniu walorów krajobrazowych i rekreacyjnych obszarów zabudowanych.

Tabela 8. Wybrane wskaźniki dotyczące terenów zieleni w powiecie średzkim w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

Kategorie	2023	2024	2025
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	0,1	0,1	0,1
Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem [%]	0,21	0,21	
Powierzchnia gminnych terenów zieleni na 1 mieszkańca [m^2]	4,1	4,1	4,0
Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca [m^2]	25,8	24,7	
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca [m^2]	11,1	10,4	10,3
Udział powierzchni gminnych spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni danej jednostki terytorialnej [%]	19,9	-	-
Liczba nasadzeń drzew i krzewów w zadrzewieniach oraz terenach zieleni na 1 km^2 powierzchni danej jednostki terytorialnej [szt.]	3,6	3,2	2,6

Analiza danych wskazuje, że w latach 2023–2025 udział terenów zieleni w powierzchni powiatu średzkiego pozostawał bardzo niski. Widoczne jest stopniowe zmniejszanie się powierzchni terenów zieleni przypadającej na jednego mieszkańca. Powierzchnia gminnych terenów zieleni spadła z 4,1 m^2 w 2023 r. do 4,0 m^2 w 2025 r., natomiast powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej zmniejszyła się z 11,1 m^2 do 10,3 m^2 na mieszkańca. Spadek odnotowano także w liczbie nasadzeń drzew i krzewów – z 3,6 szt. na 1 km^2 w 2023 r. do 2,6 szt. w 2025 r. Dane wskazują więc na niewielki udział urządzonej zieleni w strukturze przestrzennej powiatu oraz stopniowe pogarszanie się części wskaźników dostępności terenów zieleni. Uzasadnia to potrzebę zwiększania powierzchni zieleni publicznej, intensyfikacji nasadzeń oraz ochrony istniejących parków, skwerów i zadrzewień.

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe powiatu średzkiego należą do dorzecza Odry. Głównym ciekiem jest Odra, przepływająca wzdłuż północnej części powiatu. Do najważniejszych jej dopływów i cieków odwadniających obszar powiatu należą Średzka Woda, Bystrzyca, Cicha Woda, Strzegomka i Widawa wraz z licznymi mniejszymi potokami i rowami melioracyjnymi. Sieć hydrograficzną uzupełniają starorzecza Odry, stawy, niewielkie zbiorniki retencyjne oraz wyrobiska wypełnione wodą. Największe znaczenie przyrodnicze mają doliny Odry i Bystrzycy, stanowiące siedliska lasów łęgowych, łąk zalewowych i terenów podmokłych.

Obszar powiatu średzkiego znajduje się w obrębie następujących jednolitych części wód powierzchniowych:

- RW6000121399 Odra od Bystrzycy do Baryczy
- RW600011134999 Bystrzyca od zb. Mietków do ujścia
- RW600009134929 Karczycki Potok
- RW600015137552 Uchodza
- RW60000913496 Radakówka
- RW600010137899 Cicha Woda
- RW600009138871 Wierzbiak do Kojszkówki
- RW6000091348989 Niesłusz
- RW600009134894 Młynisko
- RW600011134899 Strzegomka od Pełcznicy do Bystrzycy
- RW600015137681 Jeziorka do Nowego Rowu
- RW60001013767 Średzka Woda do Jeziorki
- RW600010137699 Średzka Woda od Jeziorki do ujścia.

Wody podziemne na terenie powiatu średzkiego występują przede wszystkim w utworach czwartorzędowych i neogeńskich. Główne warstwy wodonośne tworzą piaski i żwiry zalegające w dolinach rzecznych oraz w obrębie wysoczyzn. W części obszaru wody te mają zwierciadło swobodne, natomiast głębiej położone poziomy wodonośne mogą mieć charakter naporowy.

Cały powiat średzki znajduje się w granicach:

- Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 94 – PLGW600094,
- Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 95 – PLGW600095,
- Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 108 – PLGW600108.

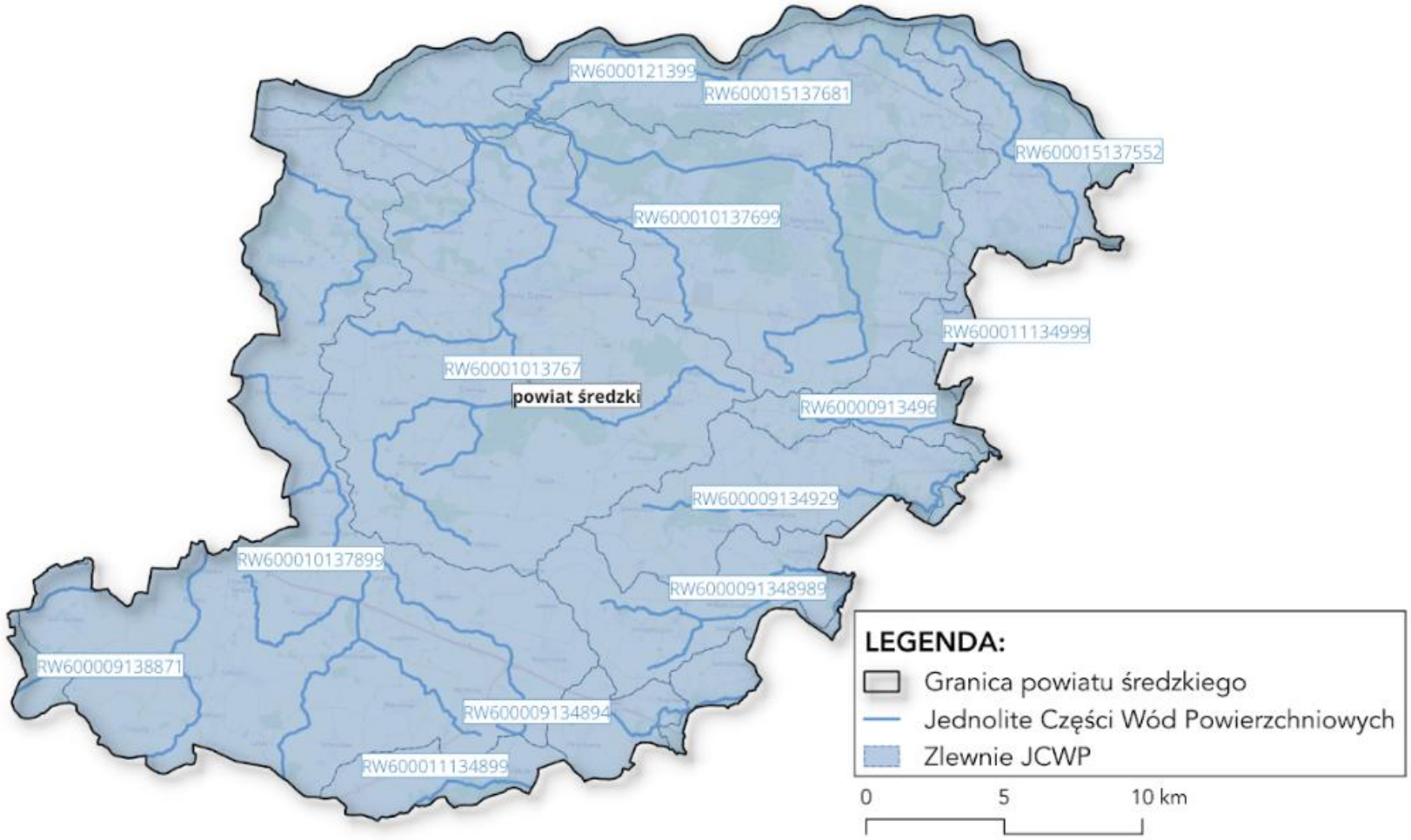

Rysunek 5. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne)

2.2. W zakresie sytuacji społecznej

Demografia

Powiat średzki charakteryzuje się wzrostem liczby mieszkańców, pomimo utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego. W latach 2015–2025 liczba mieszkańców powiatu średzkiego systematycznie wzrastała. W 2015 r. powiat zamieszkiwało 52 837 osób, natomiast w 2025 r. liczba ludności wyniosła 60 282 osoby. W analizowanym dziesięcioleciu przybyło zatem 7 445 mieszkańców, co oznacza wzrost o około 14,1%.

W całym okresie nie odnotowano spadku liczby ludności. Największy przyrost nastąpił pomiędzy 2019 a 2020 r., kiedy liczba mieszkańców zwiększyła się o 2 330 osób. W kolejnych latach utrzymywał się stabilny wzrost, wynoszący zazwyczaj od około 530 do 635 osób rocznie. Dane wskazują na korzystną i trwałą tendencję demograficzną powiatu średzkiego, która może być związana m.in. z rozwojem budownictwa mieszkaniowego, napływem nowych mieszkańców oraz atrakcyjnym położeniem powiatu.

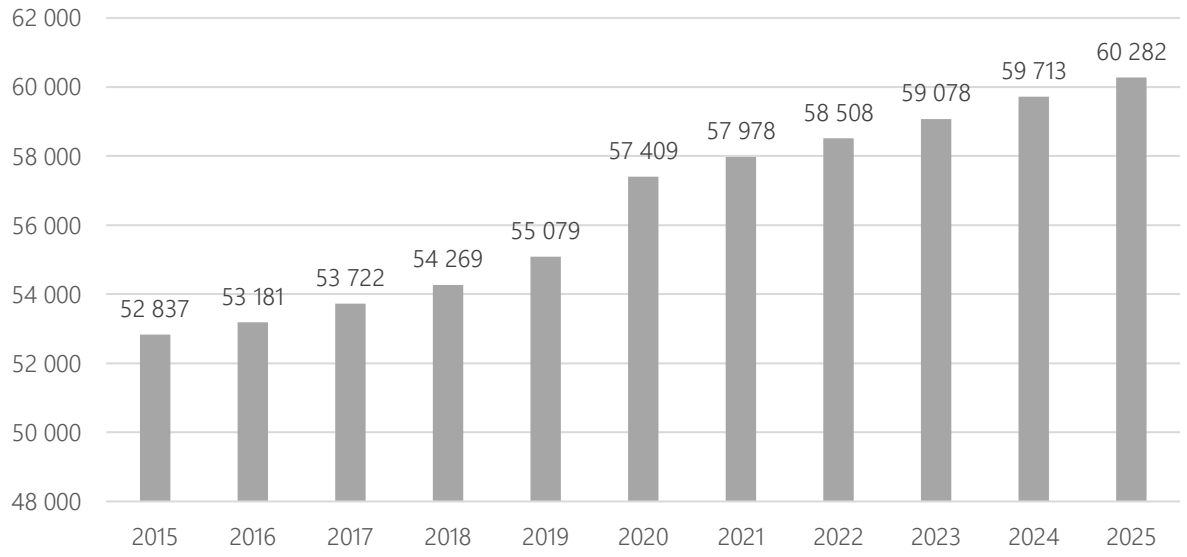

Wykres 4. Liczba mieszkańców powiatu średzkiego w latach 2015-2025 (Źródło: GUS)

W 2025 r. najwięcej mieszkańców liczyła gmina Miękinia – 23 144 osoby, co stanowiło 38,39% ludności całego powiatu. Była to jednocześnie jedyna gmina, w której w analizowanym okresie odnotowano wyraźny wzrost liczby mieszkańców. W porównaniu z 2023 r. liczba ludności zwiększyła się tam o 1 531 osób, czyli o 7,08%.

Drugą pod względem liczby mieszkańców jednostką była gmina Środa Śląska, skupiająca 32,69% ludności powiatu. W latach 2023–2025 liczba jej mieszkańców zmniejszyła się nieznacznie – z 19 773 do 19 709 osób, tj. o 0,32%. Spadki odnotowano również w gminach Kostomłoty, Malczyce i Udanin. Największe tempo ubytku ludności wystąpiło w gminie Udanin, gdzie liczba mieszkańców zmniejszyła się o 2,32%, oraz w gminie Malczyce – o 2,02%.

Dane wskazują zatem na wyraźne zróżnicowanie procesów demograficznych na terenie powiatu. Wzrost liczby ludności koncentruje się w gminie Miękinia, natomiast pozostałe gminy wykazują stagnację lub stopniowy spadek liczby mieszkańców.

Tabela 9. Liczba mieszkańców powiatu średzkiego w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

	2023	2024	2025	Udział w 2025 r.	Dynamika zmian
Powiat średzki	59 078	59 713	60 282	100,00%	+2,04%
Kostomłoty	7 162	7 151	7 126	11,82%	−0,50%
Malczyce	5 707	5 631	5 592	9,28%	−2,02%
Miękinia	21 613	22 403	23 144	38,39%	+7,08%
Środa Śląska	19 773	19 773	19 709	32,69%	−0,32%
Udanin	4 823	4 755	4 711	7,81%	−2,32%

W latach 2023–2025 na terenie powiatu średzkiego utrzymywał się ujemny przyrost naturalny. Wskaźnik dla całego powiatu wyniósł −1,52‰ w 2023 r., obniżył się do −2,00‰ w 2024 r., a następnie nieznacznie poprawił się do −1,85‰ w 2025 r. W całym analizowanym okresie wartość wskaźnika pogorszyła się o 0,33 punktu promilowego, co oznacza utrzymywanie się przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń.

Najkorzystniejsza sytuacja występowała w gminie Miękinia, która jako jedyna odnotowała dodatni przyrost naturalny we wszystkich analizowanych latach. Wskaźnik wzrósł tam z 1,84‰ w 2023 r. do 3,54‰ w 2025 r., czyli o 1,70 punktu promilowego. Niewielką poprawę odnotowano również w gminie Kostomłoty, gdzie wskaźnik zmienił się z −3,77‰ do −3,37‰.

W pozostałych gminach sytuacja demograficzna uległa pogorszeniu. Największy spadek wskaźnika wystąpił w gminie Udanin – z −2,27‰ do −7,61‰, tj. o 5,34 punktu promilowego.

Tabela 10. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

	2023	2024	2025	Dynamika zmian
Powiat średzki	-1,52	-2,00	-1,85	−0,33
Kostomłoty	-3,77	-2,65	-3,37	+0,40
Malczyce	-1,94	-7,95	-6,60	−4,66
Miękinia	1,84	2,81	3,54	+1,70
Środa Śląska	-3,99	-4,45	-4,81	−0,82
Udanin	-2,27	-6,06	-7,61	−5,34

W latach 2023–2025 powiat średzki charakteryzował się dodatnim saldem migracji wewnętrznych. W 2023 r. wyniosło ono 658 osób, w 2024 r. wzrosło do 728 osób, natomiast w 2025 r. osiągnęło poziom 666 osób. W całym analizowanym okresie saldo migracji zwiększyło się zatem o 8 osób. Oznacza to, że liczba osób osiedlających się na terenie powiatu pozostawała wyższa od liczby osób wyprowadzających się.

Największy wpływ na korzystne saldo migracji w powiecie miała gmina Miękinia. W 2025 r. jej saldo wyniosło 635 osób, co stanowiło zdecydowaną większość dodatniego wyniku całego powiatu. W porównaniu z 2023 r. wartość ta wzrosła o 50 osób. Wskazuje to na wysoką atrakcyjność osiedleńczą gminy, związaną m.in. z jej położeniem w sąsiedztwie Wrocławia oraz rozwojem zabudowy mieszkaniowej.

Dodatnie saldo migracji odnotowano również w gminie Środa Śląska, jednak jego wartość zmniejszyła się z 86 osób w 2023 r. do 54 osób w 2025 r., czyli o 32 osoby. W gminie Kostomłoty sytuacja uległa niewielkiej poprawie – saldo wzrosło z −10 do −1 osoby. Nadal pozostawało jednak nieznacznie ujemne.

Niekorzystne zmiany wystąpiły w gminie Malczyce, gdzie saldo migracji zmniejszyło się z 16 osób w 2023 r. do −7 osób w 2025 r. W gminie Udanin saldo pozostawało ujemne przez cały analizowany okres, choć poprawiło się z −19 do −15 osób.

Tabela 11. Saldo migracji wewnętrznych w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

	2023	2024	2025	Dynamika zmian
Powiat średzki	658	728	666	+8
Kostomłoty	-10	8	-1	+9
Malczyce	16	-29	-7	−23
Miękinia	585	686	635	+50
Środa Śląska	86	85	54	−32
Udanin	-19	-22	-15	+4

W latach 2023–2025 struktura ludności powiatu według ekonomicznych grup wieku pozostawała stosunkowo stabilna, jednak widoczne są stopniowe zmiany świadczące o postępującym starzeniu się społeczeństwa.

Największą część mieszkańców stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, których udział we wszystkich analizowanych latach wynosił 59,7%. Oznacza to, że blisko 3/5 ludności powiatu stanowiły osoby potencjalnie aktywne zawodowo.

Jednocześnie systematycznie zmniejszał się udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – z 20,5% w 2023 r. do 19,9% w 2025 r., czyli o 0,6 punktu procentowego. W tym samym czasie udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 19,9% do 20,3%, tj. o 0,4 punktu procentowego.

W 2025 r. udział ludności w wieku poprodukcyjnym był już wyższy niż udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

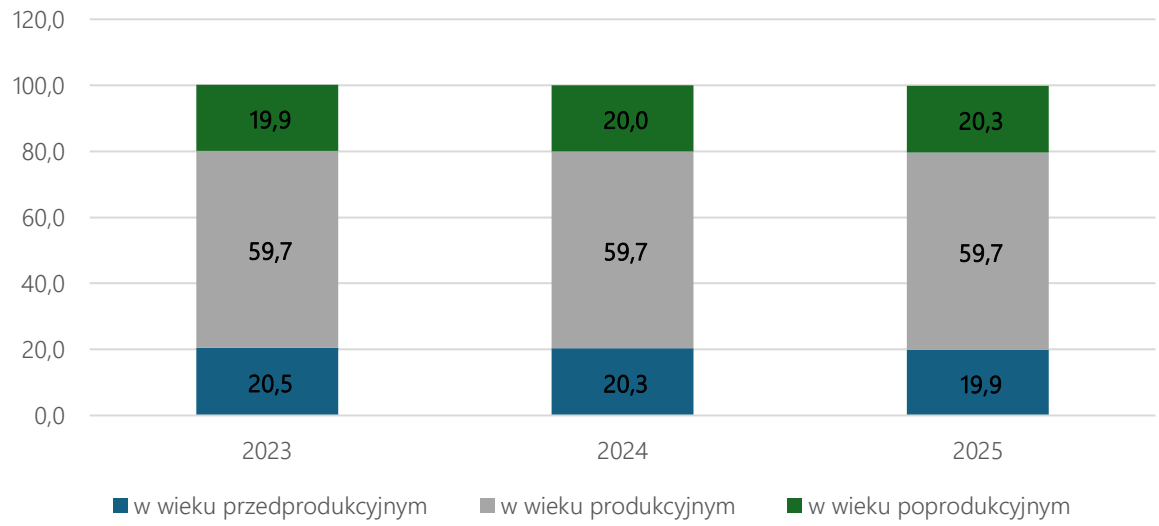

Wykres 5. Udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w całkowitej liczbie mieszkańców (Źródło: GUS)

W latach 2023–2025 udział mieszkańców w wieku kreatywnym w powiecie średzkim systematycznie malał. W 2023 r. osoby należące do tej grupy stanowiły 12,02% ludności powiatu, w 2024 r. – 11,64%, natomiast w 2025 r. – 11,29%. Oznacza to spadek o 0,73 punktu procentowego. Tendencję spadkową odnotowano we wszystkich gminach powiatu.

W 2025 r. najwyższy udział mieszkańców w wieku kreatywnym występował w gminie Malczyce i wynosił 12,00%. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Kostomłoty – 10,74%. Dane wskazują na stopniowe zmniejszanie się udziału grupy mieszkańców mającej istotne znaczenie dla lokalnego rynku pracy, przedsiębiorczości oraz potencjału rozwojowego powiatu. Utrzymanie tej tendencji może w przyszłości ograniczać dostępność wykwalifikowanych pracowników oraz osłabiać potencjał społeczno-gospodarczy poszczególnych gmin.

Tabela 12. Mieszkańcy w wieku kreatywnym w powiecie średzkim w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

	2023	2024	2025	Dynamika zmian
Powiat średzki	12,02%	11,64%	11,29%	−0,73%
Kostomłoty	11,77%	11,33%	10,74%	−1,03%
Malczyce	13,00%	12,36%	12,00%	−1,00%
Miękinia	12,02%	11,74%	11,40%	−0,62%
Środa Śląska	11,76%	11,39%	11,17%	−0,59%
Udanin	12,36%	11,82%	11,25%	−1,11%

W latach 2023–2025 senioralne obciążenie demograficzne w powiecie średzkim systematycznie wzrastało. Wskaźnik dla całego powiatu zwiększył się z 19,9% w 2023 r. do 20,3% w 2025 r., czyli o 0,4 punktu procentowego. Oznacza to stopniowy wzrost udziału osób starszych w relacji do ludności stanowiącej potencjalne zaplecze demograficzne i ekonomiczne.

Najwyższe wartości wskaźnika w całym analizowanym okresie odnotowano w gminie Udanin. W 2025 r. senioralne obciążenie demograficzne wyniosło tam 26,0%, wobec 24,7% w 2023 r. Wysokim poziomem wskaźnika charakteryzowały się również gminy Środa Śląska – 23,5% oraz Malczyce – 23,1%.

Najkorzystniejsza sytuacja występowała w gminie Miękinia, gdzie wskaźnik wzrósł jedynie z 14,9% do 15,1%. Była to najniższa wartość spośród wszystkich gmin powiatu, co wskazuje na relatywnie młodszą strukturę demograficzną tej jednostki.

Tabela 13. Senioralne obciążenie demograficzne [%] w powiecie średzkim (Źródło: GUS)

JST	2023	2024	2025	Zmiana w latach 2023–2025 [punkty procentowe]
Powiat średzki	19,9	20,0	20,3	+0,4
Kostomłoty	21,1	21,9	22,6	+1,5
Malczyce	22,5	22,8	23,1	+0,6
Miękinia	14,9	15,0	15,1	+0,2
Środa Śląska	22,9	23,1	23,5	+0,6
Udanin	24,7	25,4	26,0	+1,3

Prognoza liczby mieszkańców powiatu średzkiego wskazuje, że do połowy XXI wieku utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa. Prognozy te zależne są jednak od wielu czynników i mogą ulec w przyszłości zmianie.

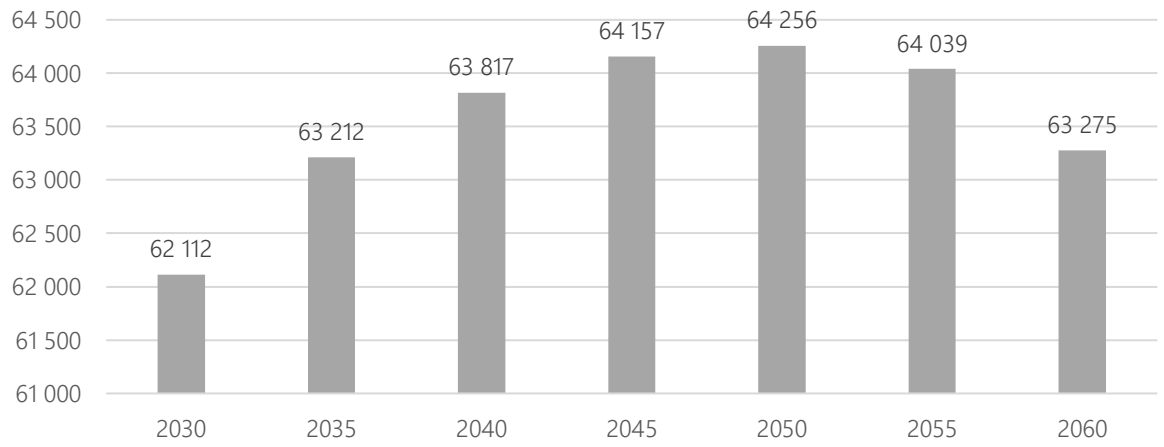

Wykres 6. Prognoza liczby mieszkańców powiatu średzkiego do 2060 r. (Źródło: GUS)

Edukacja

Powiat Średzki w roku szkolnym 2024/2025 był organem prowadzącym następujących szkół i placówek oświatowych:

- Powiatowy Zespół Szkół nr 1 im. Mikołaja Kopernika
- Powiatowy Zespół Szkół nr 2 im. Wincentego Witosa
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka
- Powiatowy Zespół Placówek Oświatowych (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Biblioteka Pedagogiczna).

Poniższy wykres przedstawia zmiany liczby uczniów w dwóch szkołach ponadpodstawowych – PZS nr 1 i PZS nr 2 – w latach szkolnych 2010/2011–2024/2025. Dane wskazują na wyraźne wahania liczby uczniów, przy czym przez cały analizowany okres większą liczbą uczniów charakteryzował się PZS nr 1.

W pierwszych latach liczba uczniów ogółem utrzymywała się na wysokim poziomie, przekraczającym 1 tys. osób. Następnie od roku szkolnego 2012/2013 widoczny był stopniowy spadek, który trwał do 2018/2019. W tym czasie liczba uczniów zmniejszyła się z 1 002 do 686, czyli o ponad 30%. Może to być związane przede wszystkim z niekorzystnymi zmianami demograficznymi i mniejszą liczbą młodzieży w wieku szkolnym.

Od roku szkolnego 2019/2020 nastąpiło odwrócenie trendu i ponowny wzrost liczby uczniów. Szczególnie wyraźny przyrost odnotowano w latach 2022/2023–2023/2024, kiedy łączna liczba uczniów zwiększyła się z 1 059 do 1 182, osiągając najwyższy poziom w całym analizowanym okresie. Wzrost ten mógł wynikać m.in. z kumulacji roczników po reformie systemu oświaty oraz większego zainteresowania ofertą szkół powiatowych.

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów spadła do 1 050, jednak nadal pozostawała wyraźnie wyższa niż w latach 2016/2017–2021/2022. Spadek dotyczył obu szkół, lecz był szczególnie widoczny w PZS nr 1. Mimo tego PZS nr 1 nadal skupiał około 60% wszystkich uczniów, co potwierdza jego dominującą pozycję w strukturze szkolnictwa ponadpodstawowego powiatu.

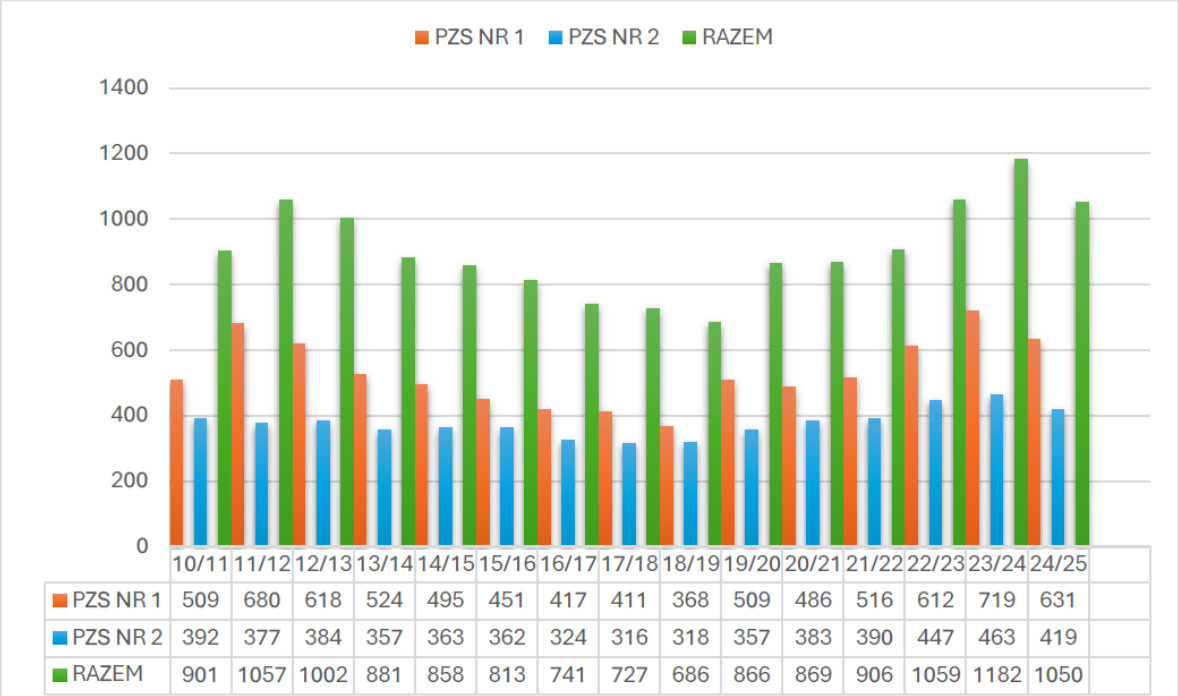

	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25
PZS NR 1	509	680	618	524	495	451	417	411	368	509	486	516	612	719	631
PZS NR 2	392	377	384	357	363	362	324	316	318	357	383	390	447	463	419
RAZEM	901	1057	1002	881	858	813	741	727	686	866	869	906	1059	1182	1050

Wykres 7. Liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych w latach szk. od 2010/2011 do 2024/2025 (Źródło: Starostwo Powiatowe)

W roku szkolnym 2024/2025 do egzaminów maturalnych **przystąpiło 137 uczniów, zdało 103 uczniów**. Ogólna zdawalność egzaminu maturalnego dla powiatu średzkiego wynosiła 75,18%. Najwyższy wynik osiągnęło liceum ogólnokształcące, gdzie maturę zdało 94,03% uczniów. Znacznie niższą zdawalność odnotowano w technikach: 62,50% w Technikum nr 1 oraz 54,35% w Technikum nr 2. Dane wskazują na wyraźne zróżnicowanie wyników pomiędzy typami szkół.

Tabela 14. Zdawalność matur na terenie placówek powiatu średzkiego w roku szkolnym 2024/2025 (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Typ szkoły	Liczba zdających	Liczba wydanych świadectw	Zdawalność
Liceum ogólnokształcące	67	63	94,03%
Technikum nr 1	24	15	62,50%
Technikum nr 2	46	25	54,35%
RAZEM (statystyka)	**137**	**103**	**75,18%**

Tabela poniżej przedstawia porównanie zdawalności egzaminu maturalnego w szkołach prowadzonych przez powiat średzki z wynikami województwa dolnośląskiego i kraju w roku szkolnym 2024/2025.

Najlepsze wyniki osiągnęło Liceum Ogólnokształcące, w którym zdawalność wyniosła 94,02%. Był to wynik wyższy zarówno od średniej wojewódzkiej, wynoszącej 89,7%, jak i krajowej – 90,4%. Oznacza to, że liceum uzyskało bardzo dobre rezultaty na tle wartości referencyjnych.

Znacznie słabiej wypadły technika. W Technikum nr 1 zdawalność wyniosła 62,5%, czyli była niższa od średniej wojewódzkiej o 12,8 punktu procentowego i od krajowej o 17 punktów procentowych. Jeszcze niższy wynik odnotowano w Technikum nr 2 – 54,34%.

Tabela 15. Porównanie wyników matur na terenie powiatu średzkiego w 2025 r. do wartości wojewódzkich i kraju (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Nazwa szkoły	Powiat	Województwo	Kraj
Technikum nr 1	62,5%	75,3%	79,5%
Technikum nr 2	54,3%		
Liceum Ogólnokształcące	94,0%	89,7%	90,4%

Tabela 16. Porównanie wyników matur na terenie powiatu średzkiego w 2024 r. do wartości wojewódzkich i kraju (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Nazwa szkoły	Powiat	Województwo	Kraj
Technikum nr 1	85,2%	81,9%	85,2%
Technikum nr 2	57,7%		

Liceum Ogólnokształcące	88,7%	92,0%	92,5%

Tabela 17. Porównanie wyników matur na terenie powiatu średzkiego w 2023 r. do wartości wojewódzkich i kraju (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Nazwa szkoły	Powiat	Województwo	Kraj
Technikum nr 1	69,2%	76,0%	81,5%
Technikum nr 2	42,9%		
Liceum Ogólnokształcące	83,1%	94,4%	94,6%

W latach 2023–2025 widoczne było pogłębianie się różnic między wynikami liceum a techników. Liceum Ogólnokształcące wykazywało stały trend wzrostowy i w 2025 r. osiągnęło wyniki przewyższające wartości wojewódzkie oraz krajowe. Sytuację liceum można zatem uznać za mocną stronę lokalnego systemu edukacji.

W technikach wyniki były mniej stabilne. Szczególnie niekorzystna sytuacja wystąpiła w Technikum nr 2, które pomimo poprawy w stosunku do 2023 r. nadal osiągało wyniki istotnie niższe od średnich porównawczych. W Technikum nr 1 niepokojący jest natomiast spadek zdawalności w 2025 r. po bardzo dobrym wyniku odnotowanym rok wcześniej.

W 2025 r. odnotowano wzrost liczby dokumentów wydawanych przez poradnię w stosunku do roku 2024. Liczba orzeczeń zwiększyła się z 220 do 349, czyli o 129 dokumentów – 58,6%. Liczba opinii wzrosła z 483 do 676, a więc o 193 dokumenty – 40,0%. Jednocześnie liczba opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka zmniejszyła się z 55 do 48, czyli o 12,7%. Największą grupę wśród orzeczeń w obu latach stanowiły orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na autyzm, w tym zespół Aspergera. Ich liczba wzrosła z 69 w 2024 r. do 101 w 2025 r., czyli o 32 przypadki – 46,4%. Porównanie danych wskazuje na znaczny wzrost zapotrzebowania na diagnozę i formalne wsparcie dzieci oraz uczniów, szczególnie w zakresie kształcenia specjalnego i pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Tabela 18. Opiniowanie i orzecznictwo Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Środzie Śląskiej (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Lp.	Nazwa dokumentu	Ilość 2024 r.	Ilość 2025 r.
1.	**Opinia o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka**	**55**	**48**
2.	**Orzeczenia**	**220**	**349**
a	o potrzebie indywidualnego nauczania	38	50
b	o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego	1	1
c	orzeczenie o braku potrzeby indywidualnego nauczania	1	0
d	kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim	49	46

Lp.	Nazwa dokumentu	Ilość 2024 r.	Ilość 2025 r.
e	kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym	6	22 (20+2)
f	o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	4	4
g	kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną	19	40
h	kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność ruchową, w tym afazję	32	49
i	kształcenia specjalnego z uwagi na słabosłyszenie i niesłyszenie	9	7
j	kształcenia specjalnego z uwagi na słabowidzenie	17	19
k	kształcenia specjalnego z uwagi na autyzm, w tym Zespół Aspergera	69	101
l	kształcenia specjalnego z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym	12	10
ł	o braku potrzeby kształcenia specjalnego	0	0
3.	**Razem opinii:**	**483**	**676**
a	objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole (w tym 67 ZŚK)	364	404
b	objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu (w tym 2 ZŚRPP)	116	113
c	o dostosowaniu wymagań edukacyjnych	139	144
d	o specyficznych trudnościach w uczeniu się	100	64
e	o odroczeniu od obowiązku szkolnego	29	22
f	zwolnienie z nauki drugiego języka	2	2
g	o zezwoleniu na zatrudnienie młodocianego	3	2
h	przyjęcia ucznia do szkoły z oddziałem przysposabiającym do pracy	3	3
j	Pierwszeństwie przyjęcia ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły	0	1
k	o braku p/wskazań do zajęć zarobkowych	2	8
l	Informacje o wynikach diagnozy	112	105
ł	Inne opinie	17	15

Funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Środzie Śląskiej pozwala zaspokoić specjalne potrzeby edukacyjne uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną oraz niepełnosprawności sprzężone, w tym autyzm. Struktura placówki obejmuje szkołę podstawową, szkołę branżową I stopnia oraz szkołę przysposabiającą do pracy.

Tabela 19. Bezpośrednia pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczną w Środzie Śląskiej (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Beneficjent	Forma pomocy	Liczba dzieci/ uczniów	Liczba wizyt/ spotkań	Liczba wizyt odwołanych	Korzystanie z pomocy powyżej 3 miesięcy
Dzieci/ uczniowie	Terapia logopedyczna	36	180	31	10
	Terapia psychologiczna	20	236	24	10
	Terapia Biofeedback	-	-	-	-
	Terapia pedagogiczna	-	-	-	-
	Terapia TUS	6	10	-	-
	Terapia ręki	-	-	-	-
	Metoda Warnkego	-	-	-	-
	Elektrostymulacja logopedyczna	1	10	-	-
Łącznie		**48**	**476**	**55**	**19**

W SOSz-W pracują nauczyciele z wysokimi kwalifikacjami specjalistycznymi, a oferta zajęć obejmuje wspieranie indywidualnego potencjału rozwojowego uczniów jak również pozwala na rozwijanie kompetencji emocjonalnych, komunikacyjnych, społecznych, kluczowych w samodzielnym funkcjonowaniu.

Kultura i sport

Na terenie powiatu średzkiego funkcjonują przede wszystkim dwie placówki o charakterze muzealnym:

- **Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej** – najważniejsza placówka muzealna powiatu, prowadzona przez powiat. Muzeum gromadzi, zabezpiecza i prezentuje zabytki związane z historią Środy Śląskiej oraz całej ziemi średzkiej. W placówce prezentowane są wystawy dotyczące m.in. archeologii i pradziejów regionu, historii miasta, rzemiosła oraz sztuki. Najcenniejszym zbiorem muzeum jest Skarb Średzki, obejmujący średniowieczne klejnoty monarsze i monety.
- **Malczycka Izba Muzealna w Malczycach** – lokalna placówka utworzona z inicjatywy Stowarzyszenia Sympatyków Malczyc i Okolic. Gromadzi pamiątki związane z historią miejscowości, w tym dawne dokumenty, fotografie, przedmioty codziennego użytku oraz materiały dotyczące przemysłowej i portowej przeszłości Malczyc. Izba pełni funkcję edukacyjną i dokumentacyjną, przyczyniając się do zachowania lokalnej tożsamości i pamięci historycznej.

Na terenie powiatu funkcjonuje również **Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej w Środzie Śląskiej** – samorządowa instytucja kultury prowadzona przez powiat średzki, realizująca zadania w zakresie upowszechniania kultury, edukacji artystycznej oraz integracji i aktywizacji mieszkańców.

Ponadto na terenie powiatu średzkiego działają samorządowe ośrodki kultury. Ważnymi instytucjami kultury w gminach powiatu są także biblioteki.

Powiat średzki dysponuje relatywnie dobrze rozwiniętą siecią bibliotek publicznych, której dostępność jest wyższa niż przeciętnie w województwie dolnośląskim i w kraju. Nie przekłada się to jednak na równie wysoki poziom czytelnictwa. Liczba czytelników oraz intensywność korzystania z księgozbioru pozostają niższe od wartości wojewódzkich i krajowych, a w analizowanym okresie widoczne jest ich osłabienie.

Tabela 20. Podstawowe wskaźniki dotyczące funkcjonowania bibliotek publicznych i poziomu czytelnictwa w Polsce, województwie dolnośląskim oraz powiecie średzkim w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

Nazwa	Biblioteki publiczne na 10 tys. ludności			Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności			Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika (wol.)		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Kraj	2,0	2,0	2,0	141	143	144	18,4	18,4	18,5
Województwo dolnośląskie	2,0	2,0	1,9	128	131	133	17,8	17,4	17,0
Powiat średzki	3,0	3,0	2,8	118	107	109	14,1	14,1	13,6

Tabela 21. Liczba imprez kulturalnych, artystycznych i sportowo-rekreacyjnych w powiecie średzkim według rodzaju w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

Rodzaj imprezy	2023	2024	2025
Imprezy ogółem	185	190	275
Seanse filmowe	0	0	1
Wystawy ogółem	14	17	16
Festiwale i przeglądy artystyczne	2	1	2
Koncerty	39	33	43
Prelekcje, spotkania, wykłady	20	19	20
Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	31	44	42
Konkursy	24	21	12
Pokazy teatralne	31	33	28
Konferencje	1	3	12
Warsztaty	8	4	34

W 2025 r. oferta wydarzeń kulturalnych powiatu średzkiego była szeroka i opierała się przede wszystkim na: **promocji lokalnego dziedzictwa, edukacji historycznej, aktywizacji mieszkańców, prezentacji twórczości artystycznej oraz integracji społecznej**. Dominowały wydarzenia kameralne organizowane w muzeum i Powiatowym Centrum Kultury Alternatywnej,

uzupełniane przez większe imprezy plenerowe i sezonowe. Wykaz organizowanych wydarzeń kulturalnych w 2025 roku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Wydarzenia kulturalne organizowane przez powiat średzki (Źródło: Starostwo Powiatowe)

MIESIĄC	DATA	TYTUŁ	ORGANIZATOR	MIEJSCE
STYCZEŃ	**17.01.2025**	**„SzuMY/malarstwo/rysunek”**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
STYCZEŃ	**24.01.2026**	**„A czy ty wiesz? Jeśli nie, to się dowiesz.”**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
STYCZEŃ	**25.01.2025**	**Gramy z WOŚP w stylu lat 80. i 90.**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej wraz z lokalnymi partnerami	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
STYCZEŃ	**26.01.2025**	**WOŚP w Muzeum i spacer z przewodnikiem**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
LUTY	**15.02.2025**	**Spacer śladami bohaterów powieści Mieczysława Gorzki**	PCKA, Mieczysław Gorzka i Jacek B. Myszkowski	Start: stacja kolejowa Środa Śląska; trasa przez Szczepanów i Środę Śląską
LUTY	**19.02.2025**	**Mroczne Legendy Piastowskiej Środy**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
LUTY	**28.02.2025**	**Dzień Opiekuna**	PCKA i Dzienny Dom Senior+ Gmina Środa Śląska	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
MARZEC	**07.03.2025**	**Wernisaż prac Dominiki Ester**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
MARZEC	**08.03.2025**	**5. urodziny CeKA**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
MARZEC	**14.03.2025**	**Wystawa „Zaczarowany świat dziecięcych zabawek”**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
MARZEC	**22.03.2025**	**Wyprawa do źródeł Średzkiej Wody**	Klub Turystyki Wszelakiej w Środzie Śląskiej i PCKA	Zbiórka przy PCKA; trasa z Piersna do Środy Śląskiej
MARZEC	**27–29.03.2025**	**I Charytatywny Przegląd Teatrów PCKA**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
MARZEC	**28.03.2025**	**Wykład „Celtowie na Śląsku”**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
KWIECIEŃ	**06.04.2025**	**Jarmark Wielkanocny**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
KWIECIEŃ	**09.04.2025**	**Spotkanie autorskie „Jak turystyka odkryła polskie góry?”**	PCKA i Klub Turystyki Wszelakiej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
KWIECIEŃ	**11.04.2025**	**„Malujemy i tak już będzie” – wernisaż malarski**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
KWIECIEŃ	**11.04.2025**	**Kiermasz Wielkanocny**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
KWIECIEŃ	**25.04.2025**	**Noc Walpurgi**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej

MAJ	**17.05.2025**	**Noc Muzeów**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne oraz wieża przy kościele św. Andrzeja w Środzie Śląskiej
MAJ	**23.05.2025**	**Hawajski Dzień Mamy**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
MAJ	**25.05.2025**	**Święto Skarbów Średzkich**	Powiat Średzki, PCKA, Muzeum Regionalne	Park Miejski w Środzie Śląskiej
CZERWIEC	**13.06.2025**	**Wernisaż wystawy „Ulicami ze wspomnieniami”**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
CZERWIEC	**14.06.2025**	**Światowy Dzień Dziergania w Miejscach Publicznych**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Dziedziniec Muzeum Regionalnego, Środa Śląska
LIPIEC	**01.07.2025**	**Sesja naukowa „Pierwsi Piastowie i początki polskiego królestwa”**	Muzeum Regionalne i Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
LIPIEC	**07–18.07 oraz 11–29.08.2025**	**Warsztaty wakacyjne dla dzieci w PCKA**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
WRZESIEŃ	**13–14.09.2025**	**Święto Wina – program Muzeum Regionalnego**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej, w ramach programu Święta Wina	Muzeum Regionalne i Rynek w Środzie Śląskiej
WRZESIEŃ	**27.09–26.10.2025**	**Musical „La Vie Bohème” – cykl dziewięciu spektakli**	PCKA i Średzka Scena Musicalowa	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
PAŹDZIERNIK	**11.10.2025**	**Wernisaż wystawy „Kobiety Świata”**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
PAŹDZIERNIK	**15.10.2025**	**Wystawa „Księga Małgorzaty, tom 3”**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
PAŹDZIERNIK	**17.10.2025**	**Wykład podróżniczy „Gruzja po mojemu”**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
PAŹDZIERNIK	**24.10.2025**	**5-lecie Średzkiej Sceny Musicalowej**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
LISTOPAD	**11.11.2025**	**Kolejny ro(c)k Niepodległej**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
LISTOPAD	**14.11.2025**	**„Zawód Wiedźma” – część III**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
LISTOPAD	**15.11.2025**	**Wernisaż „Skrzydła, których nie widać”**	PCKA, ze Stowarzyszeniem Włączeni	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
LISTOPAD	**30.11.2025**	**Rock Andrzejki**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej
GRUDZIEŃ	**05.12.2025**	**Kiermasz Świąteczny**	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej	Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
GRUDZIEŃ	**19.12.2025**	**Koncert Bożonarodzeniowy „Gorączka Świątecznej Nocy”**	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej	Powiatowe Centrum Kultury Alternatywnej

Ochrona zdrowia

Powiat średzki realizuje zadania z zakresu promocji i ochrony zdrowia przede wszystkim poprzez **Wydział Edukacji, Kultury i Zdrowia Starostwa Powiatowego** oraz **Średzkie Centrum Zdrowia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Środzie Śląskiej**. Powiat wykonuje również zadania administracyjne wynikające z przepisów prawa, dotyczące m.in. cmentarzy i chowania zmarłych, funkcjonowania aptek i wyznaczania ich dyżurów, monitorowania ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz prowadzenia działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.

Średzkie Centrum Zdrowia SPZOZ realizuje świadczenia finansowane ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, głównie w formie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. Zakres działalności placówki obejmuje świadczenia z dziedziny chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, onkologii klinicznej, rehabilitacji ambulatoryjnej, diagnostyki oraz profilaktyki zdrowotnej. Placówka świadczy także usługi podstawowej opieki zdrowotnej.

W 2025 r. w Średzkim Centrum Zdrowia funkcjonowały m.in.:

- poradnia podstawowej opieki zdrowotnej,
- poradnia chirurgiczna,
- poradnia ortopedyczna,
- poradnia onkologiczna,
- poradnia pulmonologiczna,
- gabinety zabiegowe,
- punkt szczepień,
- pracownie RTG i USG.

W 2025 r. najwięcej świadczeń udzielono w poradni onkologicznej – 6 643 porady, poradni chirurgicznej – 5 417 porad oraz poradni ortopedycznej – 5 284 porady. W poradni POZ udzielono 3 493 porad. Wykonano również 5 705 zabiegów chirurgicznych, 265 zabiegów ortopedycznych oraz 2 874 zabiegi onkologiczne. Punkt szczepień zrealizował 188 świadczeń, a poradnia pulmonologiczna 69 porad. W zakresie diagnostyki wydano 3 852 skierowania na badania RTG i wykonano 144 badania RTG w ramach POZ. W przypadku badań USG odnotowano 1 049 skierowań oraz 94 badania wykonane w ramach POZ. Łącznie w 2025 r. udzielono około 20,8 tys. porad. Najwięcej świadczeń zrealizowano w październiku – 1 978 porad, kwietniu – 1 920 porad oraz marcu – 1 855 porad. Najmniejszą liczbę odnotowano w sierpniu – 1 525 porad i czerwcu – 1 563 porady.

Podstawą lokalnego systemu ochrony zdrowia pozostaje opieka ambulatoryjna i specjalistyczna, natomiast dostępność całodobowych świadczeń szpitalnych jest ograniczona. Powoduje to konieczność korzystania przez mieszkańców z części świadczeń w placówkach położonych poza powiatem.

Istotnym kierunkiem dalszego rozwoju lokalnego systemu ochrony zdrowia może być utworzenie Powiatowego Centrum Zdrowia. Rozwiązanie to wpisuje się w przedstawioną w 2026 r. przez Ministerstwo Zdrowia koncepcję organizacji podstawowej pomocy medycznej w stanach nagłych na obszarach powiatów pozbawionych szpitala lub posiadających ograniczony dostęp do placówek udzielających świadczeń całodobowych. Zgodnie z założeniami systemowymi Powiatowe Centra Zdrowia mają zapewniać podstawową pomoc w nagłych przypadkach, w szczególności możliwość wykonania drobnych zabiegów chirurgicznych, konsultacji internistycznych, porad pielęgniarskich oraz krótkotrwałej obserwacji pacjenta. W przypadkach

wymagających dalszej diagnostyki lub leczenia szpitalnego przewidziana jest możliwość organizacji transportu pacjenta do odpowiedniej placówki.

Ze względu na brak szpitala na terenie powiatu średzkiego oraz wskazywane przez mieszkańców trudności w dostępie do całodobowej pomocy medycznej, Powiat będzie dążył do wykorzystania możliwości wynikających z planowanych zmian systemowych i utworzenia Powiatowego Centrum Zdrowia, w oparciu o potencjał istniejącego Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ. Realizacja przedsięwzięcia mogłaby istotnie poprawić dostępność podstawowych świadczeń w stanach nagłych, zwiększyć bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców oraz ograniczyć konieczność korzystania z odległych SOR-ów i izb przyjęć poza terenem powiatu.

Pomoc społeczna i wsparcie rodziny

Na terenie powiatu średzkiego zadania z zakresu pomocy społecznej na poziomie powiatowym realizuje **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej**. Jednostka prowadzi działania związane m.in. z organizacją pieczy zastępczej, wsparciem rodzin i osób znajdujących się
w trudnej sytuacji życiowej, pomocą osobom z niepełnosprawnościami, rehabilitacją społeczną oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej. Centrum pełni istotną funkcję koordynacyjną i wspierającą wobec mieszkańców oraz jednostek pomocy społecznej działających na terenie powiatu.

Na terenie powiatu średzkiego funkcjonuje **Środowiskowy Dom Samopomocy w Środzie Śląskiej** z filią w Piersnie. Placówka stanowi dzienny ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną. W ramach swojej działalności zapewnia uczestnikom terapię zajęciową, treningi rozwijające samodzielność, wsparcie psychologiczne i społeczne, rehabilitację oraz możliwość integracji ze środowiskiem lokalnym. Funkcjonowanie placówki stanowi istotny element systemu wsparcia społecznego na terenie powiatu.

W latach 2015–2023 na terenie powiatu średzkiego widoczna była wyraźna poprawa sytuacji społecznej i ograniczenie skali ubóstwa. Systematycznie malała liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, co może świadczyć o poprawie warunków życia mieszkańców oraz zmniejszeniu liczby gospodarstw domowych wymagających stałego wsparcia.

Korzystne zmiany odnotowano również w przypadku rodzin pobierających zasiłek rodzinny na dzieci. Udział takich dzieci wyraźnie się zmniejszył, co wskazuje na ograniczenie skali trudności dochodowych w rodzinach. Jednocześnie obniżał się zasięg ubóstwa głębokiego, który w końcowym okresie osiągnął niski poziom.

Spadła także liczba przyznawanych dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Może to oznaczać zmniejszenie liczby osób mających trudności z ponoszeniem kosztów utrzymania mieszkania. Ogółem dane wskazują na stopniowe ograniczanie rozwarstwienia społecznego i poprawę sytuacji materialnej mieszkańców powiatu, choć nadal konieczne jest utrzymanie działań wspierających osoby i rodziny najbardziej zagrożone ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym.

Tabela 23. Liczba rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci z podziałem na gminy (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
1	Środa Śląska	46	79
2	Kostomłoty	7	16
3	Miękinia	22	36
4	Udanin	8	11
5	Malczyce	13	15
6	**RAZEM**	**96**	**157**

Tabela 24. Nowo powstałe rodziny zastępcze w 2025 roku (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
1	Środa Śląska	9	14
2	Kostomłoty	0	0
3	Miękinia	4	5
4	Udanin	3	3
5	Malczyce	1	1
6	**RAZEM**	**17**	**23**

Tabela 25. Liczba rodzin zastępczych, które zostały rozwiązane w 2025 roku (Źródło: Starostwo Powiatowe)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
1	Środa Śląska	8	12
2	Kostomłoty	0	0
3	Miękinia	1	2
4	Udanin	2	3
5	Malczyce	3	3
6	**RAZEM**	**14**	**20**

Stan finansów samorządowych

W latach 2020–2025 zarówno dochody, jak i wydatki budżetu powiatu wyraźnie wzrosły. Dochody zwiększyły się z około 62,5 mln zł w 2020 r. do 110,8 mln zł w 2025 r., czyli o ponad 77%. W tym samym okresie wydatki wzrosły z około 58,7 mln zł do 110,4 mln zł, a więc o ponad 88%.

W latach 2020–2021 budżet zamykał się nadwyżką. Najwyższa wyniosła około 4,36 mln zł w 2021 r. W 2022 r. nastąpiło wyraźne pogorszenie sytuacji finansowej — wydatki przekroczyły dochody o około 12,74 mln zł. Deficyt wystąpił również w 2023 r., jednak był już niższy i wyniósł około 5,15 mln zł.

W 2024 r. ponownie osiągnięto nadwyżkę budżetową na poziomie około 2,03 mln zł. W 2025 r. dochody i wydatki były niemal zrównoważone, a nadwyżka wyniosła jedynie około 0,34 mln zł.

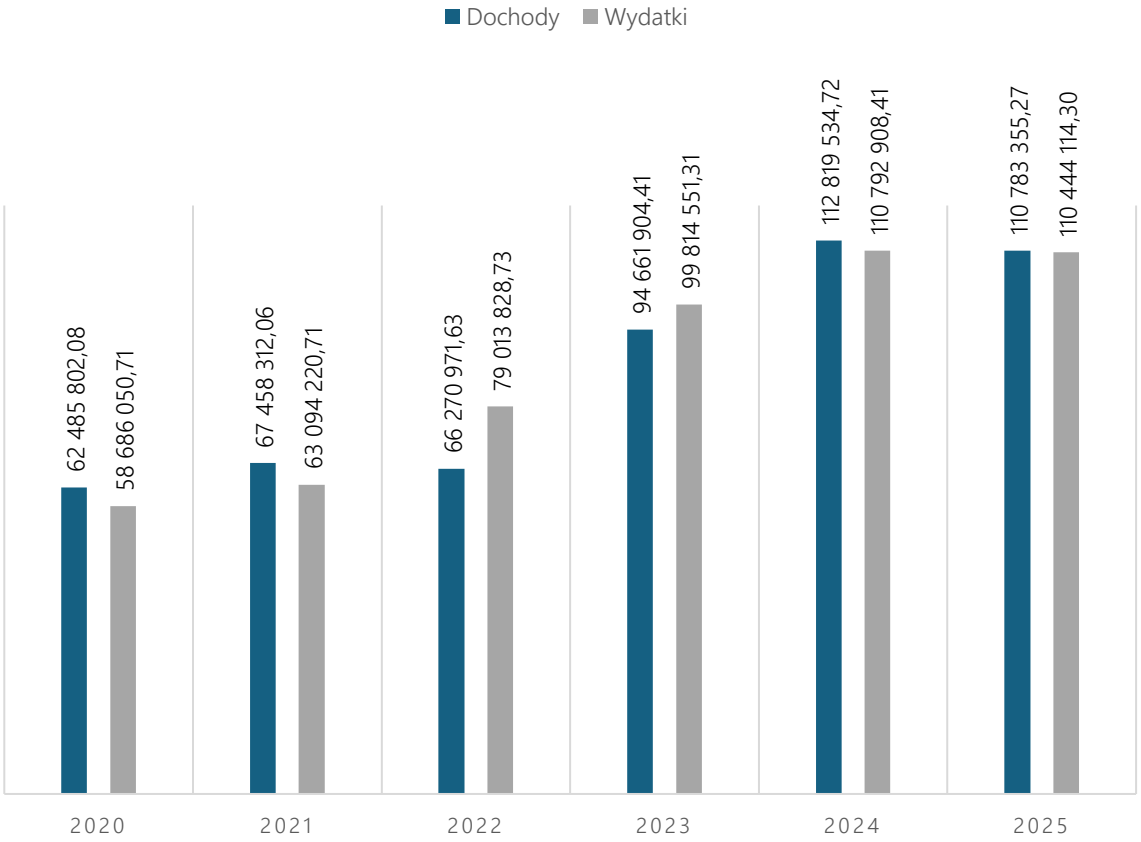

Wykres 8. Dochody i wydatki budżetu powiatu średzkiego w latach 2020-2025 (Źródło: GUS)

Sytuację budżetową powiatu należy ocenić jako stabilną i poprawiającą się. Po okresowym występowaniu deficytu w latach 2022–2023 w kolejnych latach przywrócono równowagę między dochodami i wydatkami.

W latach 2022–2024 sytuacja dochodowa powiatu średzkiego uległa wyraźnej poprawie. Dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosły z 1 136,63 zł w 2022 r. do 1 896,70 zł w 2024 r., czyli o około 66,9%. Wzrost następował w każdym analizowanym roku, przy czym największą dynamikę odnotowano w 2023 r. Dochody własne na mieszkańca wykazywały większą zmienność.

Tabela 26. Wskaźniki finansowe powiatu średzkiego w latach 2022-2024 – dochody (Źródło: GUS)

Wskaźnik	2022	2023	2024
Dochody ogółem na mieszkańca (zł)	1 136,63	1 612,80	1 896,70

Dochody własne na mieszkańca (zł)	477,69	437,64	606,38

W latach 2015–2021 poziom zadłużenia powiatu średzkiego systematycznie się obniżał. Relacja długu do dochodów ogółem spadła z 39,61% w 2015 r. do 17,66% w 2021 r., natomiast kwota długu przypadająca na jednego mieszkańca zmniejszyła się z 282,28 zł do 205,51 zł. Świadczyło to o stopniowej poprawie sytuacji finansowej oraz ograniczaniu obciążenia budżetu zobowiązaniami.

Tabela 27. Poziom zadłużenia powiatu średzkiego (Źródło: GUS)

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Relacja kwoty długu w danym roku do dochodów ogółem	39,61	32,68	30,55	23,97	20,28	19,07	17,66	24,02	26,32	20,39
Kwota długu powiatu na koniec roku przypadająca na 1 mieszkańca [zł]	282,28	261,65	240,4	219,55	216,33	207,55	205,51	272,01	421,73	385,18

2.3. W zakresie sytuacji gospodarczej

Gospodarka

Poniższa tabela przedstawia liczbę przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie powiatu średzkiego oraz poszczególnych gmin w latach 2023–2025. W analizowanym okresie liczba podmiotów gospodarczych w powiecie wzrosła z 7 211 do 8 020, czyli o 11,22%. Oznacza to wyraźne zwiększenie aktywności gospodarczej na jego terenie.

Najwięcej przedsiębiorstw w 2025 r. funkcjonowało w gminie Miękinia – 3 481, co stanowiło 43,40% wszystkich podmiotów w powiecie. Drugą pozycję zajmowała gmina Środa Śląska z liczbą 2 727 przedsiębiorstw i udziałem 34,00%. Łącznie w tych dwóch gminach koncentrowało się ponad 77% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Najwyższą dynamikę wzrostu w latach 2023–2025 odnotowano w gminie Miękinia, gdzie liczba przedsiębiorstw zwiększyła się o 17,96%. Stosunkowo wysoki wzrost wystąpił również w gminie Środa Śląska – 8,39% oraz w gminie Udanin – 5,65%. Mniejszą dynamikę odnotowano w Malczycach – 3,76% i Kostomłotach – 2,72%.

Najmniejszy udział w liczbie przedsiębiorstw w 2025 r. miały gminy Udanin – 6,76% oraz Malczyce – 6,88%. Dane wskazują, że rozwój przedsiębiorczości w powiecie średzkim koncentruje się przede wszystkim w gminie Miękinia i Środa Śląska, przy czym Miękinia wyróżnia się zarówno największą liczbą podmiotów, jak i najwyższą dynamiką ich przyrostu.

Tabela 28. Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie powiatu średzkiego (Źródło: GUS)

JST	2023	2024	2025	Udział w 2025 r. [%]	Dynamika zmian
Powiat średzki	7 211	7 667	8 020	100,00	11,22
Kostomłoty	699	716	718	8,95	2,72
Malczyce	532	544	552	6,88	3,76
Miękinia	2 951	3 225	3 481	43,40	17,96
Środa Śląska	2 516	2 640	2 727	34,00	8,39
Udanin	513	542	542	6,76	5,65

W latach 2015–2025 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców powiatu średzkiego wzrosła ze 101 do 133, czyli o 31,7%. Po stabilizacji w latach 2015–2016 wskaźnik systematycznie wzrastał, osiągając najwyższą wartość w 2025 r. Największy roczny przyrost odnotowano w 2024 r. – o 6 podmiotów na 1 tys. mieszkańców.

Utrzymująca się tendencja wzrostowa wskazuje na zwiększanie nasycenia lokalnej gospodarki podmiotami gospodarczymi, co stanowi korzystny sygnał dla rozwoju przedsiębiorczości.

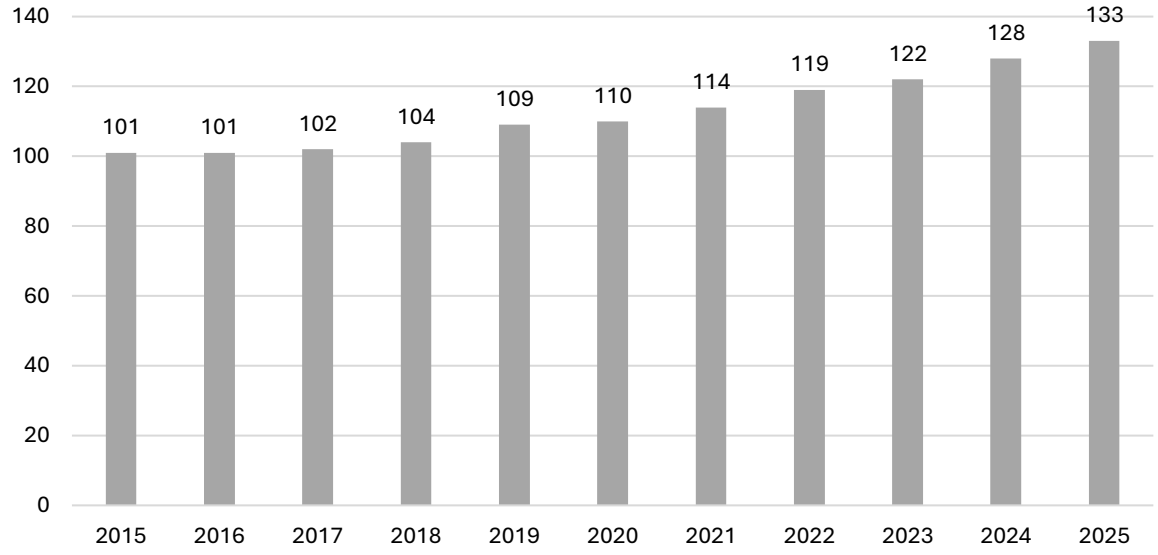

Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (Źródło: GUS)

Do największych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie powiatu średzkiego należą przede wszystkim zakłady branży motoryzacyjnej, chemicznej, budowlanej, opakowaniowej, medycznej i lotniczej. Znaczna część dużych podmiotów gospodarczych skupiona jest na terenach inwestycyjnych gmin Środa Śląska i Miękinia, w szczególności w miejscowościach Komorniki, Święte, Wróblowice, Błonie i Krępice.

Do znaczących przedsiębiorstw z terenu powiatu zaliczyć można m.in.:

- BASF Polska Sp. z o.o. – zakład produkcyjny w Świętem, działający w branży chemicznej;
- Persan Polska S.A. – zakład we Wróblowicach, produkujący chemię gospodarczą oraz środki higieniczne;
- Clinico Medical Sp. z o.o. – przedsiębiorstwo z Błonia, wytwarzające wyroby i sprzęt medyczny;
- Vitro Automotive Glass Poland Sp. z o.o., wcześniej Pittsburgh Glass Works Poland – producent szyb samochodowych w Komornikach;
- Frito Lay Sp. z o.o. (PepsiCo) – zakład produkcyjny w Świętem, gmina Środa Śląska;
- Vibracoustic Polska Sp. z o.o. – zakład w Komornikach i Środzie Śląskiej produkujący elementy ograniczające drgania i hałas dla przemysłu motoryzacyjnego;
- Röben Polska Sp. z o.o. i Wspólnicy Sp.k. – producent ceramicznych materiałów budowlanych, w tym dachówek i cegieł, posiadający duży zakład w Środzie Śląskiej;
- Armacell Poland Sp. z o.o. – producent materiałów izolacyjnych w Środzie Śląskiej;
- Gotec Polska Sp. z o.o. – zakład w Komornikach działający w branży motoryzacyjnej i przetwórstwie tworzyw;
- XEOS Sp. z o.o. – centrum serwisowania i napraw silników lotniczych w Świętem;
- Voestalpine Rotec Sp. z o.o. – producent elementów i rur precyzyjnych dla przemysłu motoryzacyjnego w Komornikach;
- Saica Pack Wrocław Sp. z o.o. – producent opakowań z tektury falistej w Krępicach;
- HMT Heldener Metalltechnik Polska – przedsiębiorstwo z Komornik zajmujące się obróbką metali;
- Eldisy Polska Sp. z o.o. – producent komponentów technicznych dla branży motoryzacyjnej w Komornikach.

Poniższy wykres przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych oraz wyrejestrowanych z rejestru REGON na terenie powiatu średzkiego w latach 2015–2024. W całym analizowanym okresie liczba nowych rejestracji była wyższa od liczby wyrejestrowań, co wskazuje na dodatni bilans przedsiębiorczości.

Największą liczbę nowych podmiotów odnotowano w 2024 r., natomiast najwięcej wyrejestrowań wystąpiło w 2017 r. Po spadku aktywności rejestracyjnej w latach 2019–2020 widoczne było jej stopniowe ożywienie. Szczególnie korzystna sytuacja wystąpiła w 2024 r., kiedy różnica między liczbą podmiotów nowo zarejestrowanych a wyrejestrowanych była największa w całym badanym okresie.

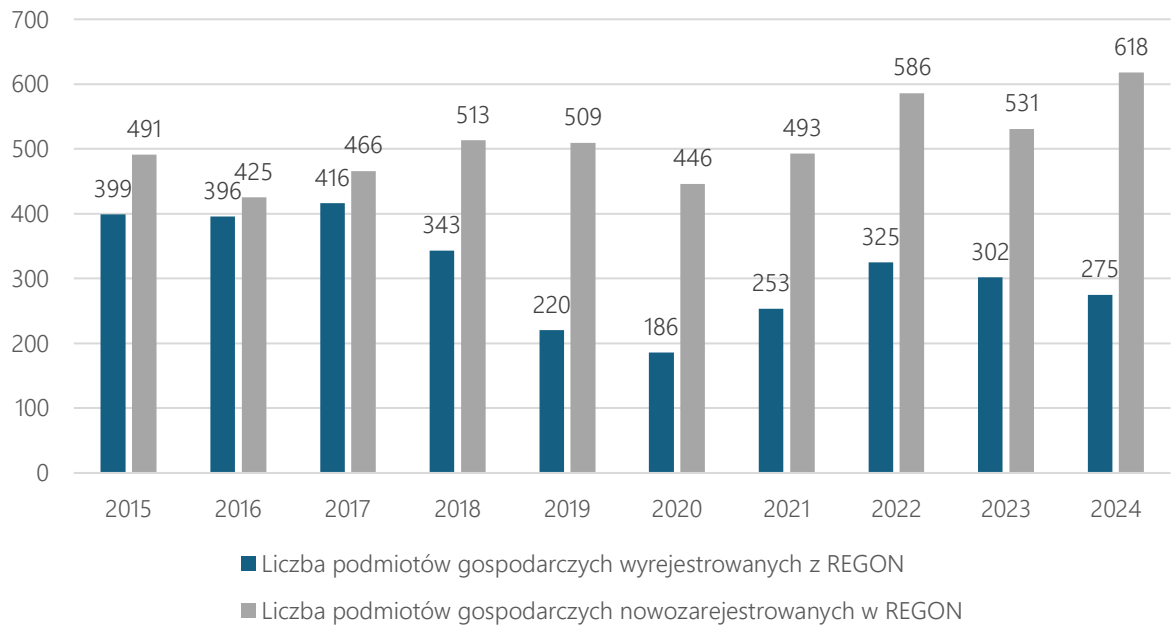

Wykres 10. Podmioty zarejestrowane i wyrejestrowane z terenu powiatu średzkiego (Źródło: GUS)

Szczególne znaczenie dla przyszłego rozwoju gospodarczego powiatu może mieć planowana realizacja TEEMA Technology Park w Parku Przemysłowym Środa Śląska–Miękinia. Projekt rozwijany jest jako centrum zaawansowanych technologii, obejmujące m.in. sektor półprzewodników, produkcję i montaż serwerów dla zastosowań sztucznej inteligencji, rozwiązania z zakresu elektromobilności, technologie smart city, centra danych oraz działalność badawczo-rozwojową. Jednym z kluczowych podmiotów zaangażowanych w projekt ma być tajwański koncern Foxconn.

Dla realizacji projektu wskazywany jest obszar ponad 280 ha terenów inwestycyjnych. Według prognoz rozwijany wokół parku ekosystem gospodarczy może w perspektywie około dekady przyczynić się do powstania nawet około 40 tys. miejsc pracy. Skala przedsięwzięcia może znacząco wpłynąć na strukturę gospodarczą powiatu, rynek pracy, zapotrzebowanie na kadry, transport oraz infrastrukturę techniczną.

Rynek pracy

Poniższa tabela przedstawia wyniki badania GUS pn. „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2021 roku". Dane wskazują, że w 2021 r. z gmin powiatu średzkiego wyjeżdżało do pracy łącznie 13 451 osób, natomiast do pracy na ich teren przyjeżdżało 9 176 osób. Oznacza to, że liczba wyjeżdżających była o 4 275 osób wyższa od liczby przyjeżdżających.

Najwięcej mieszkańców wyjeżdżało do pracy z gminy Miękinia – 4 669 osób, a następnie z gminy Środa Śląska – 4 219 osób. Jednocześnie Środa Śląska była jedyną gminą, w której liczba osób przyjeżdżających do pracy przewyższała liczbę wyjeżdżających – odpowiednio 5 174 wobec 4 219 osób.

Tabela 29. Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w powiecie średzkim w 2021 roku (Źródło: GUS)

Gmina / obszar	Wyjazdy	Przyjazdy
Kostomłoty	1 696	408

Malczyce	1 610	221
Miękinia	4 669	3 179
Środa Śląska	4 219	5 174
Udanin	1 257	194
Suma	***13 451***	***9 176***

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się stopy bezrobocia rejestrowanego w powiecie średzkim na tle województwa dolnośląskiego i kraju w latach 2022–2025. W całym analizowanym okresie wartości wskaźnika były do siebie zbliżone, a różnice pomiędzy powiatem, województwem i Polską pozostawały niewielkie.

W latach 2022–2024 stopa bezrobocia w powiecie średzkim była niższa niż średnia krajowa, lecz nieznacznie wyższa od poziomu wojewódzkiego. W 2025 r. wskaźnik wzrósł we wszystkich analizowanych jednostkach, osiągając 5,5% w powiecie średzkim, 5,3% w województwie dolnośląskim i 5,7% w Polsce.

Dane wskazują, że sytuacja na rynku pracy w powiecie średzkim była zbliżona do sytuacji obserwowanej w regionie i w kraju. Poziom bezrobocia w powiecie nie odbiegał istotnie od wartości referencyjnych, co świadczy o względnie stabilnej sytuacji lokalnego rynku pracy, mimo widocznego pogorszenia w 2025 r.

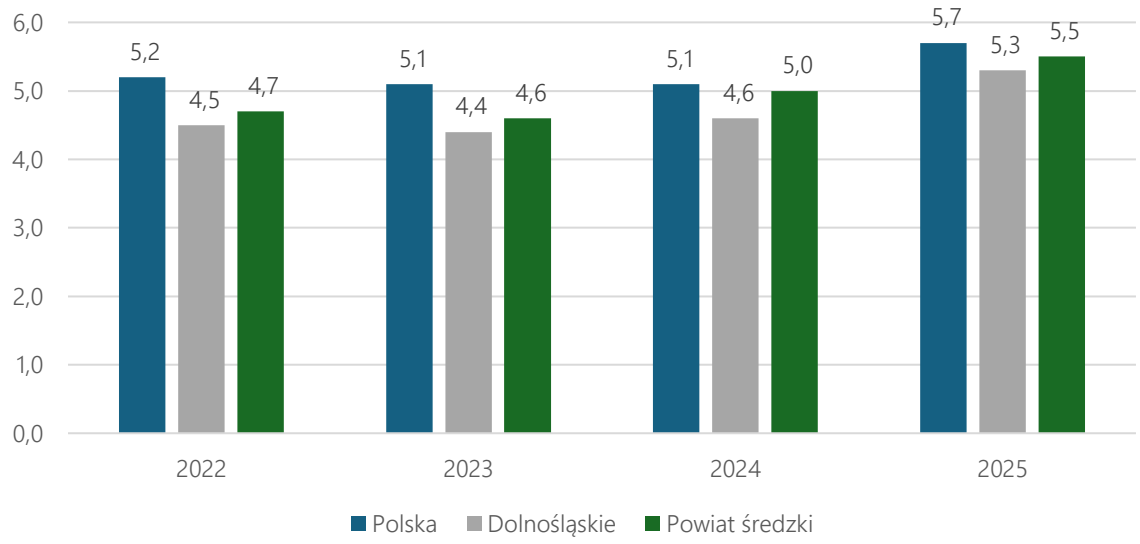

Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika stopy bezrobocia rejestrowanego w powiecie średzkim na tle województwa i kraju (Źródło: GUS)

Na przestrzeni analizowanego okresu liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie średzkim wzrosła o 251 osób, tj. o 24,5%. W 2025 r. bez stałego miejsca zatrudnienia pozostawało 1 276 osób, w tym 601 kobiet i 675 mężczyzn. Największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby poprzednio pracujące – 85,1%, a także mieszkańcy wsi – 81,4%. Pod względem czasu pozostawania bez pracy dominowały osoby bezrobotne powyżej 12 miesięcy, które stanowiły 38,7% ogółu, natomiast osoby pozostające bez pracy przez 3 miesiące i krócej obejmowały 25,7% zarejestrowanych.

Największy udział w strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia miały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym – 36,6% oraz zasadniczym zawodowym lub branżowym – 24,1%. W latach 2023–2025 szczególnie wyraźnie wzrosła liczba absolwentów pozostających bez pracy, osób dotychczas niepracujących oraz osób z wykształceniem wyższym. Znaczny wzrost odnotowano również wśród osób pozostających bez zatrudnienia od 3 do 12 miesięcy.

Dane wskazują na stopniowe pogarszanie się sytuacji na lokalnym rynku pracy. Szczególnie niekorzystny jest rosnący udział osób długotrwale bezrobotnych oraz zwiększanie się liczby osób młodych i dopiero wchodzących na rynek pracy. Jednocześnie spadek liczby osób z prawem do zasiłku może świadczyć o ograniczonym dostępie części bezrobotnych do świadczeń i wydłużającym się okresie pozostawania bez zatrudnienia.

Tabela 30. Kształtowanie się bezrobocia rejestrowanego w powiecie średzkim w latach 2023-2025 (Źródło: GUS)

Kategoria	Wyszczególnienie	2023	2024	2025	Udział w 2025 r. (%)	Przyrost 2023-2025 (%)
Ogółem		1 025	1 151	1 276	100,0%	24,5%
Płeć	kobiety	482	549	601	47,1%	24,7%
	mężczyźni	543	602	675	52,9%	24,3%
Typ	osoby poprzednio pracujące ogółem	903	989	1 086	85,1%	20,3%
	osoby poprzednio pracujące zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu	40	53	58	4,5%	45,0%
	osoby dotychczas niepracujące ogółem	122	162	190	14,9%	55,7%
	zamieszkali na wsi	847	952	1 039	81,4%	22,7%
	zamieszkali w mieście	178	199	237	18,6%	33,1%
	z prawem do zasiłku	146	150	125	9,8%	-14,4%
	bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem	144	161	161	12,6%	11,8%
	bezrobotni wyrejestrowani ogółem	92	134	97	7,6%	5,4%
	bezrobotni wyrejestrowani z tytułu podjęcia pracy	52	76	53	4,2%	1,9%
	absolwenci ogółem	24	31	47	3,7%	95,8%
Czas pozostawania bez pracy	3 miesiące i mniej	331	341	328	25,7%	-0,9%
	3–6 miesięcy	145	174	215	16,8%	48,3%
	6–12 miesięcy	159	201	239	18,7%	50,3%
	powyżej 12 miesięcy	390	435	494	38,7%	26,7%
Poziom wykształcenia	wyższe	108	139	178	13,9%	64,8%
	policealne oraz średnie zawodowe	160	188	194	15,2%	21,2%
	średnie ogólnokształcące	86	116	130	10,2%	51,2%

Kategoria	Wyszczególnienie	2023	2024	2025	Udział w 2025 r. (%)	Przyrost 2023-2025 (%)
	zasadnicze zawodowe/branżowe	269	281	307	24,1%	14,1%
	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	402	407	467	36,6%	16,2%

Poniższy wykres przedstawia poziom przeciętnego wynagrodzenia brutto w powiecie średzkim na tle województwa dolnośląskiego i kraju w latach 2022–2024. W całym analizowanym okresie wynagrodzenia systematycznie rosły we wszystkich trzech jednostkach.

W powiecie średzkim przeciętne wynagrodzenie zwiększyło się z 6 315,50 zł w 2022 r. do 8 172,23 zł w 2024 r., czyli o około 29,4%. Mimo wyraźnego wzrostu pozostawało ono niższe od średniej krajowej i wojewódzkiej. Największe różnice występowały w odniesieniu do województwa dolnośląskiego, gdzie w 2024 r. przeciętne wynagrodzenie wyniosło 8 867,46 zł.

Jednocześnie dystans między powiatem średzkim a średnią krajową nie był duży. W 2024 r. wynagrodzenie w powiecie było niższe od średniej dla Polski o około 458 zł, natomiast od średniej wojewódzkiej o około 695 zł. Dane wskazują więc na stopniową poprawę poziomu wynagrodzeń w powiecie średzkim, choć nadal pozostaje on poniżej wartości notowanych w województwie i kraju.

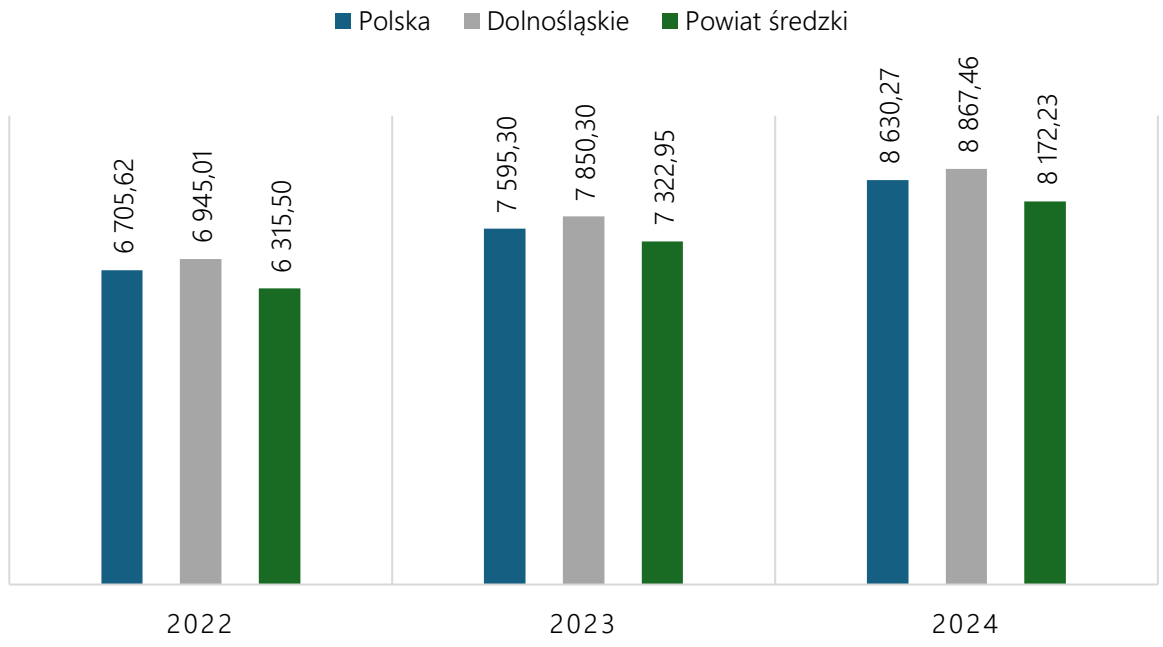

Wykres 12. Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie średzkim na tle województwa i kraju (Źródło: GUS)

Dziedzictwo lokalne i turystyka

Powiat średzki należy do obszarów o bardzo długiej historii osadnictwa. Najstarsze ślady obecności człowieka, odkryte m.in. w Głosce, pochodzą z końcowego okresu paleolitu. W VI wieku na terenach dzisiejszego powiatu pojawili się Słowianie, a pod koniec X wieku obszar ten został włączony do państwa piastowskiego.

Szczególne znaczenie dla rozwoju regionu miała Środa Śląska, która powstała jako osada targowa przy ważnym szlaku handlowym. W XIII wieku miasto uzyskało prawo lokacyjne, a wykształcone tu tzw. prawo średzkie stało się wzorem ustrojowym dla wielu miast na Śląsku, w Wielkopolsce i Małopolsce.

W kolejnych stuleciach ziemia średzka znajdowała się pod panowaniem Czech, Habsburgów, a następnie Prus, co wpłynęło na jej zróżnicowanie kulturowe i historyczne. W czasie II wojny światowej obszar powiatu został zajęty przez wojska radzieckie, a po 1945 r. znalazł się ponownie w granicach Polski. Nastąpiła wówczas wymiana ludności i napływ osadników z różnych części kraju oraz dawnych Kresów Wschodnich.

Współczesny powiat średzki został odtworzony 1 stycznia 1999 r. w wyniku reformy administracyjnej i od tego czasu Środa Śląska pełni funkcję jego siedziby.

Na terenie powiatu średzkiego znajduje się 295 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, w tym 37 stanowisk archeologicznych. Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie powiatu. Obiekty te objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim – rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy.

Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków w poszczególnych gminach powiatu kształtuje się następująco:

- Gmina Kostomłoty – 51 obiektów, w tym 9 stanowisk archeologicznych,
- Gmina Malczyce – 25 obiektów, w tym 1 stanowisko archeologiczne,
- Gmina Miękinia – 56 obiektów, w tym 12 stanowisk archeologicznych,
- Gmina Środa Śląska – 105 obiektów, w tym 10 stanowisk archeologicznych,
- Gmina Udanin – 58 obiektów, w tym 5 stanowisk archeologicznych.

Na terenie powiatu średzkiego stan opracowania gminnych ewidencji zabytków oraz gminnych programów opieki nad zabytkami jest średni. Tylko dwie gminy mają wykonaną gminną ewidencję zabytków, jedna gmina jest w trakcie opracowania. Ewidencje te wymagają aktualizacji, gdyż część obiektów mogła zostać wyburzona lub zmodernizowana, tracąc swoje walory. Natomiast jeśli chodzi o gminne programy opieki nad zabytkami, tylko jedna gmina ma aktualny Program, jedna gmina jest w trakcie opracowania. Taki stan nie jest korzystny dla ochrony i opieki nad zabytkami, a przede wszystkim dobrego zarządzania tym zabytkowym zasobem przez poszczególne gminy.

Do najcenniejszych zabytków i elementów dziedzictwa kulturowego powiatu średzkiego należy zaliczyć przede wszystkim:

- Skarb średzki – wyjątkowy zespół średniowiecznych monet i klejnotów monarszych odkrytych w Środzie Śląskiej w latach 1985–1988. Najcenniejszym elementem znaleziska jest gotycka korona kobieca, jedna z nielicznych zachowanych wczesnogotyckich koron w Europie i jedyna zwieńczona motywem orłów. Skarb obejmuje również ozdobną zaponę, pierścienie, zawieszki, złote floreny oraz blisko 7,8 tys. groszy praskich.

- Historyczny układ urbanistyczny Środy Śląskiej – obejmujący średniowieczny układ miasta z rynkiem, siecią ulic, zespołem zabudowy miejskiej oraz reliktami dawnych fortyfikacji. Środa Śląska była ważnym ośrodkiem handlowym i miejscem, w którym

wykształciło się prawo średzkie, wykorzystywane następnie przy lokacji wielu innych miast.

- Mury miejskie i ich relikty w Środzie Śląskiej – pozostałości średniowiecznego systemu obronnego miasta, dokumentujące jego historyczne znaczenie oraz rozwój przestrzenny.

- Historyczny układ przestrzenny Kostomłotów – dobrze zachowany układ dawnej osady targowej z placem rynkowym, kościołem i zabudową zagrodową. Zachowana zabudowa stanowi wartościowy przykład historycznego zespołu wiejskiego.

- Ratusz w Środzie Śląskiej – jeden z najważniejszych obiektów architektury świeckiej w powiecie. Jego najstarsze części mają średniowieczne pochodzenie, a obecny kształt jest wynikiem kolejnych przebudów. W budynku mieści się Muzeum Regionalne, związane m.in. z prezentacją Skarbu Średzkiego.

- Kościół św. Andrzeja Apostoła w Środzie Śląskiej – średniowieczny zespół sakralny, którego początki sięgają XIII wieku. Obiekt wraz z otoczeniem i dawnym cmentarzem jest wpisany do rejestru zabytków.

- Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego w Środzie Śląskiej – gotycka świątynia pochodząca z połowy XIV wieku, wzniesiona z cegły i objęta ochroną konserwatorską. Należy do najważniejszych przykładów średniowiecznej architektury sakralnej miasta.

- Zabytkowe kościoły wiejskie, m.in. w Kostomłotach, Udaninie, Wilczkowie, Lutyni, Miękini, Malczycach i innych miejscowościach. Są to często budowle o średniowiecznym rodowodzie, przebudowywane w okresie renesansu, baroku i XIX wieku.

- Zespoły pałacowo-parkowe i dworskie, m.in. w Wojnowicach, Ciechowie, Rakoszycach, Piersnie, Wilczkowie, Chwalimierzu i Gałowie. Szczególnie cenny jest zamek na wodzie w Wojnowicach, stanowiący jeden z najbardziej rozpoznawalnych zabytków rezydencjonalnych Dolnego Śląska.

Na terenie powiatu średzkiego funkcjonują przede wszystkim szlaki i trasy rowerowe, prowadzące przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych. Najbardziej rozbudowany system tworzą Miękińskie Trasy Rowerowe, obejmujące cztery oznakowane trasy o różnym poziomie trudności. Istotną rolę odgrywają również trasy Krainy Łęgów Odrzańskich, przebiegające w dolinie Odry przez gminy Środa Śląska i Malczyce. Uzupełnienie oferty stanowią ścieżki edukacyjne, lokalne trasy piesze i rowerowe prowadzące do zamków, pałaców, zabytkowych kościołów oraz obszarów chronionych. Promocji turystyki służą mapy turystyczne, pliki GPX, materiały dotyczące Miękińskich Tras Rowerowych oraz publikacja „Zamki i Pałace Ziemi Średzkiej”.

2.4. Ocena jakości życia w powiecie średzkim na podstawie wyników badań ankietowych

W celu pogłębienia diagnozy stanu przestrzenno-społeczno-gospodarczego powiatu średzkiego przeprowadzono badanie ankietowe w formie kwestionariusza online. Głównym celem badania było pozyskanie opinii mieszkańców na temat jakości życia w powiecie, rozpoznanie ich najważniejszych potrzeb oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci udzielali odpowiedzi na pytania zamknięte oraz pytanie otwarte, odnoszące się do takich obszarów jak gospodarka, infrastruktura, środowisko i przestrzeń, społeczeństwo, edukacja, turystyka, rekreacja i kultura. Łącznie zebrano **343 prawidłowo wypełnione ankiety**, co pozwoliło na uzyskanie szerokiego obrazu opinii i oczekiwań mieszkańców powiatu średzkiego.

Profil ankietowanych

Wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły 62,4% badanych, natomiast udział mężczyzn wyniósł 37,6%.

Najliczniejszą grupę wiekową tworzyły osoby w wieku 31–55 lat – 73,8% wszystkich uczestników. Osoby w wieku 18–30 lat stanowiły 14,3%, a osoby w wieku 56–65 lat – 9,0%. Najmniej respondentów należało do grupy powyżej 65. roku życia, natomiast osoby niepełnoletnie praktycznie nie uczestniczyły w badaniu. Oznacza to, że uzyskane wyniki odzwierciedlają przede wszystkim opinie mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Większość ankietowanych posiadała wykształcenie wyższe – 58,6%. Wykształcenie średnie zadeklarowało 39,9% respondentów, natomiast osoby z wykształceniem podstawowym lub niższym stanowiły jedynie niewielką część badanej grupy.

Pod względem statusu zawodowego zdecydowanie dominowały osoby pracujące, których udział wyniósł 86,0%. Pozostałą część respondentów tworzyły osoby bezrobotne, uczniowie i studenci oraz emeryci i renciści. Wśród osób aktywnych zawodowo najwięcej pracowało na etacie – 70,0%. Własną działalność gospodarczą prowadziło 11,7% ankietowanych, 9,6% aktualnie nie pracowało, a 8,2% wskazało inną formę aktywności zawodowej. Praca w gospodarstwie rolnym miała marginalny udział.

Struktura respondentów wskazuje, że w badaniu szczególnie licznie uczestniczyły osoby w średnim wieku, aktywne zawodowo i stosunkowo dobrze wykształcone. Opinie osób młodych, seniorów oraz osób o niższym poziomie wykształcenia były reprezentowane w mniejszym stopniu.

Pod względem miejsca zamieszkania w badaniu najliczniej reprezentowani byli mieszkańcy gminy Miękinia, którzy stanowili 39,7% respondentów, oraz gminy Środa Śląska – 39,1%. Łącznie osoby z tych dwóch gmin stanowiły niemal 79% wszystkich ankietowanych.

Mieszkańcy gminy Kostomłoty stanowili 14,6% uczestników badania. Znacznie mniejszy udział miały osoby zamieszkujące gminy Udanin i Malczyce.

Ocena jakości życia w powiecie

Mieszkańców poproszono o udzielenie odpowiedzi na pytanie: **„Czy uważa Pan/Pani, że powiat średzki jest dobrym miejscem do życia?”** Zdecydowana większość ankietowanych oceniła powiat pozytywnie. Odpowiedź „raczej tak” wskazało 48,7% respondentów, natomiast 42,3% udzieliło odpowiedzi „tak”. Łącznie pozytywne opinie stanowiły 91,0% wszystkich odpowiedzi.

Wypowiedzi respondentów wskazują, że najczęściej docenianymi atutami powiatu są jego korzystne położenie, bliskość Wrocławia oraz dostęp do terenów zielonych. Mieszkańcy zwracali uwagę na spokojny charakter miejscowości, dużą ilość lasów, czyste otoczenie, mniejszą intensywność zabudowy oraz możliwość odpoczynku z dala od dużego miasta.

Do często wymienianych zalet należały również dobra dostępność miejsc pracy, rozwój stref gospodarczych, połączenia kolejowe oraz stosunkowo dogodny dojazd do Wrocławia, Legnicy i Lubina. Pozytywnie oceniano także rozwój inwestycyjny powiatu, dostępność szkół, sklepów, usług, wydarzeń kulturalnych i zajęć dla dzieci oraz poczucie bezpieczeństwa i więzi z lokalną społecznością.

Najważniejsze oczekiwania rozwojowe dotyczą poprawy transportu publicznego, stanu dróg, infrastruktury pieszej i rowerowej, opieki zdrowotnej, oświaty oraz bardziej równomiernego rozwoju wszystkich gmin i miejscowości.

Atuty i potrzeby powiatu

Mieszkańców poproszono o wskazanie maksymalnie trzech najważniejszych walorów powiatu średzkiego. Zdecydowanie najczęściej wybieranym atutem było położenie geograficzne, wskazane przez 247 respondentów, czyli 72,0% badanych. Wynik ten potwierdza duże znaczenie korzystnej lokalizacji powiatu, w szczególności jego bliskości względem Wrocławia i innych ważnych ośrodków regionu. Kolejne miejsca zajęły rozwój przedsiębiorczości, wskazany przez 43,1% ankietowanych, oraz czyste powietrze i ładny krajobraz, które wybrało 42,0% respondentów. Rzadziej wskazywano dobre rozwiązania komunikacyjne, liczne zabytki historyczne oraz dostęp do kanalizacji i gazyfikacji. Najmniejszy odsetek odpowiedzi dotyczył rozwiniętego rolnictwa.

Respondentów poproszono o wskazanie najważniejszych problemów występujących na terenie powiatu średzkiego. Najczęściej wskazywanym problemem był słaby dostęp do opieki zdrowotnej – odpowiedź tę wybrało 221 osób, czyli 64,4% respondentów. Wynik ten wyraźnie pokazuje, że poprawa dostępności usług medycznych powinna należeć do kluczowych kierunków działań. Wyniki badania dodatkowo uzasadniają potrzebę podejmowania działań na rzecz stworzenia na terenie powiatu formy całodobowej podstawowej pomocy medycznej, w tym wykorzystania planowanego na poziomie krajowym modelu Powiatowego Centrum Zdrowia.

Kolejne najczęściej wskazywane problemy dotyczyły braku miejsc, w których mogliby spotykać się mieszkańcy lub młodzież – 43,7% odpowiedzi, oraz niewystarczającej liczby miejsc rozrywki i wypoczynku – 42,6%. Oznacza to, że mieszkańcy odczuwają deficyt przestrzeni integracji społecznej, rekreacji i spędzania czasu wolnego.

Odpowiedzi udzielone w pytaniu otwartym potwierdzają, że największym problemem mieszkańców powiatu średzkiego jest ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej. Respondenci wskazywali przede wszystkim na brak szpitala powiatowego, niedobór lekarzy specjalistów, długie terminy oczekiwania na wizyty i rehabilitację, ograniczone godziny pracy placówek oraz konieczność korzystania z usług medycznych we Wrocławiu, Lubinie lub innych większych miastach. Szczególną uwagę zwracano na niedostateczną dostępność opieki pediatrycznej, ambulatoryjnej pomocy w nagłych przypadkach oraz usług dla osób przewlekle chorych.

Drugą często powtarzającą się grupą problemów były niedostatki infrastruktury transportowej. Mieszkańcy wskazywali na zbyt małą liczbę połączeń autobusowych, słabą komunikację między miejscowościami i gminami, brak dogodnych połączeń ze Środą Śląską, a także niewykorzystany

potencjał transportu kolejowego. Krytycznie oceniano również stan dróg, brak chodników, dróg rowerowych i bezpiecznych tras łączących mniejsze miejscowości.

Często sygnalizowano również niedostateczny dostęp do szybkiego internetu i sieci światłowodowej, szczególnie na terenach wiejskich. Problem ten ogranicza możliwości pracy zdalnej, nauki online i prowadzenia działalności gospodarczej. Wśród braków infrastrukturalnych wymieniano ponadto kanalizację, oświetlenie, kosze na odpady, miejsca wypoczynku, place zabaw oraz przestrzenie służące integracji mieszkańców.

Wypowiedzi wskazują również na niedostatek oferty kulturalnej, rozrywkowej i rekreacyjnej. Zdaniem respondentów brakuje miejsc spotkań dla młodzieży i dorosłych, kawiarni, kina, wydarzeń organizowanych poza Środą Śląską, terenów piknikowych oraz ogólnodostępnych obiektów sportowych. Niewykorzystany pozostaje także potencjał świetlic wiejskich.

Wskazanie problemów środowiskowych

Mieszkańców poproszono o wskazanie maksymalnie trzech najistotniejszych problemów środowiskowych występujących na terenie powiatu średzkiego. Najczęściej wskazywanym problemem były dzikie wysypiska śmieci – odpowiedź tę wybrało 199 osób, czyli 58,0% respondentów. Wynik ten wskazuje na potrzebę skuteczniejszego przeciwdziałania nielegalnemu porzucaniu odpadów, zwiększenia kontroli oraz prowadzenia działań edukacyjnych.

Drugim najczęściej wskazywanym problemem było wycinanie lasów, które wybrało 41,1% ankietowanych. Niewiele mniejszy odsetek badanych zwrócił uwagę na zbyt małą liczbę parków i terenów zielonych – 39,4%. Odpowiedzi te pokazują, że mieszkańcy przywiązują dużą wagę do ochrony zieleni oraz zachowania przyrodniczego charakteru powiatu.

Istotnym problemem była również czystość ulic, chodników i placów, wskazana przez 30,0% respondentów, a następnie zanieczyszczenie powietrza – 24,8%. Rzadziej wymieniano uciążliwości odorowe, zanieczyszczenie wody pitnej oraz zanieczyszczenie gleb.

Wyniki badania wskazują, że najważniejsze oczekiwania mieszkańców w obszarze środowiska dotyczą poprawy gospodarki odpadami, ochrony lasów i terenów zielonych oraz zwiększenia dbałości o czystość przestrzeni publicznych.

Ocena potrzeb i priorytetów inwestycyjnych powiatu średzkiego przez respondentów

Mieszkańców poproszono o wskazanie dwóch inwestycji, które powinny zostać zrealizowane w najbliższym czasie na terenie powiatu średzkiego. Najczęściej wybieranym działaniem był remont dróg, wskazany przez 219 osób, czyli 63,8% respondentów. Drugą najważniejszą inwestycją była budowa ścieżek rowerowych, którą wybrało 155 osób, tj. 45,2% ankietowanych.

Kolejne wskazania dotyczyły rozbudowy i modernizacji infrastruktury sieciowej, poprawy dostępu do internetu, remontów szkół i budynków publicznych oraz rozwoju OZE.

Respondenci w uzasadnieniu bardzo często wskazywali na zły stan dróg lokalnych i powiatowych, brak bezpiecznych chodników, niedostateczną liczbę ścieżek rowerowych oraz brak spójnych połączeń między miejscowościami. Szczególnie mocno podkreślano potrzebę poprawy bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, zwłaszcza w miejscowościach położonych przy drogach o dużym natężeniu ruchu.

W wypowiedziach pojawiały się również postulaty dotyczące poprawy transportu publicznego, modernizacji szkół oraz lepszego skomunikowania mniejszych miejscowości ze Środą Śląską

i Wrocławiem. Część respondentów zwracała uwagę na potrzebę prowadzenia konsultacji społecznych przed realizacją inwestycji oraz bardziej równomiernego rozdziału środków między poszczególne gminy i miejscowości.

Wyniki wskazują, że priorytetem mieszkańców jest przede wszystkim poprawa codziennej dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego. Największe oczekiwania dotyczą kompleksowych remontów dróg, obejmujących nie tylko nawierzchnię, ale również chodniki, oświetlenie i infrastrukturę rowerową, a także uzupełnienia braków w podstawowej infrastrukturze technicznej.

3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie analizy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Podczas analizy danych dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

Do opracowania analizy SWOT wykorzystano dane z:

- wniosków zawartych w diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej powiatu średzkiego,
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych ze Starostwa Powiatowego w Środzie Śląskiej,
- wyników badań ankietowych.

Analizę SWOT dla powiatu średzkiego przedstawia zestawienie poniżej:

ANALIZA SWOT – STREFA PRZESTRZENNA	
STREFA PRZESTRZENNA - Położenie i dostępność przestrzenna	
MOCNE STRONY	• korzystne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Wrocławia i w obrębie jego obszaru oddziaływania
	• bliskość ważnych ośrodków gospodarczych Dolnego Śląska, w tym Wrocławia, Legnicy i Lubina
	• atrakcyjne warunki do osiedlania się, łączące dostęp do rynku pracy dużego miasta z bardziej spokojnym, podmiejskim charakterem zamieszkania
	• występowanie rozległych terenów zielonych, lasów i cennych dolin rzecznych, podnoszących walory krajobrazowe i rekreacyjne powiatu
	• zachowany charakter mniejszych miejscowości i terenów wiejskich
SŁABE STRONY	• silne uzależnienie części powiatu od Wrocławia jako głównego rynku pracy, usług i edukacji
	• nierównomierne tempo rozwoju poszczególnych gmin i miejscowości
	• ryzyko chaotycznego rozpraszania zabudowy oraz utraty rolniczego i krajobrazowego charakteru części terenów
	• niewystarczająca liczba ogólnodostępnych terenów zielonych i urządzonych przestrzeni rekreacyjnych
SZANSE	• dalszy rozwój powiązań funkcjonalnych z Wrocławiem i Wrocławskim Obszarem Metropolitalnym
	• możliwość wykorzystania położenia pomiędzy Wrocławiem, Legnicą i Lubinem do rozwoju funkcji mieszkaniowych, gospodarczych i usługowych
	• rozwój współpracy ponadlokalnej w zakresie transportu, planowania przestrzennego i usług publicznych
	• wzrost atrakcyjności osiedleńczej powiatu wynikający z suburbanizacji aglomeracji wrocławskiej

	• możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na projekty infrastrukturalne i przestrzenne
	• rozwój nowych funkcji gospodarczych na terenach dobrze skomunikowanych z Wrocławiem i głównymi korytarzami transportowymi
ZAGROŻENIA	• nasilająca się presja urbanizacyjna związana z oddziaływaniem Wrocławia
	• chaotyczne rozpraszanie zabudowy i stopniowa utrata rolniczego oraz krajobrazowego charakteru części terenów
	• pogłębianie dysproporcji rozwojowych pomiędzy dynamicznie rozwijającymi się gminami Miękinia i Środa Śląska a pozostałą częścią powiatu
	• rosnące koszty rozbudowy infrastruktury technicznej i społecznej na terenach intensywnie urbanizowanych
	• możliwość pogłębiania uzależnienia mieszkańców od rynku pracy i usług zlokalizowanych poza powiatem
STREFA PRZESTRZENNA – komunikacja i transport	
MOCNE STRONY	• przebieg ważnych tras drogowych, zapewniających połączenia z Wrocławiem i innymi częściami regionu
	• dostęp do autostrady A4 i drogi krajowej nr 94, sprzyjający mobilności mieszkańców oraz rozwojowi przedsiębiorczości
	• planowany rozwój sieci dróg rowerowych
	• funkcjonowanie połączeń kolejowych
SŁABE STRONY	• zły lub niezadowalający stan techniczny części dróg powiatowych
	• ograniczona liczba połączeń autobusowych, szczególnie na terenach wiejskich, w godzinach wieczornych i w weekendy
	• niedostateczne wykorzystanie transportu kolejowego i brak dogodnego dostępu do przystanków w części miejscowości
	• wzrost ruchu samochodowego związany z suburbanizacją, rozwojem stref gospodarczych i dojazdami do Wrocławia
	• brak spójnej i bezpiecznej sieci dróg rowerowych łączących miejscowości, szkoły, zakłady pracy i węzły komunikacyjne
	• przeciążenie lokalnych dróg ruchem tranzytowym oraz ruchem kierowanym z autostrady A4 i drogi krajowej nr 94
	• duża liczba wypadków drogowych – ograniczone bezpieczeństwo komunikacyjne
SZANSE	• planowana przebudowa i modernizacja autostrady A4
	• budowa połączenia Błonie–Kąty Wrocławskie i poprawa dostępności terenów inwestycyjnych do autostrady A4
	• przebudowa drogi krajowej nr 94 na odcinkach przebiegających przez powiat
	• rozwój transportu kolejowego i możliwość zwiększenia jego wykorzystania w codziennych dojazdach

	• rozwój zintegrowanego transportu publicznego w ramach współpracy metropolitalnej
	• możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na przebudowę dróg, chodników, infrastrukturę rowerową i bezpieczeństwo ruchu
	• rozwój spójnej sieci dróg rowerowych łączących miejscowości, szkoły, zakłady pracy i węzły transportowe
ZAGROŻENIA	• dalszy wzrost natężenia ruchu osobowego i ciężarowego związany z rozwojem gospodarczym, terenów inwestycyjnych i napływem nowych mieszkańców
	• tempo rozwoju infrastruktury drogowej niewystarczające w stosunku do dynamiki rozwoju gospodarczego i przestrzennego
	• przeciążenie lokalnej sieci drogowej ruchem związanym z autostradą A4, DK94 i strefami przemysłowymi
	• opóźnienia lub ograniczenia w realizacji kluczowych inwestycji drogowych o znaczeniu ponadlokalnym
	• wzrost liczby zdarzeń drogowych wraz ze zwiększaniem się natężenia ruchu
	• pogorszenie jakości życia mieszkańców terenów położonych przy głównych trasach wskutek hałasu, emisji i ruchu ciężarowego
	• możliwość powstawania barier komunikacyjnych ograniczających dalszy rozwój terenów inwestycyjnych
STREFA PRZESTRZENNA – mieszkalnictwo	
MOCNE STRONY	• systematyczny wzrost liczby mieszkań i rozwój budownictwa mieszkaniowego
	• dostępność terenów pod budownictwo jednorodzinne
	• atrakcyjność osiedleńcza wynikająca z połączenia bliskości Wrocławia, terenów zielonych i spokojniejszego otoczenia
SŁABE STRONY	• presja urbanizacyjna i szybki rozwój zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza w strefie podmiejskiej
	• niedostateczny rozwój sieci szybkiego internetu
	• niedostateczna liczba mieszkań dostępnych cenowo dla osób młodych i o niższych dochodach
	• niewystarczająca liczba terenów rekreacyjnych i przestrzeni publicznych w nowych osiedlach
SZANSE	• utrzymująca się atrakcyjność osiedleńcza powiatu wynikająca z bliskości Wrocławia
	• możliwość rozwoju nowych terenów mieszkaniowych wraz z rozbudową infrastruktury technicznej i społecznej
	• wzrost zapotrzebowania na lokalne usługi w związku z napływem nowych mieszkańców
	• rozwój budownictwa energooszczędnego i wykorzystującego odnawialne źródła energii
	• możliwość rozwoju budownictwa społecznego i dostępnego cenowo

	• rewitalizacja i ponowne wykorzystanie istniejących zasobów mieszkaniowych
ZAGROŻENIA	• niekontrolowana suburbanizacja i rozpraszanie zabudowy
	• wzrost cen nieruchomości ograniczający dostępność mieszkań dla osób młodych i mniej zamożnych
	• niedostosowanie sieci drogowej, wodno-kanalizacyjnej, edukacyjnej i społecznej do szybko rosnącej liczby mieszkańców
	• pogłębianie różnic w dynamice rozwoju mieszkaniowego pomiędzy poszczególnymi gminami
	• ograniczanie terenów rolnych i otwartych wskutek presji inwestycyjnej
	• ryzyko powstawania nowych osiedli pozbawionych odpowiedniej infrastruktury rekreacyjnej, komunikacyjnej i usługowej
STREFA PRZESTRZENNA – środowisko	
MOCNE STRONY	• występowanie cennych przyrodniczo dolin rzecznych, w szczególności doliny Odry, Bystrzycy i Widawy
	• koncentracja rozległych obszarów chronionych, zwłaszcza na terenie gminy Miękinia
	• brak silnie zurbanizowanego charakteru na znacznej części powiatu oraz zachowanie rozległych terenów rolniczych i otwartych
	• walory krajobrazowe
	• stopniowy wzrost powierzchni lasów w ostatnich latach
SŁABE STRONY	• występowanie dzikich wysypisk odpadów i przypadków zaśmiecania terenów leśnych, przydrożnych oraz przestrzeni publicznych
	• presja inwestycyjna i mieszkaniowa na tereny cenne przyrodniczo, szczególnie w gminach Miękinia i Środa Śląska
	• postępujące ograniczanie terenów otwartych oraz ryzyko fragmentacji siedlisk przyrodniczych
	• niewielki udział urządzonych terenów zieleni w powierzchni powiatu oraz niski poziom lesistości ogółem
	• zanieczyszczenie powietrza pochodzące z indywidualnych źródeł ogrzewania, transportu drogowego oraz zanieczyszczenia z terenów przemysłowych
	• niewystarczająca retencja wód opadowych oraz podatność części obszaru na suszę i lokalne podtopienia
	• niewystarczająca świadomość ekologiczna części mieszkańców i potrzeba dalszej edukacji w zakresie ochrony środowiska
SZANSE	• możliwość dalszego rozwoju odnawialnych źródeł energii
	• dostępność środków krajowych i europejskich na ochronę środowiska, adaptację do zmian klimatu, retencję i poprawę efektywności energetycznej
	• rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i zwiększanie retencji wód opadowych
	• możliwość zwiększenia powierzchni lasów i terenów zielonych

	• rozwój edukacji ekologicznej i wzrost świadomości mieszkańców
	• wykorzystanie walorów dolin Odry, Bystrzycy i Widawy do rozwoju zrównoważonej rekreacji i turystyki
	• współpraca gmin przy ochronie przeciwpowodziowej i gospodarowaniu wodami
ZAGROŻENIA	• nasilające się skutki zmian klimatu, w tym susze, fale upałów, gwałtowne opady i lokalne podtopienia
	• dalsza presja inwestycyjna na obszary cenne przyrodniczo
	• fragmentacja siedlisk w wyniku rozwoju infrastruktury i zabudowy
	• wzrost emisji komunikacyjnej związany z rozwojem gospodarczym i transportem
	• pogorszenie stanu zasobów wodnych oraz pogłębianie deficytów wody
	• dalsze występowanie dzikich wysypisk i zaśmiecania przestrzeni
	• konflikty przestrzenne pomiędzy rozwojem inwestycyjnym a ochroną krajobrazu i przyrody

ANALIZA SWOT – STREFA SPOŁECZNA	
STREFA SPOŁECZNA – procesy demograficzne	
MOCNE STRONY	• dodatnia dynamika liczby mieszkańców w części gmin, szczególnie na obszarach atrakcyjnych osiedleńczo
	• przewaga ludności w wieku produkcyjnym oraz napływ nowych mieszkańców
SŁABE STRONY	• postępujące starzenie się ludności i wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym
	• utrzymujący się ujemny przyrost naturalny
	• koncentracja wzrostu liczby mieszkańców głównie w gminie Miękinia, przy słabszej sytuacji demograficznej pozostałych gmin
	• odpływ części młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich w celu podjęcia nauki lub pracy
SZANSE	• dalszy napływ ludności związany z atrakcyjnością osiedleńczą i rozwojem gospodarczym powiatu
	• możliwość zatrzymania młodych mieszkańców dzięki rozwojowi rynku pracy, mieszkalnictwa i usług publicznych
	• napływ nowych pracowników związany z rozwojem stref gospodarczych i nowych inwestycji
	• rozwój usług skierowanych do rosnącej liczby rodzin z dziećmi oraz seniorów

	• wykorzystanie bliskości Wrocławia jako czynnika przyciągającego nowych mieszkańców
ZAGROŻENIA	• dalsze starzenie się społeczeństwa i wzrost obciążenia systemu usług społecznych i zdrowotnych
	• odpływ młodych, wykształconych mieszkańców do większych ośrodków
	• nierównomierny wzrost liczby mieszkańców pomiędzy gminami
	• pogłębianie depopulacji części mniejszych miejscowości
	• rosnące zapotrzebowanie na opiekę długoterminową, usługi senioralne i pomoc społeczną
STREFA SPOŁECZNA – edukacja, kultura, sport	
MOCNE STRONY	• aktywność organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, klubów sportowych, kół gospodyń wiejskich i ochotniczych straży pożarnych
	• oferta kształcenia ponadpodstawowego wpisująca się w zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy, wzrost wyników egzaminów maturalnych w liceum ogólnokształcącym
	• zdawalność egzaminów maturalnych w liceum ogólnokształcącym powyżej średniej krajowej i wojewódzkiej
	• bogata oferta oraz dobra dostępność wydarzeń kulturalnych, sportowych i integracyjnych w większych miejscowościach
	• dobre wyposażenie szkół i placówek, dla których organem prowadzącym jest powiat średzki
	• dynamicznie rozwijająca się oferta zajęć dla dzieci i młodzieży
	• działalność Muzeum Regionalnego w Środzie Śląskiej, prezentującego m.in. wyjątkowy Skarb średzki
	• atrakcyjny wachlarz zajęć i wydarzeń kulturalnych Powiatowego Centrum Kultury Alternatywnej w Środzie Śląskiej
	• bliskość Wrocławia, ułatwiająca współpracę z instytucjami regionalnymi i dostęp do szerszej oferty kulturalnej
SŁABE STRONY	• niedostateczna liczba miejsc integracji społecznej, zwłaszcza dla młodzieży, seniorów i mieszkańców mniejszych miejscowości
	• nierównomierny dostęp do zajęć dodatkowych, specjalistów i infrastruktury edukacyjnej pomiędzy gminami
	• niska zdawalność egzaminów maturalnych w technikach, wskazująca na potrzebę dodatkowego wsparcia uczniów
SZANSE	• utworzenie planowanego Powiatowego Centrum Umiejętności i Kształcenia Praktycznego w Komornikach
	• rozwój kształcenia zawodowego w obszarach IT, elektryki, mechatroniki i innych branż odpowiadających potrzebom rynku pracy
	• możliwość współpracy szkół z przedsiębiorcami rozwijającymi działalność na terenach inwestycyjnych powiatu

	• kontynuacja i rozwój współpracy z uczelniami i instytucjami edukacyjnymi Wrocławia
	• możliwość dostosowania kierunków kształcenia do rozwoju nowych technologii, w tym projektów związanych z TEEMA Technology Park
	• dostęp do programów krajowych i europejskich wspierających edukację zawodową, cyfryzację oraz infrastrukturę sportową
	• rozwój współpracy z uczelniami i instytucjami edukacyjnymi Wrocławia
	• rozwój oferty kulturalnej, sportowej i integracyjnej w mniejszych miejscowościach
ZAGROŻENIA	• dysonans pomiędzy ofertą kształcenia a szybko zmieniającymi się potrzebami rynku pracy
	• niedobór nauczycieli i specjalistów w wybranych dziedzinach
	• dalsze przeciążenie placówek na obszarach szybko rosnącej liczby mieszkańców
	• pogłębianie różnic w dostępie do infrastruktury edukacyjnej i oferty kulturalnej pomiędzy gminami
	• odpływ młodzieży do szkół i uczelni we Wrocławiu bez późniejszego powrotu na lokalny rynek pracy
	• wzrost kosztów utrzymania i modernizacji infrastruktury oświatowej
STREFA SPOŁECZNA – ochrona zdrowia i pomoc społeczna	
MOCNE STRONY	• rozwój i funkcjonowanie Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ
	• organizacja akcji profilaktycznych oraz promujących krwiodawstwo
	• możliwość korzystania ze specjalistycznej opieki zdrowotnej we Wrocławiu, Legnicy i Lubinie
	• funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej oraz gminnych ośrodków pomocy społecznej
SŁABE STRONY	• trudności w dostępie do natychmiastowej, szybkiej opieki psychologicznej i psychiatrycznej
	• wyraźne oczekiwania społeczne mieszkańców poprawy dostępności do opieki zdrowotnej
	• rosnąca liczba dzieci i uczniów wymagających specjalistycznego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz kształcenia specjalnego
SZANSE	• możliwość utworzenia Powiatowego Centrum Zdrowia i rozwoju całodobowej podstawowej pomocy medycznej
	• rozszerzanie działalności Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ
	• rozwój poradni specjalistycznych, diagnostyki i rehabilitacji
	• wykorzystanie programów krajowych i środków NFZ na rozwój świadczeń zdrowotnych
	• rozwój telemedycyny i e-usług zdrowotnych

	• możliwość rozszerzania usług opiekuńczych i senioralnych
	• współpraca z placówkami medycznymi Wrocławia, Legnicy i Lubina
ZAGROŻENIA	• pogłębiający się niedobór lekarzy, pielęgniarek, psychologów i psychiatrów
	• wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne związany ze starzeniem się społeczeństwa
	• utrzymywanie się długich terminów oczekiwania na świadczenia
	• wzrost liczby dzieci i młodzieży wymagających pomocy psychologicznej i psychiatrycznej
	• brak wdrożenia lub niewystarczające finansowanie planowanych rozwiązań dotyczących całodobowej opieki medycznej
	• dalsze uzależnienie mieszkańców od placówek położonych poza powiatem
STREFA SPOŁECZNA – współpraca terytorialna i międzygminna	
MOCNE STRONY	• przynależność gmin powiatu do LGD Kraina Łęgów Odrzańskich oraz LGD Szlakiem Granitu
	• przynależność części gmin powiatu średzkiego do Stowarzyszenia Aglomeracja Wrocławska oraz udział powiatu i jego gmin w rozwijaniu współpracy w ramach Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego
SŁABE STRONY	• niewystarczający przepływ informacji pomiędzy powiatem a gminami oraz społecznościami poszczególnych gmin odnośnie realizowanych działań w zakresie aktywności społecznej
SZANSE	• dalszy rozwój współpracy w ramach Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego
	• realizacja wspólnych projektów transportowych, społecznych, środowiskowych i gospodarczych
	• możliwość pozyskiwania środków na projekty partnerskie i ponadlokalne
	• rozwój współpracy w ramach LGD Kraina Łęgów Odrzańskich i LGD Szlakiem Granitu
	• wymiana doświadczeń i wspólna promocja powiatu oraz gmin
	• integracja i aktywność społeczności lokalnych
	• rozwój wspólnych usług publicznych i działań informacyjnych
ZAGROŻENIA	• rozbieżność interesów poszczególnych gmin i trudności w wypracowywaniu wspólnych priorytetów
	• konkurencja pomiędzy JST o inwestorów, mieszkańców i środki zewnętrzne
	• niewystarczająca koordynacja dużych przedsięwzięć ponadgminnych

ANALIZA SWOT – STREFA GOSPODARCZA	
STREFA GOSPODARCZA – przedsiębiorczość, rynek pracy	
MOCNE STRONY	• systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw
	• rozwinięte tereny inwestycyjne i koncentracja zakładów produkcyjnych
	• stopa bezrobocia zbliżona do wartości regionalnych i krajowych
	• znacząca liczba dużych i wyspecjalizowanych przedsiębiorstw
SŁABE STRONY	• silna koncentracja działalności gospodarczej w dwóch gminach (ponad 77% przedsiębiorstw skupiało się w gminach Miękinia i Środa Śląska)
	• wysoki udział bezrobocia długotrwałego (osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy stanowiły w 2025 r. 38,7% wszystkich bezrobotnych)
	• wynagrodzenia pozostające poniżej średniej wojewódzkiej i krajowej
SZANSE	• realizacja TEEMA Technology Park w Parku Przemysłowym Środa Śląska–Miękinia
	• napływ inwestorów z branż zaawansowanych technologii, półprzewodników, AI, elektromobilności i centrów danych
	• rozwój terenów inwestycyjnych i infrastruktury technicznej w gminach Środa Śląska i Miękinia
	• rozwój lokalnego ekosystemu poddostawców i firm usługowych
	• możliwość powstania nowych, wysoko kwalifikowanych miejsc pracy
	• współpraca przedsiębiorców ze szkołami i planowanym Powiatowym Centrum Umiejętności i Kształcenia Praktycznego
	• poprawa dostępności komunikacyjnej terenów gospodarczych w wyniku przebudowy A4 i budowy nowych połączeń
	• możliwość wykorzystania środków krajowych i europejskich na rozwój przedsiębiorczości, innowacji i kompetencji pracowników
ZAGROŻENIA	• niedostosowanie infrastruktury drogowej i technicznej do tempa rozwoju stref gospodarczych
	• niedobór wykwalifikowanych pracowników w związku z szybkim wzrostem zapotrzebowania na kadry
	• wzrost konkurencji o pracowników i presja płacowa
	• nadmierna koncentracja nowych inwestycji w gminach Miękinia i Środa Śląska, pogłębiająca dysproporcje wewnątrz powiatu
	• uzależnienie lokalnego rynku pracy od kilku dużych pracodawców
	• możliwość spowolnienia gospodarczego i ograniczenia inwestycji prywatnych
	• opóźnienia w realizacji infrastruktury niezbędnej do obsługi nowych inwestycji
	• wzrost natężenia ruchu ciężarowego i związanych z nim kosztów społecznych i środowiskowych

STREFA GOSPODARCZA – turystyka	
MOCNE STRONY	• wyjątkowe zabytki o znaczeniu ponadlokalnym, m.in. Skarb Średzki, średniowieczny układ urbanistyczny Środy Śląskiej, ratusz, mury miejskie oraz cenne kościoły
	• położenie w sąsiedztwie Wrocławia, które zwiększa potencjał rozwoju turystyki weekendowej i jednodniowej
	• funkcjonowanie muzeum regionalnego, związanego z prezentacją Skarbu Średzkiego i dziedzictwa lokalnego
SŁABE STRONY	• niedobór dróg i ścieżek rowerowych
	• zróżnicowany stan techniczny obiektów zabytkowych, szczególnie zespołów pałacowo-parkowych, dworów i obiektów położonych poza głównymi ośrodkami
SZANSE	• rozwój turystyki weekendowej i jednodniowej dzięki bliskości Wrocławia
	• wykorzystanie Skarbu Średzkiego jako produktu turystycznego o znaczeniu ponadlokalnym
	• rozwój tras rowerowych i pieszych łączących zabytki, doliny rzeczne i obszary chronione
	• rozwój wspólnych produktów turystycznych w ramach LGD i współpracy międzygminnej
	• rewitalizacja i adaptacja zabytkowych pałaców, dworów i zespołów parkowych do nowych funkcji
	• rozwój agroturystyki, turystyki kulturowej, przyrodniczej i aktywnej
	• pozyskiwanie środków na ochronę zabytków i infrastrukturę turystyczną
	• wykorzystanie kolei i sieci rowerowej do rozwoju turystyki bezsamochodowej
ZAGROŻENIA	• postępująca degradacja zabytków niewykorzystywanych gospodarczo
	• niewystarczające środki na remonty i konserwację obiektów zabytkowych
	• konkurencja ze strony bardziej rozpoznawalnych destynacji Dolnego Śląska
	• brak spójnej promocji i wspólnego produktu turystycznego całego powiatu
	• presja inwestycyjna na tereny o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych
	• niewystarczająca baza noclegowa i gastronomiczna w części powiatu

4. STRATEGICZNE KIERUNKI

4.1. Wizja i misja rozwoju powiatu średzkiego

W procesie tworzenia i realizacji Strategii istotne jest określenie misji i wizji powiatu. Są to dwa elementy ukazujące w sposób czytelny i spójny najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom powiatu i jego mieszkańcom w działaniach zmierzających do rozbudowy potencjału regionu. Stanowi zatem jasny drogowskaz, w jakim kierunku rozwijać się będzie powiat średzki oraz jakie wartości uznaje za nadrzędne. To także odpowiedź na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem? Uwzględniając przyjęte założenia MISJA powiatu średzkiego brzmi:

Powiat Średzki – blisko mieszkańców, otwarty na rozwój, współodpowiedzialny za przyszłość

Wizja, jako jeden z głównych elementów Strategii rozwoju, przedstawia pożądany obraz powiatu w przyszłości, stanowi tym samym priorytetowy punkt wyjścia wobec planowanych działań rozwojowych oraz pełni funkcję nadrzędnego celu Strategii.

Powiat Średzki w perspektywie najbliższych lat będzie nowoczesnym, bezpiecznym i atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i rozwoju, wykorzystującym korzystne położenie w sąsiedztwie Wrocławia, potencjał gospodarczy oraz aktywność mieszkańców.

Rozwój powiatu będzie oparty na wysokiej jakości usługach publicznych, dobrej dostępności komunikacyjnej, nowoczesnej edukacji, skutecznej pomocy społecznej i poprawie dostępu do ochrony zdrowia.

Powiat będzie dążył do równomiernego rozwoju wszystkich gmin, ograniczania różnic w dostępie do infrastruktury i usług oraz tworzenia warunków sprzyjających przedsiębiorczości, zatrudnieniu i rozwojowi lokalnych społeczności. Jednocześnie zachowane i odpowiedzialnie wykorzystywane będą walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, w tym dziedzictwo historyczne Ziemi Średzkiej.

4.2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, społecznym, gospodarczym

Przyjęty układ celów obejmuje trzy wzajemnie powiązane sfery rozwoju. Pierwsza dotyczy kształtowania zrównoważonej, dostępnej i bezpiecznej przestrzeni, w szczególności poprzez poprawę infrastruktury drogowej, bezpieczeństwa uczestników ruchu, ochronę środowiska oraz zachowanie walorów krajobrazowych. Druga koncentruje się na zapewnieniu wysokiej jakości życia i wzmacnianiu wspólnoty lokalnej, poprzez rozwój ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kultury oraz systemu bezpieczeństwa publicznego. Trzecia obejmuje działania na rzecz dynamicznej gospodarki i atrakcyjnego rynku pracy, w tym wspieranie przedsiębiorczości, aktywizacji zawodowej, rozwoju terenów inwestycyjnych oraz promocji gospodarczej i turystycznej powiatu.

Cele operacyjne uszczegóławiają zakres planowanych działań i wskazują obszary, w których powiat będzie realizował zadania własne, inicjował współpracę oraz wspierał przedsięwzięcia prowadzone wspólnie z gminami, administracją publiczną, jednostkami organizacyjnymi, przedsiębiorcami, instytucjami kultury i organizacjami społecznymi. Ich realizacja ma prowadzić do spójnego rozwoju całego powiatu, poprawy dostępności usług publicznych, wzrostu bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców oraz lepszego wykorzystania lokalnego potencjału gospodarczego, społecznego i przyrodniczego.

CELE STRATEGICZNE		
Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu	**Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna**	**Cel strategiczny III – sfera gospodarcza Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy**
CELE OPERACYJNE		
1.1. Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu	2.1. Poprawa dostępności i jakości usług ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej	3.1. Wsparcie przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu
1.2. Ochrona środowiska, terenów zielonych i walorów krajobrazowych	2.2. Rozwój edukacji, kultury i aktywności społecznej mieszkańców	3.2. Rozwój terenów inwestycyjnych i wzmacnianie atrakcyjności gospodarczej powiatu
1.3. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego oraz odporności na sytuacje kryzysowe	2.3. Efektywne zarządzanie powiatem i rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej	3.3. Promocja gospodarcza powiatu, lokalnych produktów i potencjału turystycznego

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna

Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu

Wyznaczenie kierunków działań w ramach celu strategicznego „Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu" wynika z potrzeby poprawy jakości infrastruktury technicznej, zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców oraz lepszego przygotowania powiatu do współczesnych wyzwań środowiskowych i transportowych. Przestrzeń powiatu pełni jednocześnie funkcje mieszkaniowe, gospodarcze, komunikacyjne, społeczne i przyrodnicze, dlatego jej rozwój powinien odbywać się w sposób skoordynowany, z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców oraz poszczególnych gmin.

Istotnym wyzwaniem pozostaje stan części dróg powiatowych oraz infrastruktury towarzyszącej. Zróżnicowane parametry techniczne dróg, potrzeba modernizacji nawierzchni, chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia i oznakowania uzasadniają kontynuację działań inwestycyjnych służących poprawie bezpieczeństwa oraz komfortu przemieszczania się. Ważne jest również rozwijanie infrastruktury pieszej i rowerowej, która może stanowić uzupełnienie transportu samochodowego i sprzyjać bardziej zrównoważonej mobilności.

Potrzeba podejmowania działań wynika również z dużego natężenia ruchu, codziennych dojazdów do pracy oraz silnych powiązań komunikacyjnych powiatu z Wrocławiem i sąsiednimi jednostkami. Z tego względu konieczna jest współpraca z gminami, województwem oraz zarządcami dróg krajowych i wojewódzkich, w tym w zakresie przygotowania i realizacji przebudowy drogi krajowej nr 94. Działania te mogą przyczynić się do wyprowadzenia części ruchu tranzytowego z terenów zabudowanych, skrócenia czasu przejazdu oraz zwiększenia dostępności komunikacyjnej powiatu.

Jednym z najważniejszych wyzwań rozwojowych powiatu średzkiego pozostaje niedostosowanie tempa rozwoju infrastruktury transportowej do szybko zachodzących zmian społecznych i gospodarczych. Dynamiczny rozwój terenów inwestycyjnych, wzrost liczby przedsiębiorstw, zwiększająca się liczba mieszkańców oraz pracowników dojeżdżających do miejsc zatrudnienia generują coraz większe obciążenie istniejącego układu drogowego. W konsekwencji rośnie natężenie ruchu osobowego i ciężarowego, szczególnie w rejonach koncentracji działalności gospodarczej oraz na głównych trasach dojazdowych do terenów inwestycyjnych. Dalszy rozwój gospodarczy powiatu wymaga zatem równoległego rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, poprawy przepustowości najważniejszych ciągów komunikacyjnych oraz zapewnienia sprawnych powiązań z autostradą A4, drogą krajową nr 94 i pozostałą siecią transportową regionu.

Drugim ważnym obszarem jest ochrona środowiska i dostosowanie przestrzeni do zmian klimatu. Coraz częstsze okresy suszy, intensywne opady, ryzyko lokalnych podtopień oraz pogarszanie się warunków termicznych wymagają rozwoju retencji, zwiększania powierzchni biologicznie czynnych, wprowadzania nasadzeń oraz ograniczania nadmiernego uszczelniania terenu.

Znaczenie ma także poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych, pozwalająca ograniczyć koszty ich utrzymania oraz emisję zanieczyszczeń.

Realizacja wskazanych kierunków działań wynika ponadto z potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami i ograniczania negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko. Obejmuje to rozwój selektywnej zbiórki odpadów, edukację ekologiczną, kontrolę zanieczyszczeń, usuwanie azbestu oraz rekultywację terenów zdegradowanych. Szczególne znaczenie ma przy tym współpraca powiatu z gminami, służbami ochrony środowiska, zarządcami infrastruktury oraz mieszkańcami.

Odrębnym, lecz równie istotnym obszarem jest bezpieczeństwo publiczne. Zgodnie z kompetencjami powiatu działania powinny obejmować wsparcie powiatowych służb, inspekcji i straży, doposażanie jednostek ochrony przeciwpożarowej, rozwój systemu zarządzania kryzysowego, prowadzenie ćwiczeń i szkoleń oraz współpracę z Policją, PSP, gminami i organizacjami ratowniczymi. Powiat pełni tu przede wszystkim funkcję koordynacyjną, organizacyjną i wspierającą, a nie zastępuje służb odpowiedzialnych za bezpośrednie prowadzenie działań ratowniczych i porządkowych.

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu	**Wspieranie i koordynowanie działań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych, w tym przebudowy autostrady A4 oraz realizacji drogi Kąty Wrocławskie–Błonie, zapewniającej powiązanie terenów gospodarczych powiatu z siecią dróg krajowych i autostradą A4**	**Poprawa dostępności transportowej terenów inwestycyjnych, zwiększenie przepustowości układu drogowego oraz ograniczenie barier komunikacyjnych dla rozwoju przedsiębiorczości i nowych inwestycji**	**liczba zrealizowanych lub wspartych przedsięwzięć poprawiających dostępność komunikacyjną terenów inwestycyjnych – szt. – dane GDDKiA** **długość nowych lub przebudowanych odcinków dróg obsługujących strefy gospodarcze – km**

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	Dostosowywanie układu dróg powiatowych do rosnącego natężenia ruchu, w tym przygotowanie wybranych odcinków do obsługi ruchu podczas rozbudowy autostrady A4	**Zwiększenie przepustowości i wydolności układu transportowego oraz ograniczenie ryzyka powstawania barier komunikacyjnych dla dalszego rozwoju gospodarczego powiatu**	**Długość dróg powiatowych przebudowanych lub dostosowanych do zwiększonego ruchu [km] – Starostwo Powiatowe**
	Dostosowywanie układu drogowego do rosnącego natężenia ruchu wynikającego z rozwoju terenów inwestycyjnych, wzrostu liczby mieszkańców i pracowników oraz zwiększającej się mobilności gospodarczej	**Zwiększenie przepustowości i wydolności układu transportowego oraz ograniczenie ryzyka powstawania barier komunikacyjnych dla dalszego rozwoju gospodarczego powiatu**	**Długość dróg (km) - dane Starostwo, GUS, gminy**

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	Budowa/modernizacja dróg powiatowych (przebudowy nawierzchni, chodników, ciągów pieszo-rowerowych)	**Obniżenie kosztów eksploatacyjnych i poprawa bezpieczeństwa na drogach**	**Długość wyremontowanych dróg (km) – dane Starostwo**
	Rozwój sieci dróg rowerowych i przebudowa dróg powiatowych w północnej i południowej części powiatu	**Zmniejszenie ruchu samochodowego i popularyzacja ekologicznego transportu**	**Długość dróg rowerowych w północnej i południowej części powiatu (km) – dane Starostwo**
	Wspieranie komunikacji zbiorowej, rozwój alternatywnych form transportu (ścieżki rowerowe, system roweru publicznego w porozumieniu z gminami)	**Dobrze rozwinięty, niskoemisyjny transport zbiorowy odpowiadający potrzebom mieszkańców**	**Liczba obsługiwanych połączeń komunikacyjnych (szt.) – dane Starostwo**
	Poprawa jakości infrastruktury okołodrogowej w tym: modernizacja oznakowania drogowego, budowa bezpiecznych skrzyżowań, budowa	**Poprawa bezpieczeństwa i komfortu użytkowników, krótszy czas przejazdu**	**Liczba przeprowadzonych inwestycji związanych**

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	bezpiecznych przejść dla pieszych, budowa kanałów technologicznych, modernizacja oświetlenia drogowego (energooszczędne lampy LED)		z poprawą jakości infrastruktury okołodrogowej (szt.) – dane Starostwo
	Współpraca z GDDKiA i gminami w zakresie przygotowania i realizacji przebudowy DK94, w tym udział w konsultacjach, opiniowaniu wariantów przebiegu oraz zgłaszaniu rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo i dostępność komunikacyjną powiatu	Zwiększenie spójności i bezpieczeństwa regionalnej sieci drogowej poprzez wspólne działania inwestycyjne i planistyczne z jednostkami samorządu terytorialnego	Długość wyremontowanych dróg (km) – dane Starostwo
	Współpraca z gminami oraz województwem w zakresie rozwoju spójnej i bezpiecznej sieci komunikacji drogowej w regionie		Długość wyremontowanych dróg (km) – dane Starostwo
	Rozbudowa i modernizacja parkingów oraz bezpiecznych dojść przy obiektach powiatowych, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Poprawa dostępności obiektów powiatowych oraz bezpieczeństwa i wygody mieszkańców	Liczba obiektów, przy których poprawiono parkingi lub dojścia

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
			[szt.] – Starostwo Powiatowe
	Rozwój infrastruktury elektromobilności przy obiektach powiatowych	**Zwiększenie dostępności infrastruktury ładowania samochodów elektrycznych**	**Liczba uruchomionych punktów ładowania [szt.] – Starostwo Powiatowe**

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Ochrona środowiska, terenów zielonych	**Inwestycje w termomodernizację powiatowych budynków użyteczności publicznej**	**Obniżenie kosztów eksploatacji i redukcja emisji CO_2**	**Liczba ztermomodernizowanych budynków (szt.) – dane Starostwo**

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
i walorów krajobrazowych	Działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu (retencja wód opadowych, nasadzenia przy drogach powiatowych, minimalizowanie deficytów wody)	Zmniejszenie ryzyka podtopień i poprawa warunków mikroklimatycznych	Powierzchnia terenów objętych retencją (ha) – dane Starostwo
	Promowanie gospodarki odpadami w obiektach powiatu (selektywna zbiórka, edukacja ekologiczna)	Zmniejszenie ilości odpadów niesegregowanych, wzrost świadomości ekologicznej	Liczba akcji edukacyjnych (szt.) – dane Starostwo
	Koordynowanie działań dotyczących gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej o znaczeniu ponadgminnym	Zmniejszenie ryzyka podtopień	Powierzchnia terenów objętych retencją (ha) – dane Starostwo
	Współpraca z gminami i służbami w zakresie ochrony środowiska (kontrola zanieczyszczeń, programy antysmogowe i usuwania azbestu, rekultywacja obszarów pokopalnianych)	Ograniczenie presji na środowisko	Liczba kontroli / zidentyfikowanych nieprawidłowości (szt.) – dane Starostwo/WIOŚ
	Wspieranie i realizacja przedsięwzięć w zakresie edukacji ekologicznej	Wzrost świadomości ekologicznej	Liczba działań edukacyjnych z zakresu

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
			edukacji ekologicznej (szt.) – dane Starostwo

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego oraz odporności na sytuacje kryzysowe	**Wsparcie jednostek PSP (sprzęt ratowniczy, szkolenia)**	**Skrócenie czasu reakcji na zdarzenia kryzysowe, wzrost skuteczności akcji ratowniczych**	**Liczba doposażonych PSP / zorganizowanych szkoleń (szt.) – dane Starostwo/ PSP**
	Tworzenie systemu zarządzania kryzysowego przy użyciu rozwiązań IT (monitoring, powiadamianie SMS/online)	**Skuteczniejsze reagowanie w sytuacjach zagrożenia (powodzie, pożary, awarie)**	**Liczba wdrożonych narzędzi IT do zarządzania**

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
			kryzysowego (szt.) - dane Starostwo
	Rozwój policyjnych, strażackich i sanitarno-epidemiologicznych akcji edukacyjnych (bezpieczeństwo w ruchu drogowym, cyberbezpieczeństwo, dot. stylu życia oraz realizacja programów polityki zdrowotnej państwa)	**Zwiększona świadomość mieszkańców i ograniczenie zjawisk patologicznych**	**Liczba spotkań edukacyjnych zorganizowanych przez Policję / PSP (szt.) – dane KPP/PSP**
	Podejmowanie działań na rzecz rozwoju sieci szerokopasmowych, w tym udostępnianie infrastruktury i nieruchomości powiatowych, koordynowanie inwestycji oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na ograniczanie wykluczenia cyfrowego	**zwiększenie dostępności szybkiego internetu oraz ograniczenie wykluczenia cyfrowego mieszkańców i podmiotów gospodarczych**	**Liczba miejscowości lub obiektów objętych nową infrastrukturą szerokopasmową (szt.) – dane Starostwo**
	Realizacja działań w zakresie planowania obronnego (treningi, szkolenia) oraz pogłębiona współpraca z instytucjami i innymi organizacjami w sytuacjach kryzysowych	**Podniesienie poziomu przygotowania powiatu do reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz**	**Liczba zorganizowanych szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu**

Cel strategiczny I – sfera przestrzenna Zrównoważona, dostępna i bezpieczna przestrzeń powiatu			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
		wzmocnienie współpracy między służbami i instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo	**obronności i zarządzania kryzysowego z udziałem instytucji zewnętrznych (szt.) – dane KPP/PSP**

Cel strategiczny II – sfera społeczna

Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna

Kierunki działań przyjęte w ramach celu strategicznego „Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna" odpowiadają na najważniejsze potrzeby społeczne mieszkańców powiatu, związane z dostępem do opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, edukacji, kultury oraz bezpieczeństwa publicznego. Ich zakres został dostosowany do ustawowych kompetencji powiatu, który realizuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym m.in. w obszarze edukacji, promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, pieczy zastępczej, wspierania osób z niepełnosprawnościami, kultury, przeciwdziałania bezrobociu, porządku publicznego, ochrony przeciwpożarowej i zarządzania zagrożeniami.

Istotnym wyzwaniem jest dostosowanie systemu wsparcia do zmian demograficznych i rosnących potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z tego względu przewidziano rozwój usług opiekuńczych, rodzinnych form pieczy zastępczej, mieszkań treningowych i wspomaganych, specjalistycznego poradnictwa oraz działań na rzecz usamodzielniania wychowanków pieczy. Są to obszary bezpośrednio związane z zadaniami powiatu realizowanymi przede wszystkim przez PCPR, we współpracy z gminami, PUP, organizacjami społecznymi i innymi instytucjami.

Ważnym obszarem pozostaje również edukacja ponadpodstawowa, za którą odpowiada powiat jako organ prowadzący szkoły. Zaplanowane działania obejmują modernizację i doposażenie placówek, rozwój nowych kierunków kształcenia, współpracę szkół z przedsiębiorcami, rozwijanie kompetencji językowych i społecznych oraz wzmacnianie doradztwa zawodowego. Ich realizacja ma służyć podnoszeniu jakości kształcenia, lepszemu przygotowaniu absolwentów do wejścia na rynek pracy i ograniczaniu niedopasowania kwalifikacji do potrzeb lokalnej gospodarki.

Istotnym przedsięwzięciem planowanym przez Powiat średzki w zakresie rozwoju szkolnictwa zawodowego i praktycznego jest utworzenie Powiatowego Centrum Umiejętności i Kształcenia Praktycznego w Komornikach koło Środy Śląskiej, na działce nr 300/3. Zgodnie z opracowaną koncepcją inwestycja ma obejmować nowoczesny obiekt edukacyjny wyposażony m.in. w specjalistyczne pracownie z zakresu IT, elektryki i mechatroniki, sale wykładowe, a także bursę i zaplecze gastronomiczne. Realizacja przedsięwzięcia stworzy warunki do rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego i praktycznego oraz lepszego dostosowania oferty edukacyjnej powiatu do potrzeb rynku pracy i lokalnych przedsiębiorców.

Przyjęte kierunki działań łączą zatem zadania realizowane bezpośrednio przez powiat i jego jednostki organizacyjne z przedsięwzięciami wymagającymi partnerstwa z gminami, administracją rządową, NFZ, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz służbami publicznymi. Takie podejście pozwoli skuteczniej odpowiadać na potrzeby mieszkańców, poprawiać dostępność usług publicznych i wzmacniać spójność społeczną powiatu.

Powiat średzki będzie podejmował działania zmierzające do utworzenia Powiatowego Centrum Zdrowia, wykorzystując istniejący potencjał organizacyjny, kadrowy i infrastrukturalny Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ. Kierunek ten stanowi odpowiedź na ograniczoną dostępność całodobowych świadczeń medycznych na terenie powiatu, brak szpitala oraz konieczność korzystania przez mieszkańców z pomocy udzielanej w placówkach położonych we Wrocławiu, Legnicy, Lubinie i innych ośrodkach.

Planowane działania będą prowadzone z uwzględnieniem rozwiązań systemowych przygotowywanych przez Ministerstwo Zdrowia w zakresie Powiatowych Centrów Zdrowia. Zgodnie z przedstawioną koncepcją centra te mają uzupełniać system opieki zdrowotnej na obszarach o ograniczonym dostępie do świadczeń w stanach nagłych, zapewniając podstawową pomoc medyczną, w tym konsultacje internistyczne, drobne zabiegi chirurgiczne, świadczenia pielęgniarskie oraz możliwość krótkotrwałej obserwacji pacjenta, a w sytuacjach tego wymagających również organizację transportu do szpitala.

Realizacja przedsięwzięcia będzie uzależniona od ostatecznego kształtu regulacji prawnych, zasad finansowania świadczeń przez NFZ, możliwości kadrowych i organizacyjnych oraz wyników szczegółowej analizy potrzeb zdrowotnych mieszkańców. Utworzenie centrum pozwoliłoby zwiększyć bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców, skrócić czas uzyskania pomocy w przypadkach nagłych oraz ograniczyć konieczność korzystania z bardziej oddalonych szpitalnych oddziałów ratunkowych i izb przyjęć.

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Poprawa dostępności i jakości usług ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej	Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej (kampanie informacyjne, szkolenia kandydatów na rodziny)	Większa liczba rodzin zastępczych i mniejsza potrzeba kierowania dzieci do placówek poza powiat	Liczba nowych rodzin zastępczych w roku (rodziny) – dane PCPR
	Wsparcie osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej (poradnictwo specjalistyczne, doradztwo zawodowe, wypłata świadczeń finansowych przysługujących pełnoletnim wychowankom pieczy)	Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz wyrównanie dostępu do usług	
	Włączenie społeczne i wyrównywanie dostępu do usług (wsparcie grup zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją) oraz podejmowanie działań na rzecz integracji społecznej		Liczba wspartych osób zagrożonych wykluczeniem (os.), liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznych (os) – dane Starostwo/PUP/PCPR

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	Dofinansowanie i rozwój usług opiekuńczych dla seniorów (dzienne domy pomocy, kluby seniora)	**Poprawa warunków życia osób starszych i odciążenie rodzin, wzrost integracji społecznej**	**Liczba dziennych miejsc opieki dla seniorów / dziennych ośrodków (szt.) – dane PCPR**
	Pogłębiona współpraca PCPR z PUP (projekty socjalno-zawodowe dla grup zagrożonych wykluczeniem)	**Skuteczniejsze łączenie wsparcia socjalnego z aktywizacją zawodową**	**Liczba wspólnych projektów PCPR–PUP (szt.) – dane PCPR, PUP**
	Działania profilaktyczne w szkołach i w społeczności (programy zdrowotne, uzależnienia, przemoc w rodzinie)	**Zmniejszenie skali problemów zdrowotnych i społecznych, wczesne wykrywanie zagrożeń**	**Liczba przeprowadzonych warsztatów / kampanii (szt.) – dane Starostwo/ PCPR,/szkoły**
	Podejmowanie działań na rzecz utworzenia Powiatowego Centrum Zdrowia oraz rozwoju całodobowych świadczeń medycznych, w szczególności podstawowej pomocy w	**Zwiększenie dostępności mieszkańców Powiatu Średzkiego do całodobowej podstawowej pomocy**	**Utworzenie Powiatowego Centrum Zdrowia – tak/nie;**

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	stanach nagłych, z wykorzystaniem potencjału Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ, po przeprowadzeniu analiz organizacyjnych, finansowych i prawnych oraz z uwzględnieniem rozwiązań wdrażanych w ramach reformy systemu ochrony zdrowia	medycznej, skrócenie czasu uzyskania pomocy w nagłych przypadkach oraz ograniczenie konieczności korzystania z SOR-ów i izb przyjęć zlokalizowanych poza powiatem	liczba uruchomionych całodobowych świadczeń medycznych – szt.; liczba pacjentów korzystających z całodobowej pomocy medycznej na terenie powiatu – os./rok – dane Starostwa i Średzkiego Centrum Zdrowia
	Rozwój działalności Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ, w tym przygotowanie organizacyjne i infrastrukturalne placówki do pełnienia funkcji Powiatowego Centrum Zdrowia, jeżeli rozwiązanie to zostanie wdrożone do krajowego systemu świadczeń zdrowotnych	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej, diagnostyki i leczenia ambulatoryjnego oraz ograniczenie konieczności korzystania ze świadczeń poza powiatem	Liczba świadczeń udzielonych w ramach całodobowej pomocy medycznej – szt./rok, Liczba funkcjonujących

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
			poradni specjalistycznych - dane Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ
	Dostosowywanie oferty medycznej do potrzeb mieszkańców, zwłaszcza osób starszych, dzieci, osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych	**Lepsze dopasowanie zakresu świadczeń zdrowotnych do potrzeb różnych grup mieszkańców oraz poprawa dostępności opieki dla osób wymagających szczególnego wsparcia**	**Liczba nowych lub rozszerzonych świadczeń – dane Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ**

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Rozwój edukacji, kultury i aktywności społecznej mieszkańców	**Modernizacja i doposażenie szkół ponadpodstawowych (warsztaty, pracownie specjalistyczne, obiekty sportowe: boiska, hale)**	**Podniesienie jakości kształcenia zawodowego i ogólnokształcącego**	**Liczba zmodernizowanych pracowni / warsztatów /obiektów sportowych (szt.) – dane Starostwo**
	Budowa i uruchomienie Powiatowego Centrum Umiejętności i Kształcenia Praktycznego w Komornikach koło Środy Śląskiej, wraz z utworzeniem nowoczesnych pracowni specjalistycznych, w szczególności z zakresu IT, elektryki i mechatroniki, sal dydaktycznych, bursy oraz zaplecza gastronomicznego	**Rozwój nowoczesnego systemu kształcenia zawodowego i praktycznego, poprawa warunków nauki, zwiększenie dostępności specjalistycznej infrastruktury edukacyjnej oraz lepsze dostosowanie kwalifikacji absolwentów do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy**	**utworzenie Powiatowego Centrum Umiejętności i Kształcenia Praktycznego – 0/1; liczba utworzonych pracowni specjalistycznych – szt.; liczba uczniów i uczestników korzystających z Centrum – os./rok;**

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
			liczba kierunków lub form kształcenia praktycznego realizowanych w Centrum – szt. – dane Starostwo
	Zacieśnianie współpracy szkół z lokalnymi przedsiębiorcami poprzez organizację praktycznej nauki zawodu, tworzenie klas patronackich oraz rozwój systemu stypendiów branżowych	Zwiększenie kompetencji absolwentów oraz lepsze dostosowanie kształcenia do potrzeb lokalnych pracodawców i kierunków rozwoju gospodarki	Liczba umów patronackich / miejsc praktyk (szt.) – dane Starostwo/PUP
	Poszerzanie i unowocześnianie oferty kształcenia poprzez rozwój kierunków i kompetencji odpowiadających obecnym i prognozowanym potrzebom rynku pracy, m.in. w obszarze IT i teleinformatyki, sztucznej inteligencji, cyberbezpieczeństwa, technologii serwerowych i infrastruktury centrów danych,	Dostarczanie kadr w kluczowych branżach przyszłości	Liczba uczniów kształcących się w nowych profilach (os.) – dane Starostwo/PUP

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	mechatroniki, automatyki i robotyki, elektroniki i elektrotechniki, nowoczesnych technologii wytwarzania, logistyki, odnawialnych źródeł energii, elektromobilności, weterynarii oraz fotografii i multimediów, z uwzględnieniem rozwoju branży mikroelektronicznej i półprzewodnikowej oraz współpracy z pracodawcami		
	Rozwijanie kompetencji językowych i społecznych uczniów poprzez udział w projektach krajowych i międzynarodowych oraz modernizacja i doposażenie pracowni przedmiotowych i specjalistycznych	Zwiększone aspiracje, mobilność edukacyjna i zawodowa absolwentów	Liczba realizowanych projektów, liczba uczniów uczestniczących w projektach (szt.) – dane Starostwo
	Rozwijanie systemu doradztwa zawodowego i indywidualnego planowania kariery uczniów we współpracy z PUP, poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz PCPR	Ograniczenie bezrobocia wśród młodzieży, świadomy wybór kierunku dalszej edukacji lub pracy	Liczba godzin doradztwa kariery / liczba uczniów objętych poradnictwem

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
			(godz./os.) – dane Starostwo/PUP

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Efektywne zarządzanie powiatem i rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej	**Aktywne uczestnictwo powiatu średzkiego w tworzeniu i rozwoju współpracy metropolitalnej w ramach Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, w szczególności w zakresie transportu publicznego, planowania przestrzennego, ochrony środowiska, usług publicznych i rozwoju gospodarczego (udział w pracach nad rozwiązaniami organizacyjnymi i prawnymi oraz przygotowanie wspólnych przedsięwzięć,**	**Lepsza koordynacja działań ponadlokalnych, poprawa dostępności transportowej i usług publicznych oraz wzmocnienie spójności przestrzennej i gospodarczej powiatu**	**Liczba wspólnych projektów, porozumień i inicjatyw realizowanych w ramach współpracy metropolitalnej – dane Starostwa**

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	szczególnie w transporcie publicznym, infrastrukturze i ochronie środowiska, w zakresie zadań powiatu)		
	Cyfryzacja procesów, informatyzacja, wprowadzenie nowoczesnych technologii i rozwój e-usług (zwiększenie liczby spraw należących do właściwości Starostwa, które mieszkańcy mogą załatwić przez internet, poprzez wdrażanie elektronicznych formularzy, możliwości składania załączników i dokonywania płatności online oraz sprawdzania stanu sprawy. Zadanie obejmuje również rozwój elektronicznych doręczeń i elektronicznego obiegu dokumentów, z zapewnieniem dostępności cyfrowej usług oraz bezpieczeństwa przetwarzanych danych)	**Usprawnienie obsługi mieszkańców i interesantów poprzez dostęp do usług online**	**Liczba dostępnych e-usług publicznych (szt.), odsetek procesów administracyjnych zautomatyzowanych (%) – dane Starostwo**
	Uruchomienie urzędomatu przy Starostwie Powiatowym w Środzie Śląskiej (zakup, montaż i uruchomienie urzędomatu	**Ograniczenie konieczności osobistych wizyt w godzinach obsługi interesantów oraz**	**Liczba uruchomionych urzędomatów (szt.) – dane Starostwa**

Cel strategiczny II – sfera społeczna Wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	umożliwiającego odbiór wybranych dokumentów poza godzinami pracy urzędu)	**poprawa wygody i sprawności obsługi mieszkańców**	
	Systematyczne kształcenie oraz certyfikacja kadr samorządowych i pracowników jednostek organizacyjnych	**Wzrost specjalistycznych kompetencji urzędników oraz pracowników jednostek organizacyjnych, poprawa jakości decyzji i obsługi interesantów**	**Odsetek pracowników instytucji itp. którzy wzięli udział w formach doskonalenia zawodowego (%) – dane Starostwo**

Cel strategiczny III – sfera gospodarcza

Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy

Kierunki działań przyjęte w ramach celu strategicznego „Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy" odpowiadają na potrzebę wzmacniania lokalnej przedsiębiorczości, poprawy sytuacji osób pozostających bez zatrudnienia oraz zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu. Ich realizacja powinna sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy, lepszemu dopasowaniu kwalifikacji mieszkańców do potrzeb pracodawców oraz bardziej równomiernemu rozwojowi gospodarczemu poszczególnych gmin.

Istotnym wyzwaniem pozostaje aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, w tym absolwentów, osób długotrwale bezrobotnych i mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z tego względu przewidziano pogłębienie współpracy Powiatu z Powiatowym Urzędem Pracy, gminami, szkołami i przedsiębiorcami. Działania obejmują organizację szkoleń, kursów, staży i praktyk zawodowych, a także rozwój projektów odpowiadających na aktualne potrzeby rynku pracy. Ważnym elementem będzie również wspieranie przedsiębiorczości społecznej jako formy aktywizacji osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.

Rozwój gospodarczy powiatu wymaga także tworzenia korzystnych warunków do lokowania nowych inwestycji. Służyć temu mają działania związane z wyznaczaniem i promocją terenów aktywności gospodarczej, przygotowaniem wspólnej oferty inwestycyjnej oraz współpracą z instytucjami otoczenia biznesu. Powiat będzie pełnił przede wszystkim funkcję koordynacyjną, promocyjną i partnerską, ponieważ decyzje dotyczące przeznaczenia oraz uzbrojenia terenów inwestycyjnych pozostają w znacznej mierze w kompetencjach gmin. Wspólne działania mogą jednak zwiększyć rozpoznawalność powiatu i ułatwić inwestorom dostęp do informacji.

Ważnym zasobem gospodarczym jest również lokalne dziedzictwo, oferta kulturalna i potencjał turystyczny. Rozwój turystyki może wspierać sektor usług, handel, gastronomię, drobną przedsiębiorczość i lokalnych producentów. Dlatego przewiduje się wspólną promocję atrakcji, tworzenie szlaków i produktów turystycznych, rozwój systemu informacji turystycznej oraz organizację wydarzeń gospodarczych, kulturalnych, sportowych i edukacyjnych. Działania te powinny być prowadzone we współpracy z gminami, Muzeum Regionalnym, instytucjami kultury, organizacjami społecznymi i branżą turystyczną.

Przyjęte kierunki łączą zadania własne powiatu w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, promocji powiatu, wspierania edukacji ponadpodstawowej, kultury i współpracy z podmiotami lokalnymi z działaniami wymagającymi partnerstwa międzyinstytucjonalnego. Ich realizacja ma prowadzić do zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców, poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej, napływu nowych inwestycji oraz lepszego wykorzystania lokalnych zasobów i potencjału turystycznego.

Cel strategiczny III – sfera gospodarcza Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Wsparcie przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu	**Intensyfikacja współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i samorządami w zakresie wspólnych projektów aktywizacji zawodowej**	**Zwiększenie udziału mieszkańców w działaniach aktywizacyjnych oraz wzrost liczby osób skutecznie podejmujących zatrudnienie**	**Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu (os.) - dane PUP/Starostwo**
	Organizacja szkoleń i kursów dostosowanych do aktualnych potrzeb pracodawców	**Podniesienie kwalifikacji pracowników i poprawa dopasowania popytu i podaży na rynku pracy**	**Udział bezrobotnych w szkoleniach zawodowych (%) - dane PUP/Starostwo**
	Promowanie i dofinansowanie inicjatyw przedsiębiorczości społecznej (spółdzielnie socjalne, NGO)	**Rozwój przedsiębiorczości w trudnych społecznie grupach i ograniczenie wykluczenia**	**Liczba nowo utworzonych podmiotów ekonomii społecznej (szt.) – dane PCPR / PUP**
	Rozszerzanie oferty staży i praktyk zawodowych w jednostkach organizacyjnych powiatu	**Poprawa możliwości podjęcia zatrudnienia przez**	**Liczba zrealizowanych staży i praktyk (szt.) – dane PUP / Starostwo**

Cel strategiczny III – sfera gospodarcza Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
		absolwentów oraz osoby pozostające bez pracy	

Cel strategiczny III – sfera gospodarcza Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Rozwój terenów inwestycyjnych i wzmacnianie atrakcyjności gospodarczej powiatu	**Wyznaczanie i promowanie terenów pod strefy aktywności gospodarczej (współpraca z gminami)**	**Lepsze warunki do lokowania inwestycji oraz napływ nowych firm**	**Liczba zagospodarowanych ha w strefach (ha) – dane Starostwo / gminy**
	Wspieranie rozwoju Parku Przemysłowego Środa Śląska–Miękinia, w tym przedsięwzięć związanych z realizacją TEEMA Technology Park,	**Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej powiatu, napływ nowych przedsiębiorstw z**	**powierzchnia przygotowanych**

Cel strategiczny III – sfera gospodarcza Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
	oraz współpraca z gminami, administracją rządową, Legnicką Specjalną Strefą Ekonomiczną, inwestorami i zarządcami infrastruktury przy przygotowaniu terenów inwestycyjnych i infrastruktury towarzyszącej	**sektorów zaawansowanych technologii, rozwój rynku pracy i wzmocnienie pozycji powiatu jako jednego z głównych obszarów rozwoju przemysłowego Dolnego Śląska**	**terenów inwestycyjnych – ha; liczba nowych inwestorów – szt.; liczba nowych miejsc pracy utworzonych na terenach inwestycyjnych – os. - – dane Starostwo** **liczba projektów infrastrukturalnych związanych z obsługą terenów inwestycyjnych – szt.**
	Przygotowanie wspólnej oferty inwestycyjnej (portal internetowy, foldery informacyjne)	**Czytelna i spójna prezentacja możliwości inwestycyjnych,**	**Liczba zapytań inwestorskich (szt.) – dane Starostwo**

Cel strategiczny III – sfera gospodarcza Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
		zwiększenie rozpoznawalności powiatu	
	Rozwój współpracy z instytucjami otoczenia biznesu	**Większe możliwości finansowania i doradztwa, a także transferu wiedzy i technologii**	**Liczba wspólnych projektów z instytucjami otoczenia biznesu (szt.) – dane Starostwo**

Cel strategiczny III – sfera gospodarcza Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
Promocja gospodarcza powiatu, lokalnych produktów	**Wsparcie inicjatyw na rzecz rozwoju turystycznego i lokalnego oraz działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego, wzmacniania tożsamości lokalnej oraz usług czasu wolnego**	**Zintegrowane wsparcie rozwoju turystyki, ochrony dziedzictwa i usług czasu wolnego wzmacniające tożsamość lokalną**	**Liczba przedsięwzięć mających na celu promocję turystyki organizowanych/współorganizowanych przez powiat (szt.) - dane Starostwo**

Cel strategiczny III – sfera gospodarcza Dynamiczna gospodarka i atrakcyjny rynek pracy			
Cel operacyjny	**Kierunek działań**	**Oczekiwane rezultaty**	**Proponowany wskaźnik**
i potencjału turystycznego	**Organizacja cyklicznych imprez gospodarczych, promocja i organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych**	**Budowanie kontaktów biznesowych i integracja mieszkańców z firmami lokalnymi**	**Liczba odwiedzających imprezy, liczba wystawców (szt.) - dane Starostwo / organizatorzy wydarzeń**
	Rozwój zintegrowanej oferty turystycznej powiatu poprzez wspólną promocję atrakcji, tworzenie produktów i szlaków tematycznych oraz rozwój systemu informacji turystycznej we współpracy z gminami, Muzeum Regionalnym, instytucjami kultury i branżą turystyczną	**Zwiększenie rozpoznawalności turystycznej powiatu, poprawa dostępności informacji o atrakcjach oraz wzrost liczby odwiedzających**	**Liczba utworzonych produktów i szlaków turystycznych, liczba wspólnych działań promocyjnych (szt.) – dane Starostwa, Muzeum Regionalnego i gmin**

5. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI NADRZĘDNYMI

Cele Strategii Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2026-2034 wpisują się w założenia programowe dokumentów wyższego szczebla. System aktów strategicznych obowiązujących na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym tworzą następujące dokumenty:

- Zrównoważona Europa 2030,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

POZIOM	NR CELU STRATEGICZNEGO SRPŚ 2026–2034	CELE DOKUMENTU NADRZĘDNEGO
Zrównoważona Europa 2030		
Dokument kładzie nacisk na kluczowe podstawy polityki w związku z przejściem na zrównoważony rozwój, prezentuje czynniki horyzontalne, które muszą mieć decydujące znaczenie dla przejścia na zrównoważony rozwój, a także nakreśla scenariusze skłaniające do debaty o tym, w jaki sposób osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju w UE.		
EUROPA	1	Cel 6: „Czysta woda i warunki sanitarne” – Zapewnić wszystkim dostęp do wody i warunków sanitarnych Cel 13: „Działania w dziedzinie klimatu” – Pilne działania zwalczające zmiany klimatyczne i ich skutki Cel 15: „Życie na lądzie” – Ochrona zrównoważonych ekosystemów lądowych i różnorodności biologicznej
	3	Cel 2: „Zero głodu” – Koniec z głodem, osiągnąć bezpieczeństwo żywieniowe i zrównoważone rolnictwo Cel 8: „Wzrost gospodarczy i godna praca” – Inkluzywny wzrost gospodarczy, produktywne zatrudnienie, godna praca dla wszystkich Cel 9: „Innowacyjność, przemysł, infrastruktura” – Stabilna infrastruktura, zrównoważony przemysł, wspieranie innowacyjności
	3	Cel 9: „Innowacyjność, przemysł, infrastruktura” – Stabilna infrastruktura, zrównoważony przemysł, wspieranie innowacyjności Cel 1: „Koniec z ubóstwem” – Wyeliminować ubóstwo na całym świecie Cel 3: „Dobre zdrowie i jakość życia” – Zapewnić wszystkim ludziom zdrowe życie i dobrobyt
	2	Cel 4: „Dobra jakość edukacji” – Wysokiej jakości edukacja dla wszystkich, uczenie się przez całe życie Cel 11: „Zrównoważone miasta i społeczności” – Bezpieczne miasta i osiedla ludzkie sprzyjające włączeniu społecznemu
	2	Cel 16: „Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje” – Pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, silne i odpowiedzialne instytucje Cel 17: „Partnerstwo na rzecz celów” – Ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030		

POZIOM	NR CELU STRATEGICZNEGO SRPŚ 2026–2034	CELE DOKUMENTU NADRZĘDNEGO
Dokument określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku.		
KRAJ	1	Cel 7: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
	3	Cel 1: Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży kapitału i innowacji
		Cel 4: Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
	1	Cel 9: Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
	2	Cel 3: Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
		Cel 6: Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
	2	Cel 11: Wzrost społecznego kapitału rozwoju
		Cel 5: Stworzenie Polski Cyfrowej
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)		
Dokument określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Strategia przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony.		
KRAJ	1	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony / Obszar tematyczny: środowisko
	3	Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
	1	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony / Obszar tematyczny: transport
	2	Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony / Obszar tematyczny: kapitał ludzki i społeczny
	2	Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu / Obszar tematyczny: cyfryzacja
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030		
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030.		
KRAJ	1,2,3	Cel 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
	3	Cel 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

POZIOM	NR CELU STRATEGICZNEGO SRPŚ 2026–2034	CELE DOKUMENTU NADRZĘDNEGO
	1,2,3	Cel 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
	1,2,3	Cel 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
	2	Cel 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030		
Dokument jest podstawowym narzędziem polityki rozwoju regionalnego województwa dolnośląskiego. Stanowi koncepcję wieloletniego i wieloaspektowego rozwoju Dolnego Śląska, odzwierciedlającą w szczególności preferencje i oczekiwania regionalnej społeczności, wykorzystującą w optymalnym zakresie rozwojowe możliwości i szanse.		
	1,3	Cel 4: Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
	3	Cel 1: Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu
REGION	1	Cel 5: Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu
	2	Cel 2: Poprawa jakości i dostępności usług publicznych
	2	Cel 3: Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
	2	Cel 2: Poprawa jakości i dostępności usług publicznych

6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

6.1. Wdrażanie

Podstawowym celem wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2026-2034 jest skuteczna realizacja przyjętych celów strategicznych i operacyjnych poprzez podejmowanie skoordynowanych działań organizacyjnych, inwestycyjnych i społecznych. Przedsięwzięcia te będą finansowane zarówno ze środków budżetu Powiatu, jak i z dostępnych źródeł zewnętrznych, w tym funduszy wojewódzkich, krajowych i europejskich.

Realizacja Strategii powinna opierać się na racjonalnym wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów, z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców, możliwości finansowych samorządu oraz współpracy z gminami, jednostkami organizacyjnymi, instytucjami publicznymi, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i innymi partnerami. Istotne będzie również zachowanie spójności działań podejmowanych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej.

Przyjmuje się następujące zasady wdrażania Strategii:

- Zasada zrównoważonego rozwoju – oznacza prowadzenie działań w sposób zapewniający równowagę pomiędzy rozwojem społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym, z poszanowaniem zasobów przyrodniczych i potrzeb przyszłych pokoleń.
- Zasada wrażliwości społecznej – zakłada uwzględnianie potrzeb różnych grup mieszkańców, w szczególności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin w trudnej sytuacji, dzieci i młodzieży oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zasada spójności i integracji działań – polega na łączeniu przedsięwzięć z różnych obszarów polityki rozwoju oraz zapewnieniu ich wzajemnej komplementarności, tak aby podejmowane interwencje odpowiadały na rzeczywiste i złożone potrzeby powiatu.
- Zasada racjonalności i efektywności – oznacza dostosowanie zakresu działań do możliwości organizacyjnych i finansowych Powiatu oraz dążenie do osiągania możliwie najlepszych rezultatów przy racjonalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów.
- Zasada współpracy i partnerstwa – zakłada zaangażowanie gmin, jednostek organizacyjnych Powiatu, instytucji publicznych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i mieszkańców na etapie przygotowania, realizacji i monitorowania działań rozwojowych.
- Zasada subsydiarności – oznacza realizowanie zadań na możliwie najniższym i najbardziej właściwym poziomie, przy jednoczesnym podejmowaniu przez Powiat działań o charakterze ponadgminnym, koordynacyjnym, wspierającym lub partnerskim.
- Zasada otwartości i przejrzystości – polega na zapewnieniu dostępu do informacji o postępach wdrażania Strategii, wynikach monitoringu oraz sposobie wykorzystania środków przeznaczonych na realizację działań.
- Zasada elastyczności – zakłada możliwość dostosowywania sposobu realizacji Strategii do zmieniających się uwarunkowań prawnych, społecznych, gospodarczych i finansowych, przy zachowaniu jej głównych celów i kierunków rozwoju.

Realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2026-2034 ma charakter ciągły i będzie prowadzona w dwóch wzajemnie powiązanych wymiarach:

- merytorycznym,
- organizacyjnym.

W **wymiarze merytorycznym** podstawowym warunkiem skutecznego wdrażania Strategii jest systematyczna ocena aktualności przyjętych celów i kierunków działań. Dokument powinien pozostawać elastyczny i umożliwiać reagowanie na zmieniające się uwarunkowania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe, prawne i finansowe, zarówno na poziomie lokalnym i regionalnym, jak również krajowym i europejskim.

Potrzeba aktualizacji Strategii będzie oceniana na podstawie wyników monitoringu, analizy stopnia realizacji wskaźników, zmian zachodzących w otoczeniu powiatu oraz nowych potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców, jednostki organizacyjne i partnerów społeczno-gospodarczych. W przypadku stwierdzenia istotnych rozbieżności pomiędzy założeniami dokumentu a aktualną sytuacją podejmowane będą działania zmierzające do zmiany lub uzupełnienia jego zapisów.

Aktualizacja może obejmować zarówno część diagnostyczną, w tym dane i wnioski dotyczące sytuacji powiatu, jak również analizę SWOT, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki monitorowania. Zakres zmian powinien być każdorazowo dostosowany do skali nowych uwarunkowań i potrzeb rozwojowych.

W **wymiarze organizacyjnym** za wdrażanie Strategii odpowiadają przede wszystkim Zarząd Powiatu Średzkiego, jako organ wykonawczy, oraz Rada Powiatu Średzkiego, jako organ stanowiący i kontrolny. Ważną rolę pełnić będzie również zespół lub komórka organizacyjna odpowiedzialna za koordynację procesu wdrażania, monitorowania i aktualizacji dokumentu.

Do jej podstawowych zadań należeć będzie w szczególności:

-w zakresie aktualizacji Strategii:

- gromadzenie i aktualizowanie danych dotyczących sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej powiatu;
- identyfikowanie nowych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych;
- weryfikowanie analizy SWOT;
- ocena aktualności misji, wizji, celów strategicznych i operacyjnych;
- analizowanie zgodności Strategii z dokumentami nadrzędnymi i programami rozwoju;
- aktualizowanie kierunków działań, wskaźników oraz zasad monitorowania;

-w zakresie monitoringu i ewaluacji:

- pozyskiwanie danych od wydziałów Starostwa Powiatowego, jednostek organizacyjnych powiatu oraz partnerów zewnętrznych;
- analiza stopnia realizacji celów, kierunków działań i wskaźników;
- przygotowywanie okresowych informacji lub sprawozdań z wdrażania Strategii;
- formułowanie wniosków i rekomendacji dotyczących dalszej realizacji dokumentu;
- wskazywanie działań wymagających modyfikacji, kontynuacji lub wzmocnienia.

Skuteczne wdrażanie Strategii będzie wymagało współpracy wielu podmiotów. W proces ten powinny zostać zaangażowane przede wszystkim:

- wydziały Starostwa Powiatowego w Środzie Śląskiej i jednostki organizacyjne Powiatu Średzkiego;
- gminy położone na terenie powiatu;
- powiatowe służby, inspekcje i straże;

- instytucje rynku pracy, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji i kultury;
- przedsiębiorcy i instytucje otoczenia biznesu;
- organizacje pozarządowe i grupy społeczne;
- partnerzy naukowi, eksperci i podmioty doradcze;
- mieszkańcy powiatu.

Tak zorganizowany system wdrażania pozwoli na bieżące reagowanie na zmiany, ocenę efektów podejmowanych działań oraz zachowanie spójności Strategii z rzeczywistymi potrzebami rozwojowymi powiatu średzkiego.

6.2. Monitoring

Monitoring i ewaluacja stanowią ważne elementy zarządzania rozwojem powiatu średzkiego. Umożliwiają systematyczną ocenę postępów we wdrażaniu Strategii, sprawdzenie zgodności realizowanych przedsięwzięć z przyjętymi celami oraz identyfikowanie zmian zachodzących w sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej powiatu. Wyniki monitoringu będą stanowiły podstawę do podejmowania decyzji dotyczących kontynuacji, modyfikacji lub uzupełnienia kierunków działań.

Monitoring będzie polegał na regularnym gromadzeniu, porządkowaniu i analizowaniu danych ilościowych oraz jakościowych, odnoszących się do realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Jego zadaniem będzie nie tylko ocena wykonania zaplanowanych działań, ale również określenie ich rezultatów i wpływu na warunki życia mieszkańców oraz rozwój powiatu.

System monitoringu Strategii będzie obejmował dwa uzupełniające się moduły:

- Monitoring rzeczowy – dotyczący postępu realizacji poszczególnych kierunków działań. Będzie prowadzony na podstawie przypisanych im wskaźników, informacji o zrealizowanych przedsięwzięciach, poniesionych nakładach oraz osiągniętych rezultatach. Dane będą pozyskiwane przede wszystkim z wydziałów Starostwa Powiatowego, jednostek organizacyjnych powiatu oraz od partnerów uczestniczących w realizacji Strategii.
- Monitoring statystyczny – obejmujący obserwację zmian i trendów zachodzących w powiecie, m.in. w obszarze demografii, rynku pracy, przedsiębiorczości, edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, infrastruktury, środowiska i bezpieczeństwa. Zakres wykorzystywanych wskaźników będzie dostosowywany do dostępności danych oraz charakteru procesów rozwojowych.

Monitoring powinien być prowadzony w sposób cykliczny i porównywalny, tak aby możliwe było śledzenie zmian w czasie. Jego wyniki będą prezentowane w formie okresowych informacji lub sprawozdań z realizacji Strategii. Dokumenty te powinny zawierać ocenę stopnia osiągnięcia założonych wskaźników, opis najważniejszych zrealizowanych działań, wskazanie występujących problemów oraz rekomendacje dotyczące dalszego wdrażania Strategii.

Tabela 31. Wskaźniki monitoringu Strategii (Źródło: Opracowanie własne)

Strefa	Nazwa wskaźnika	TENDENCJA	ŹRÓDŁO DANYCH
PRZESTRZENNA	**Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu**		
	Długość wyremontowanych dróg (km)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba obsługiwanych połączeń komunikacyjnych (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba przeprowadzonych inwestycji związanych z poprawą jakości infrastruktury okołodrogowej (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Ochrona środowiska, terenów zielonych i walorów krajobrazowych		
	Liczba ztermomodernizowanych budynków (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Powierzchnia terenów objętych retencją / liczba nasadzeń (ha lub szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba działań edukacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego oraz odporności na sytuacje kryzysowe		
	Liczba doposażenia PSP / zorganizowanych szkoleń (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba wdrożonych narzędzi IT do zarządzania kryzysowego (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba spotkań edukacyjnych zorganizowanych przez Policję / PSP (szt.)	▲	KPP, PSP
	Liczba miejscowości lub obiektów objętych nową infrastrukturą szerokopasmową (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba zorganizowanych szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu obronności i zarządzania kryzysowego z udziałem instytucji zewnętrznych (szt.)	▲	KPP, PSP
SPOŁECZNA	**Poprawa dostępności i jakości usług ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej**		
	Liczba nowych rodzin zastępczych w roku (rodziny)	▲	PCPR
	Liczba dziennych ośrodków (szt.)	▲	PCPR

Strefa	Nazwa wskaźnika	TENDENCJA	ŹRÓDŁO DANYCH
	Liczba uruchomionych całodobowych świadczeń medycznych (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe, Średzkie Centrum Zdrowia
	Liczba funkcjonujących poradni specjalistycznych	▲	Starostwo Powiatowe, Średzkie Centrum Zdrowia
	Rozwój edukacji, kultury i aktywności społecznej mieszkańców		
	Liczba zmodernizowanych pracowni / warsztatów /obiektów sportowych (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba uczniów kształcących się w nowych profilach (os.)	▲	Starostwo Powiatowe, PUP
	Liczba godzin doradztwa kariery / liczba uczniów objętych poradnictwem (godz./os.)	▲	Starostwo Powiatowe, PUP
	Efektywne zarządzanie powiatem i rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej		
	Liczba wspólnych projektów, porozumień i inicjatyw realizowanych w ramach współpracy metropolitalnej (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba dostępnych e-usług publicznych (szt.), odsetek procesów administracyjnych zautomatyzowanych (%)	▲	Starostwo Powiatowe
	Odsetek pracowników instytucji itp. którzy wzięli udział w formach doskonalenia zawodowego (%)	▲	Starostwo Powiatowe
GOSPODARCZA	**Wsparcie przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu**		
	Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu (os.)	▲	Starostwo Powiatowe, PUP
	Udział bezrobotnych w szkoleniach zawodowych (%)	▲	Starostwo Powiatowe, PUP
	Liczba nowo utworzonych podmiotów ekonomii społecznej (szt.)	▲	PCPR, PUP
	Liczba zrealizowanych staży i praktyk (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe, PUP

Strefa	Nazwa wskaźnika	TENDENCJA	ŹRÓDŁO DANYCH
	Rozwój terenów inwestycyjnych i wzmacnianie atrakcyjności gospodarczej powiatu		
	Liczba zagospodarowanych ha w strefach gospodarczych (ha)	▲	Starostwo Powiatowe, gminy
	Liczba zapytań inwestorskich (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba wspólnych projektów z instytucjami otoczenia biznesu (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Promocja gospodarcza powiatu, lokalnych produktów i potencjału turystycznego		
	Liczba przedsięwzięć mających na celu promocję turystyki organizowanych/współorganizowanych przez powiat (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe
	Liczba odwiedzających imprezy, liczba wystawców (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe, organizatorzy wydarzeń
	Liczba utworzonych produktów i szlaków turystycznych, liczba wspólnych działań promocyjnych (szt.)	▲	Starostwo Powiatowe, Muzeum Regionalne

6.3. Ewaluacja

Ewaluacja, zgodnie z definicją Komisji Europejskiej, to „ocena interwencji publicznej pod kątem jej rezultatów, oddziaływania oraz potrzeb, które ma spełniać". Oprócz bieżącej oceny podjętych działań w określonym czasie, procedura ewaluacyjna umożliwia tworzenie nowych przedsięwzięć, dostosowanych do zmieniających się warunków i potrzeb. Nadrzędną funkcją ewaluacji jest więc wzmocnienie programowania strategicznego.

Ewaluacja Strategii Rozwoju Powiatu Średzkiego na lata 2026-2034 będzie przeprowadzona w trzech fazach:

- ocena wstępna – ex-ante – określająca stan rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu oraz umożliwiająca identyfikację najistotniejszych czynników endo- i egzogenicznych wpływających na procesy rozwojowe; ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem Strategii w formie diagnozy strategicznej powiatu średzkiego (2025);
- ocena pośrednia – interim – dokonywana w dwóch horyzontach czasowych: rocznym i pięcioletnim:

a) ocena roczna będzie prezentowała stan realizacji Strategii na koniec danego roku kalendarzowego, prezentując najważniejsze, dostępne statystyki, obrazujące tło społeczno-gospodarcze powiatu oraz wskazując podjęte działania w poszczególnych obszarach strategicznych; ze względu na harmonogram publikacji danych statystycznych przez podmioty zewnętrzne, będzie ona dokonywana do końca I kwartału następnego roku; ocena roczna Strategii będzie odbywać się poprzez sporządzenie sprawozdania z jej realizacji; sprawozdanie za dany rok będzie przyjmowane przez Zarząd Powiatu Średzkiego do końca I kwartału roku następnego, a następnie przedkładane Radzie Powiatu Średzkiego;
b) ocena pięcioletnia realizacji *Strategii* będzie przeprowadzana w połowie okresu jej obowiązywania, czyli w 2030 r., poprzez sporządzenie raportu z realizacji Strategii za okres pięciu lat; raport będzie przyjmowany przez Zarząd Powiatu Średzkiego i przedkładany Radzie Powiatu Średzkiego.

- **ocena końcowa – ex-post** – dokonywana w ostatnim roku obowiązywania *Strategii,* zawierająca ocenę stanu realizacji zaplanowanych działań w szerokim zakresie czasowym (do 2036 roku); ocena końcowa ex-post będzie sporządzana w formie raportu końcowego, który będzie przyjmowany przez Zarząd Powiatu Średzkiego do końca I kwartału 2036 r. i przedkładany Radzie Powiatu Średzkiego.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WRAZ Z OKREŚLENIEM HARMONOGRAMU FINANSOWEGO

Powiat średzki na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027;
- krajowe programy Funduszy Europejskich na lata 2021–2027;
- środki dostępne w ramach kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej po 2027 r., zgodnie z przyszłymi programami i zasadami wdrażania funduszy europejskich;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027;
- programy i fundusze rządowe, w tym Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, a także instrumenty wspierające dostępność, ochronę środowiska, efektywność energetyczną, ochronę zdrowia, sport, kulturę, edukację, bezpieczeństwo i rozwój społeczny;
- programy oraz konkursy finansowane ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- Fundusze EOG i Fundusze Norweskie oraz inne międzynarodowe mechanizmy finansowe;
- środki funduszy celowych, fundacji, instytucji finansowych i innych podmiotów publicznych oraz prywatnych;
- pozostałe zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania dostępne w okresie realizacji Strategii.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- FENG – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- PTFE – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- FEPŻ – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne powiatu wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację zadań określonych w Strategii. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne powiatu, takie jak udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Starostwa Powiatowego w Środzie Śląskiej oraz jednostek organizacyjnych powiatu.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami wchodzącymi w skład powiatu średzkiego oraz Województwem Dolnośląskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania. Efektem tej współpracy będzie niewątpliwie podniesienie efektywności wydatkowania środków finansowych z budżetu, lepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb społecznych, umacnianie poczucia podmiotowości mieszkańców oraz uzyskanie możliwości wczesnego reagowania na problemy lokalne, a w konsekwencji wzrost jakości życia mieszkańców powiatu i poprawa warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych.

Podstawą określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie **budżet powiatu** oraz wieloletnia prognoza finansowa. Powiat będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób

niezagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową powiatu, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Powiatu.

Tabela 32. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 1.1. - Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin realizacji	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
1.1.1	Zapewnienie dogodnego dojazdu do węzłów autostrady A4 z terenu gminy Udanin (Działanie obejmuje współpracę Powiatu Średzkiego z GDDKiA i Gminą Udanin przy planowaniu i realizacji budowy lub przebudowy dróg łącznikowych biegnących wzdłuż autostrady A4. Celem jest zapewnienie dogodnego dojazdu do zachowanych lub nowych węzłów autostradowych, w szczególności z miejscowości i terenów obsługiwanych przez węzły przewidziane do likwidacji. Zakres prac na drogach powiatowych zostanie określony w powiązaniu z docelowymi rozwiązaniami przyjętymi dla autostrady A4, z uwzględnieniem uzgodnienia obowiązków poszczególnych zarządców dróg oraz zasad finansowania inwestycji)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat – wsparcie i koordynacja; GDDKiA i właściwi zarządcy – inwestycje; gmina	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury
1.1.2.	Przygotowanie dróg powiatowych do obsługi ruchu podczas rozbudowy A4 (Działanie obejmuje przebudowę i dostosowanie dróg powiatowych nr 2020D, 2014D, 2072D, 2073D, 2074D, 2075D i 2081D do pełnienia funkcji tras alternatywnych podczas rozbudowy autostrady A4. Zakres prac będzie dostosowany do prognozowanego natężenia ruchu i obejmie poprawę nośności i stanu nawierzchni, parametrów skrzyżowań i obiektów mostowych oraz bezpieczeństwa ruchu, w szczególności w miejscowościach)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat – wsparcie i koordynacja; GDDKiA i właściwi zarządcy – inwestycje; gminy	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin realizacji	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
1.1.3.	Współpraca przy przebudowie skrzyżowania drogi powiatowej nr 2086D z drogą krajową nr 5 na rondo w obrębie Wichrów (Działanie obejmuje współpracę Powiatu Średzkiego z GDDKiA przy przygotowaniu i realizacji przebudowy skrzyżowania drogi powiatowej nr 2086D z drogą krajową nr 5 na rondo. Zakres działania uwzględnia uzgodnienie rozwiązań projektowych, określenie niezbędnych prac na drodze powiatowej oraz podziału obowiązków inwestorskich i zasad finansowania. Przy projektowaniu należy uwzględnić rozwiązania zapewniające bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu, w szczególności pieszych i rowerzystów)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; właściwi zarządcy dróg i organizatorzy transportu	Powiat Średzki, GDDKiA i Gmina Udanin, zgodnie z właściwością zarządców dróg oraz zawartymi porozumieniami
1.1.4	Rozwój sieci dróg rowerowych i przebudowa dróg powiatowych w północnej części powiatu (Budowa spójnej sieci dróg dla rowerów wraz z przebudową dróg powiatowych, w szczególności nr 2060D na trasie Szczepanów–Kobylniki–Lubiatów–Klęka, nr 2063D na trasie Szczepanów–Zakrzów oraz nr 2064D na trasie Szczepanów–Rzeczyca. Inwestycja obejmuje powiązanie nowych odcinków z istniejącymi i planowanymi trasami rowerowymi oraz zastosowanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; właściwi zarządcy dróg i organizatorzy transportu	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin realizacji	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
1.1.5	Budowa sieci dróg dla rowerów w południowej części powiatu średzkiego (Budowa sieci dróg dla rowerów na terenie gmin Udanin i Kostomłoty, z uwzględnieniem przygotowywanej dokumentacji, w tym połączeń Kostomłoty–Samborz–Piersno–Jenkowice–Zabłoto oraz Kostomłoty–Piotrowice–Pełcznica. Inwestycja będzie realizowana przez Powiat Średzki we współpracy z gminami i właściwymi zarządcami dróg. Jej zakres obejmuje zapewnienie ciągłości tras pomiędzy miejscowościami oraz ich powiązanie z pozostałą siecią rowerową powiatu)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; właściwi zarządcy dróg i organizatorzy transportu	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury
1.1.6	Wspieranie komunikacji zbiorowej, rozwój alternatywnych form transportu (ścieżki rowerowe, system roweru publicznego w porozumieniu z gminami)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; właściwi zarządcy dróg i organizatorzy transportu	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury
1.1.7	Poprawa jakości infrastruktury okołodrogowej w tym: modernizacja oznakowania drogowego, budowa bezpiecznych skrzyżowań, budowa bezpiecznych przejść dla pieszych, budowa kanałów technologicznych, modernizacja oświetlenia drogowego (energooszczędne lampy LED)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; właściwi zarządcy dróg i organizatorzy transportu	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin realizacji	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
1.1.8	Przebudowa i rozbudowa parkingu przy Starostwie Powiatowym w Środzie Śląskiej wraz z poprawą dostępności urzędu (Zwiększenie liczby miejsc postojowych, zapewnienie miejsc dla osób z niepełnosprawnościami, wykonanie bezpiecznych dojść do budynku, likwidacja barier architektonicznych oraz uporządkowanie organizacji ruchu i oznakowania parkingu)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki – Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury
1.1.9	Współpraca z GDDKiA i gminami w zakresie przygotowania i realizacji przebudowy DK94, w tym udział w konsultacjach, opiniowaniu wariantów przebiegu oraz zgłaszaniu rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo i dostępność komunikacyjną powiatu	Okres obowiązywania Strategii	Powiat – współpraca i opiniowanie; GDDKiA – przygotowanie i realizacja; gminy	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury
1.1.10	Budowa i uruchomienie punktów ładowania samochodów elektrycznych przy Starostwie Powiatowym w Środzie Śląskiej (Przygotowanie infrastruktury technicznej, montaż i uruchomienie punktów ładowania samochodów elektrycznych przy budynku i parkingu Starostwa Powiatowego)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; operator ładowania, jeśli zostanie wybrany	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki zarządców infrastruktury

Tabela 33. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 1.2. - Ochrona środowiska, terenów zielonych i walorów krajobrazowych (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
1.2.1	Inwestycje w termomodernizację powiatowych budynków użyteczności publicznej	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki i jednostki powiatowe; gminy; właściwe służby i instytucje	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; fundusze ochrony środowiska
1.2.2	Działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu (retencja wód opadowych, nasadzenia przy drogach powiatowych, minimalizowanie deficytów wody)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki i jednostki powiatowe; gminy; właściwe służby i instytucje	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; fundusze ochrony środowiska
1.2.3	Koordynowanie działań dotyczących gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej o znaczeniu ponadgminnym	Okres obowiązywania Strategii	Powiat – koordynacja ponadgminna; gminy; PGW Wody Polskie; właściwi zarządcy	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; fundusze ochrony środowiska
1.2.4	Współpraca z gminami i służbami w zakresie ochrony środowiska (kontrola zanieczyszczeń, programy antysmogowe i usuwania azbestu, rekultywacja obszarów pokopalnianych)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki i jednostki powiatowe; gminy; właściwe służby i instytucje	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; fundusze ochrony środowiska

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
1.2.5	Realizacja przedsięwzięć w zakresie edukacji ekologicznej	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki i jednostki powiatowe; gminy; właściwe służby i instytucje	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; fundusze ochrony środowiska

Tabela 34. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 1.3 Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego oraz odporności na sytuacje kryzysowe (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
1.3.1	Wsparcie jednostek PSP (sprzęt ratowniczy, szkolenia)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PSP; Policja; właściwe służby i instytucje	Budżet powiatu; środki służb i partnerów; środki krajowe i UE
1.3.2	Tworzenie systemu zarządzania kryzysowego przy użyciu rozwiązań IT (monitoring, powiadamianie SMS/online)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PSP; Policja; właściwe służby i instytucje	Budżet powiatu; środki służb i partnerów; środki krajowe i UE

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
1.3.3	Rozwój policyjnych, strażackich i sanitarno-epidemiologicznych akcji edukacyjnych (bezpieczeństwo w ruchu drogowym, cyberbezpieczeństwo, dot. stylu życia oraz realizacja programów polityki zdrowotnej państwa)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PSP; Policja; właściwe służby i instytucje	Budżet powiatu; środki służb i partnerów; środki krajowe i UE
1.3.4	Podejmowanie działań na rzecz rozwoju sieci szerokopasmowych, w tym udostępnianie infrastruktury i nieruchomości powiatowych, koordynowanie inwestycji oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na ograniczanie wykluczenia cyfrowego	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; operatorzy telekomunikacyjni	Budżet powiatu i partnerów; środki operatorów; środki krajowe i UE
1.3.5	Realizacja działań w zakresie planowania obronnego (treningi, szkolenia) oraz pogłębiona współpraca z instytucjami i innymi organizacjami w sytuacjach kryzysowych	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PSP; Policja; właściwe służby i instytucje	Budżet powiatu; środki służb i partnerów; środki krajowe i UE

Tabela 35. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 2.1 Poprawa dostępności i jakości usług ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
2.1.1	Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej (kampanie informacyjne, szkolenia kandydatów na rodziny)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PCPR; organizacje wspierające rodzinną pieczę zastępczą	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki właściwych programów wsparcia, zgodnie z zasadami kwalifikowalności
2.1.2	Wsparcie osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej (poradnictwo specjalistyczne, doradztwo zawodowe, wypłata świadczeń finansowych przysługujących pełnoletnim wychowankom pieczy)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PCPR; PUP – doradztwo zawodowe	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; PFRON w zakresie kwalifikujących się zadań
2.1.3	Włączenie społeczne i wyrównywanie dostępu do usług (wsparcie grup zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją) oraz podejmowanie działań na rzecz integracji społecznej	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PCPR; PUP; gminy; podmioty lecznicze i organizacje społeczne	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; PFRON w zakresie kwalifikujących się zadań

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
2.1.4	Dofinansowanie i rozwój usług opiekuńczych dla seniorów (dzienne domy pomocy, kluby seniora)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PCPR; PUP; gminy; podmioty lecznicze i organizacje społeczne	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; PFRON w zakresie kwalifikujących się zadań
2.1.5	Pogłębiona współpraca PCPR z PUP (projekty socjalno-zawodowe dla grup zagrożonych wykluczeniem)	Okres obowiązywania Strategii 2026–2034	Powiat Średzki; PCPR; PUP – doradztwo zawodowe	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki właściwych programów wsparcia, zgodnie z zasadami kwalifikowalności
2.1.6	Działania profilaktyczne w szkołach i w społeczności (programy zdrowotne, uzależnienia, przemoc w rodzinie)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PCPR; PUP; gminy; podmioty lecznicze i organizacje społeczne	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; PFRON w zakresie kwalifikujących się zadań

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
2.1.7	Utworzenie Powiatowego Centrum Zdrowia oraz rozwoju całodobowych świadczeń medycznych, w szczególności podstawowej pomocy w stanach nagłych, z wykorzystaniem potencjału Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ, po przeprowadzeniu analiz organizacyjnych, finansowych i prawnych oraz z uwzględnieniem rozwiązań wdrażanych w ramach reformy systemu ochrony zdrowia	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; Średzkie Centrum Zdrowia SPZOZ; instytucje systemu ochrony zdrowia	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki NFZ dla świadczeń finansowanych przez NFZ
2.1.8	Rozwój działalności Średzkiego Centrum Zdrowia SPZOZ, w tym przygotowanie organizacyjne i infrastrukturalne placówki do pełnienia funkcji Powiatowego Centrum Zdrowia	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; Średzkie Centrum Zdrowia SPZOZ	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki NFZ dla świadczeń finansowanych przez NFZ
2.1.9	Dostosowywanie oferty medycznej do potrzeb mieszkańców, zwłaszcza osób starszych, dzieci, osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; Średzkie Centrum Zdrowia SPZOZ; partnerzy medyczni.	Budżet powiatu i placówki; środki krajowe i UE; środki NFZ w zakresie świadczeń objętych finansowaniem.

Tabela 36. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 2.2 Rozwój edukacji, kultury i aktywności społecznej mieszkańców (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
2.2.1	Modernizacja i doposażenie szkół ponadpodstawowych (warsztaty, pracownie specjalistyczne, obiekty sportowe: boiska, hale)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; szkoły i placówki oświatowe; PUP; pracodawcy	Budżet powiatu; środki krajowe i UE; wkład partnerów
2.2.2	Budowa i uruchomienie Powiatowego Centrum Umiejętności i Kształcenia Praktycznego w Komornikach koło Środy Śląskiej, wraz z utworzeniem nowoczesnych pracowni specjalistycznych, w szczególności z zakresu IT, elektryki i mechatroniki, sal dydaktycznych, bursy oraz zaplecza gastronomicznego	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; właściwe jednostki oświatowe; partnerzy branżowi	Budżet powiatu; środki krajowe i UE; wkład partnerów
2.2.3	Zacieśnianie współpracy szkół z lokalnymi przedsiębiorcami poprzez organizację praktycznej nauki zawodu, tworzenie klas patronackich oraz rozwój systemu stypendiów branżowych	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; szkoły i placówki oświatowe; PUP; pracodawcy	Budżet powiatu; środki krajowe i UE; wkład partnerów

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
2.2.4	Poszerzanie i unowocześnianie oferty kształcenia poprzez rozwój kierunków i kompetencji odpowiadających obecnym i prognozowanym potrzebom rynku pracy, m.in. w obszarze IT i teleinformatyki, sztucznej inteligencji, cyberbezpieczeństwa, technologii serwerowych i infrastruktury centrów danych, mechatroniki, automatyki i robotyki, elektroniki i elektrotechniki, nowoczesnych technologii wytwarzania, logistyki, odnawialnych źródeł energii, elektromobilności, weterynarii oraz fotografii i multimediów, z uwzględnieniem rozwoju branży mikroelektronicznej i półprzewodnikowej oraz współpracy z pracodawcami	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; szkoły i placówki oświatowe; PUP; pracodawcy	Budżet powiatu; środki krajowe i UE; wkład partnerów
2.2.5	Rozwijanie kompetencji językowych i społecznych uczniów poprzez udział w projektach krajowych i międzynarodowych oraz modernizacja i doposażenie pracowni przedmiotowych i specjalistycznych	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; szkoły i placówki oświatowe; PUP; pracodawcy	Budżet powiatu; środki krajowe i UE; wkład partnerów
2.2.6	Rozwijanie systemu doradztwa zawodowego i indywidualnego planowania kariery uczniów we współpracy z PUP, poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz PCPR	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; szkoły i placówki oświatowe; PUP; pracodawcy	Budżet powiatu; środki krajowe i UE; wkład partnerów

Tabela 37. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 2.3 Efektywne zarządzanie powiatem i rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
2.3.1	Aktywne uczestnictwo powiatu średzkiego w tworzeniu i rozwoju współpracy metropolitalnej w ramach Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, w szczególności w zakresie transportu publicznego, planowania przestrzennego, ochrony środowiska, usług publicznych i rozwoju gospodarczego (udział w pracach nad rozwiązaniami organizacyjnymi i prawnymi oraz przygotowanie wspólnych przedsięwzięć, szczególnie w transporcie publicznym, infrastrukturze i ochronie środowiska, w zakresie zadań powiatu)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki i jego jednostki; partnerzy samorządowi	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
2.3.2	Cyfryzacja procesów, informatyzacja, wprowadzenie nowoczesnych technologii i rozwój e-usług (zwiększenie liczby spraw należących do właściwości Starostwa, które mieszkańcy mogą załatwić przez internet, poprzez wdrażanie elektronicznych formularzy, możliwości składania załączników i dokonywania płatności online oraz sprawdzania stanu sprawy. Zadanie obejmuje również rozwój elektronicznych doręczeń i elektronicznego obiegu dokumentów, z zapewnieniem dostępności cyfrowej usług oraz bezpieczeństwa przetwarzanych danych)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki i jego jednostki; partnerzy samorządowi	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE
2.3.3	Uruchomienie urzędomatu przy Starostwie Powiatowym w Środzie Śląskiej (zakup, montaż i uruchomienie urzędomatu umożliwiającego odbiór wybranych dokumentów poza godzinami pracy urzędu)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki i jego jednostki; partnerzy samorządowi	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE
2.3.4	Systematyczne kształcenie oraz certyfikacja kadr samorządowych i pracowników jednostek organizacyjnych	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki i jego jednostki; partnerzy samorządowi	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE

Tabela 38. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 3.1 Wsparcie przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
3.1.1	Intensyfikacja współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i samorządami w zakresie wspólnych projektów aktywizacji zawodowej	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PUP; PCPR; gminy; pracodawcy i organizacje społeczne	Budżet powiatu i partnerów; Fundusz Pracy; środki krajowe i UE
3.1.2	Organizacja szkoleń i kursów dostosowanych do aktualnych potrzeb pracodawców	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PUP; PCPR; gminy; pracodawcy i organizacje społeczne	Budżet powiatu i partnerów; Fundusz Pracy; środki krajowe i UE
3.1.3	Promowanie i dofinansowanie inicjatyw przedsiębiorczości społecznej (spółdzielnie socjalne, NGO)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PUP; PCPR; gminy; pracodawcy i organizacje społeczne	Budżet powiatu i partnerów; Fundusz Pracy; środki krajowe i UE
3.1.4	Rozszerzanie oferty staży i praktyk zawodowych w jednostkach organizacyjnych powiatu	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; PUP; PCPR; gminy; pracodawcy i organizacje społeczne	Budżet powiatu i partnerów; Fundusz Pracy; środki krajowe i UE

Tabela 39. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 3.2 Rozwój terenów inwestycyjnych i wzmacnianie atrakcyjności gospodarczej powiatu (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
3.2.1	Wyznaczanie i promowanie terenów pod strefy aktywności gospodarczej (współpraca z gminami)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; inwestorzy; instytucje otoczenia biznesu	Budżet powiatu i gmin; środki inwestorów i partnerów; środki krajowe i UE
3.2.2	Wspieranie rozwoju Parku Przemysłowego Środa Śląska–Miękinia, w tym przedsięwzięć związanych z realizacją TEEMA Technology Park, oraz współpraca z gminami, administracją rządową, Legnicką Specjalną Strefą Ekonomiczną, inwestorami i zarządcami infrastruktury przy przygotowaniu terenów inwestycyjnych i infrastruktury towarzyszącej	Okres obowiązywania Strategii	Powiat – wsparcie i współpraca; gminy; administracja rządowa; LSSE; inwestorzy i zarządcy infrastruktury	Budżet powiatu i gmin; środki inwestorów i partnerów; środki krajowe i UE
3.2.3	Przygotowanie wspólnej oferty inwestycyjnej (portal internetowy, foldery informacyjne)	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; inwestorzy; instytucje otoczenia biznesu	Budżet powiatu i gmin; środki inwestorów i partnerów; środki krajowe i UE

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
3.2.4	Rozwój współpracy z instytucjami otoczenia biznesu	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; inwestorzy; instytucje otoczenia biznesu	Budżet powiatu i gmin; środki inwestorów i partnerów; środki krajowe i UE

Tabela 40. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 3.3 Promocja gospodarcza powiatu, lokalnych produktów i potencjału turystycznego (Źródło: Opracowanie własne)

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
3.3.1	Wsparcie inicjatyw na rzecz rozwoju turystycznego i lokalnego oraz działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego, wzmacniania tożsamości lokalnej oraz usług czasu wolnego	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; Muzeum Regionalne; instytucje kultury; branża turystyczna	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki sponsorów
3.3.2	Organizacja cyklicznych imprez gospodarczych, promocja i organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; Muzeum Regionalne; instytucje kultury; branża turystyczna	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki sponsorów

Nr	Działanie i zakres realizacji	Termin i etapy	Podmiot prowadzący i partnerzy	Potencjalne źródła finansowania
3.3.3	Rozwój zintegrowanej oferty turystycznej powiatu poprzez wspólną promocję atrakcji, tworzenie produktów i szlaków tematycznych oraz rozwój systemu informacji turystycznej we współpracy z gminami, Muzeum Regionalnym, instytucjami kultury i branżą turystyczną	Okres obowiązywania Strategii	Powiat Średzki; gminy; Muzeum Regionalne; instytucje kultury; branża turystyczna	Budżet powiatu i partnerów; środki krajowe i UE; środki sponsorów

Spis tabel

Tabela 1. Powierzchnia gmin powiatu średzkiego (Źródło: GUS) 8
Tabela 2. Stan dróg i ścieżek rowerowych w powiecie średzkim na tle województwa i kraju w 2024 r. (Źródło: Opracowanie własne) 10
Tabela 3. Wykaz dróg powiatowych z terenu powiatu średzkiego (Źródło: Starostwo Powiatowe w Środzie Śląskiej) 11
Tabela 4. Zasób mieszkaniowy powiatu średzkiego (Źródło: GUS) 14
Tabela 5. Wskaźniki lesistości na terenie powiatu średzkiego (stan na 31.12.2025 r.) (Źródło: GUS) 16
Tabela 6. Wykaz dużych instalacji OZE na terenie gmin powiatu średzkiego (Źródło: URE) 16
Tabela 7. Powierzchnia lasów na terenie powiatu średzkiego w latach 2023-2025 (Źródło: GUS) 20
Tabela 8. Wybrane wskaźniki dotyczące terenów zieleni w powiecie średzkim w latach 2023-2025 (Źródło: GUS) 22
Tabela 9. Liczba mieszkańców powiatu średzkiego w latach 2023-2025 (Źródło: GUS) 26
Tabela 10. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w latach 2023-2025 (Źródło: GUS) 26
Tabela 11. Saldo migracji wewnętrznych w latach 2023-2025 (Źródło: GUS) 27
Tabela 12. Mieszkańcy w wieku kreatywnym w powiecie średzkim w latach 2023-2025 (Źródło: GUS) 28
Tabela 13. Senioralne obciążenie demograficzne [%] w powiecie średzkim (Źródło: GUS) 29
Tabela 14. Zdawalność matur na terenie placówek powiatu średzkiego w roku szkolnym 2024/2025 (Źródło: Starostwo Powiatowe) 31
Tabela 15. Porównanie wyników matur na terenie powiatu średzkiego w 2025 r. do wartości wojewódzkich i kraju (Źródło: Starostwo Powiatowe) 31
Tabela 16. Porównanie wyników matur na terenie powiatu średzkiego w 2024 r. do wartości wojewódzkich i kraju (Źródło: Starostwo Powiatowe) 31
Tabela 17. Porównanie wyników matur na terenie powiatu średzkiego w 2023 r. do wartości wojewódzkich i kraju (Źródło: Starostwo Powiatowe) 32
Tabela 18. Opiniowanie i orzecznictwo Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Środzie Śląskiej (Źródło: Starostwo Powiatowe) 32
Tabela 19. Bezpośrednia pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczną w Środzie Śląskiej (Źródło: Starostwo Powiatowe) 34
Tabela 20. Podstawowe wskaźniki dotyczące funkcjonowania bibliotek publicznych i poziomu czytelnictwa w Polsce, województwie dolnośląskim oraz powiecie średzkim w latach 2023-2025 (Źródło: GUS) 35
Tabela 21. Liczba imprez kulturalnych, artystycznych i sportowo-rekreacyjnych w powiecie średzkim według rodzaju w latach 2023-2025 (Źródło: GUS) 35
Tabela 22. Wydarzenia kulturalne organizowane przez powiat średzki (Źródło: Starostwo Powiatowe) 37
Tabela 23. Liczba rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci z podziałem na gminy (Źródło: Starostwo Powiatowe) 41
Tabela 24. Nowo powstałe rodziny zastępcze w 2025 roku (Źródło: Starostwo Powiatowe) 41
Tabela 25. Liczba rodzin zastępczych, które zostały rozwiązane w 2025 roku (Źródło: Starostwo Powiatowe) 41

Tabela 26. Wskaźniki finansowe powiatu średzkiego w latach 2022-2024 – dochody (Źródło: GUS).....42
Tabela 27. Poziom zadłużenia powiatu średzkiego (Źródło: GUS).....43
Tabela 28. Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie powiatu średzkiego (Źródło: GUS) 44
Tabela 29. Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w powiecie średzkim w 2021 roku (Źródło: GUS).....46
Tabela 30. Kształtowanie się bezrobocia rejestrowanego w powiecie średzkim w latach 2023-2025 (Źródło: GUS).....48
Tabela 31. Wskaźniki monitoringu Strategii (Źródło: Opracowanie własne)..... 107
Tabela 32. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 1.1. - Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu (Źródło: Opracowanie własne)..... 114
Tabela 33. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 1.2. - Ochrona środowiska, terenów zielonych i walorów krajobrazowych (Źródło: Opracowanie własne)..... 118
Tabela 34. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 1.3 Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego oraz odporności na sytuacje kryzysowe (Źródło: Opracowanie własne)..... 119
Tabela 35. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 2.1 Poprawa dostępności i jakości usług ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej (Źródło: Opracowanie własne)..... 121
Tabela 36. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 2.2 Rozwój edukacji, kultury i aktywności społecznej mieszkańców (Źródło: Opracowanie własne)..... 124
Tabela 37. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 2.3 Efektywne zarządzanie powiatem i rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej (Źródło: Opracowanie własne)..... 126
Tabela 38. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 3.1 Wsparcie przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu (Źródło: Opracowanie własne)..... 128
Tabela 39. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 3.2 Rozwój terenów inwestycyjnych i wzmacnianie atrakcyjności gospodarczej powiatu (Źródło: Opracowanie własne)..... 129
Tabela 40. Harmonogram finansowy inwestycji w ramach celu operacyjnego 3.3 Promocja gospodarcza powiatu, lokalnych produktów i potencjału turystycznego (Źródło: Opracowanie własne)..... 130

Spis rysunków i wykresów

Rysunek 1. Podział administracyjny powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne)..... 8
Rysunek 2. Układ komunikacyjny powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne) 13
Rysunek 3. Obszary chronione na terenie powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne) ..19

Rysunek 4. Rozmieszczenie lasów na terenie powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne) 21
Rysunek 5. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu średzkiego (Źródło: Opracowanie własne) 24

Wykres 1. Udział wydatków na drogi w wydatkach ogółem budżetu powiatu średzkiego (Źródło: GUS).....12
Wykres 2. Średnia cena lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w 2024 roku [zł] (Źródło: GUS) 15
Wykres 2. Nowo oddana powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na mieszkańca w wieku 25-34 lata [m^2] w powiecie średzkim (Źródło: GUS).....15
Wykres 4. Liczba mieszkańców powiatu średzkiego w latach 2015-2025 (Źródło: GUS).....25
Wykres 5. Udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w całkowitej liczbie mieszkańców (Źródło: GUS).....28
Wykres 6. Prognoza liczby mieszkańców powiatu średzkiego do 2060 r. (Źródło: GUS).....29
Wykres 7. Liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych w latach szk. od 2010/2011 do 2024/2025 (Źródło: Starostwo Powiatowe) 30
Wykres 8. Dochody i wydatki budżetu powiatu średzkiego w latach 2020-2025 (Źródło: GUS) ...42
Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (Źródło: GUS) 44
Wykres 10. Podmioty zarejestrowane i wyrejestrowane z terenu powiatu średzkiego (Źródło: GUS).....46
Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika stopy bezrobocia rejestrowanego w powiecie średzkim na tle województwa i kraju (Źródło: GUS).....47
Wykres 12. Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie średzkim na tle województwa i kraju (Źródło: GUS).....49